

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

**(NE)NAPLNĚNOST POTŘEB V PARTNERSKÉM VZTAHU
V OBDOBÍ MLADÉ DOSPĚLOSTI**

**(UN)FULFILLED NEEDS IN LOVE RELATIONSHIPS IN YOUNG
ADULTHOOD**

Bakalářská diplomová práce

Autor: **Anita Brlicová**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.**

Olomouc

2022

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou prací na téma: „(NE)NAPLNĚNOST POTŘEB V PARTNERSKÉM VZTAHU V OBDOBÍ MLADÉ DOSPĚLOSTI“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V dne

Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu PhDr. Šmahaj Jan, Ph.D. za odborné vedení bakalářské diplomové práce. Velmi si vážím zejména otevřeného přístupu, ochoty, cenných rad a doporučení.

Dále děkuji za spolupráci Mgr. Suché, Ph.D. za čas strávený konzultacemi a laskavý přístup.

Mé díky patří i respondentům, kteří se ochotně podíleli na samotném výzkumu, bez kterého by práce nevznikla.

OBSAH

OBSAH	7
ÚVOD	11
1 VYMEZENÍ A SPECIFIKA OBDOBÍ MLADÉ DOSPĚLOSTI	12
1.1 SPECIFIKA MLADÉ DOSPĚLOSTI	14
2 VYMEZENÍ MANŽELSTVÍ A PARTNERSTVÍ	15
2.1 PARTNERSKÝ VZTAH	15
2.2 MANŽELSKÝ VZTAH	16
3 VYMEZENÍ LÁSKY	17
3.1 ZAMILOVANOST A LÁSKA.....	17
3.1.1 <i>Tříkomponentová teorie lásky</i>	18
3.1.2 <i>Teorie barev lásky</i>	19
4 CITOVÁ VAZBA	20
4.1 VLIV CITOVÉ VAZBY	20
4.2 TYPY CITOVÉ VAZBY	21
4.2.1 <i>Bezpečná citová vazba</i>	21
4.2.2 <i>Úzkostná citová vazba</i>	21
4.2.3 <i>Vyhýbavá citová vazba</i>	22
4.2.4 <i>Úzkostně-vyhýbavá citová vazba</i>	22
5 VYBRANÁ POJETÍ FÁZÍ PARTNERSKÉHO VZTAHU	24
5.1 FÁZE VZTAHU DLE BRODYHO.....	24
5.2 FÁZE VZTAHU DLE PRAGEROVÉ	25
6 VÝZNAM KOMUNIKACE MEZI PARTNERY	26
6.1 INTERPERSONÁLNÍ KOMUNIKACE	26
6.2 SDĚLOVÁNÍ	26
6.3 BĚŽNÁ KOMUNIKACE	27
6.4 EMOCIONÁLNÍ SLOŽKA KOMUNIKACE	27
7 VYBRANÉ POTŘEBY	28
7.1 POTŘEBA BEZPEČÍ	28
7.2 POTŘEBA SOUNÁLEŽITOSTI A BLÍZKOSTI	29
7.3 POTŘEBA ÚCTY.....	30
7.4 POTŘEBA SEBEREALIZACE.....	30
7.5 POTŘEBA SVOBODY.....	31

8	VYBRANÉ KOMPONENTY PODÍLEJÍCÍ SE NA PARTNERSKÉ SPOKOJENOSTI.....	32
8.1	DŮVĚRA.....	32
8.2	AUTENTICITA.....	33
8.3	EMPATIE.....	34
8.4	ZODPOVĚDNOST.....	35
8.5	ATRAKTIVITA.....	35
9	VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU.....	36
9.1	VÝZKUMNÉ CÍLE.....	36
9.2	HYPOTÉZY.....	38
10	DESIGN VÝZKUMU.....	40
10.1	TYP VÝZKUMU.....	40
10.2	PLÁN REALIZACE VÝZKUMU.....	40
10.3	ETICKÁ STRÁNKA VÝZKUMU.....	40
10.4	ŠKÁLY PARTNERSKÉ SPOKOJENOSTI.....	41
10.5	STRUKTURA POUŽITÉHO DOTAZNÍKU.....	43
10.5.1	<i>Zjišťování potřeb a jejich naplnění.....</i>	<i>43</i>
10.5.2	<i>Zjišťování spokojenosti s partnerem.....</i>	<i>43</i>
10.5.1	<i>Zjišťování spokojenosti ve vztahu.....</i>	<i>44</i>
10.5.2	<i>Zjišťování typu citové vazby.....</i>	<i>44</i>
10.5.3	<i>Skladba použitých otázek.....</i>	<i>44</i>
10.6	PRÁCE S DATY.....	45
10.6.1	<i>Vyhodnocení dotazníku ECR, ECR-R.....</i>	<i>45</i>
10.6.2	<i>Rozložení výzkumného souboru dle citové vazby.....</i>	<i>46</i>
11	POPIS VÝZKUMNÉHO SOUBORU.....	47
11.1	DROP-OUT ÚROVEŇ PŘI VYPLŇOVÁNÍ DOTAZNÍKU.....	48
11.2	ROZLOŽENÍ PLATNÝCH RESPONDENTŮ.....	49
11.2.1	<i>Rozložení dle pohlaví a věkových skupin.....</i>	<i>49</i>
11.2.2	<i>Porovnání věku mezi partnery.....</i>	<i>51</i>
11.2.3	<i>Rozložení dle dosaženého vzdělání.....</i>	<i>52</i>
11.2.4	<i>Rozložení dle aktuální činnosti.....</i>	<i>53</i>
11.2.5	<i>Rozložení dle průměrné délky vztahu.....</i>	<i>54</i>
12	PREZENTACE VÝSLEDKŮ.....	55
12.1	VÝSLEDKY STATISTICKÝCH TESTŮ VÝZKUMNÝCH HYPOTÉZ.....	57
12.1.1	<i>Hypotéza H00.....</i>	<i>57</i>
12.1.2	<i>Hypotéza H7.....</i>	<i>58</i>
12.1.3	<i>Hypotéza H8.....</i>	<i>60</i>
12.1.4	<i>Hypotéza H9.....</i>	<i>62</i>
12.1.5	<i>Hypotéza H10A.....</i>	<i>64</i>
12.1.6	<i>Hypotéza H10B.....</i>	<i>66</i>
12.1.7	<i>Hypotéza H11.....</i>	<i>68</i>
12.2	ANALÝZA DOSAŽENÝCH VÝSLEDKŮ.....	70

13	DISKUSE	75
14	ZÁVĚR	79
15	SOUHRN	81
16	POUŽITÉ ZDROJE	84
17	PŘÍLOHY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	92
17.1	PŘÍLOHA Č. 1 ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	92
17.2	PŘÍLOHA Č. 2 VÝZKUMNÝ DOTAZNÍK	94
17.3	PŘÍLOHA Č. 3 VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY V DETAILECH	103
17.3.1	<i>Kontrolní hypotézy</i>	103
17.3.2	<i>Výzkumné hypotézy</i>	109
17.4	PŘÍLOHA Č. 4 VYHODNOCENÍ KONTROLNÍCH HYPOTÉZ	116
17.4.1	<i>Hypotéza H1</i>	116
17.4.2	<i>Hypotéza H2</i>	118
17.4.3	<i>Hypotéza H3</i>	120
17.4.4	<i>Hypotéza H4</i>	121
17.4.5	<i>Hypotéza H5</i>	123
17.4.6	<i>Hypotéza H6</i>	125
17.5	PŘÍLOHA Č. 5 PODMÍNKY PRO MOŽNOST OTESTOVÁNÍ HYPOTÉZ	127
17.6	PŘÍLOHA Č. 6 PRÁCE S DATY	129
17.6.1	<i>Kontrola duplicitních probandů</i>	130
17.6.2	<i>Získaná data</i>	130
17.6.3	<i>Příprava dat pro jednotlivé hypotézy</i>	133
17.7	PŘÍLOHA Č. 7 METODIKA VYHODNOCOVÁNÍ STATISTICKÝCH TESTŮ	138
17.7.1	<i>Korelační koeficient</i>	138
17.7.2	<i>p hodnota</i>	138
17.7.3	<i>Míra účinku</i>	139
17.7.4	<i>Síla testu</i>	139
17.8	PŘÍLOHA Č. 8 METODIKA VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU ECR	140
18	ZPĚTNÁ VAZBA RESPONDENTŮ	145
19	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	147
20	SEZNAM SYMBOLŮ, INDEXŮ A ZNAČEK	149

ÚVOD

„V dobrých vztazích jsme nejlépe schopni být sami sebou.“ C. R. Rogers

Přirozeně si hledáme do svého života vhodného partnera či partnerku, se kterými nejlépe strávíme zbytek života. Kdo je pro koho ideální, je čistě subjektivní záležitostí, která se odvíjí zejména od nás samotných, toho, jak sebe vnímáme a jak dobře nám v životě je.

Hlavním tématem práce je zjištění, zda respondenti ve věku mladé dospělosti dosáhli naplnění potřeb v probíhajícím partnerském vztahu. Zaměření na jedince v mladé dospělosti vnímám jako velmi přínosné z důvodu, že většina z nich se teprve hledá a přichází na to, jaký partner jim vyhovuje či ne. Kdy jindy, více než v tomto období, na základě zkušeností, přemýšlet nad tím, koho vedle sebe máme a s kým si přejeme strávit zbytek života.

Většina nedorozumění, která vznikají i ve vztazích, pramení ze způsobu komunikace, kterým spolu partneři interagují. Důležité je umět správně definovat své potřeby a sdělit je druhému tak, aby i pro něj byly srozumitelné.

Co je to partnerská spokojenost? Každý ji vnímá jinak, někdo bude mít pocity štěstí a naplnění z něčeho, co druhý nikoliv. Štěstí je v rukou každého z nás. Často si klademe otázky, třeba proč jsme si zvolili konkrétního partnera či partnerku, kvůli čemu mezi námi dochází k nepochopení, kdy právě při těchto situacích je důležité si uvědomit, že i tyto jsou součástí vztahů. Pokud oba chtějí, dá se tento vztah posílit a budovat, pokud ne, potom si můžeme klást otázku, z jakého důvodu právě náš vztah nevydržel. Partnerský vztah, který má šanci vydržet po zbytek našich životů vzniká na základě důvěry, vzájemného respektu a opravdového přátelství, nicméně nejedná se o jediné podstatné složky, o které by měli partneři ve vztahu aktivně pečovat.

Pokud těchto kritérií oba partneři dosáhli, tak přichází na řadu, jak k sobě mají přistupovat ve vztahu. Celý vztah by měl být založen na takové důvěře mezi partnery, aby oba dokázali ocenit, obdivovat a vzhlížet ke svému protějšku. To je cesta, jak zvýšit šance, že tento vztah nebude jedním z mnoha dalších, které zažijeme. Pro jednodušší orientaci v textu bereme slovo partner, jako označení pro obě pohlaví.

Cílem této práce je zjistit spokojenost v partnerském vztahu u heterosexuálně orientovaných jedinců nacházejících se v období mladé dospělosti. Již samotné vyplnění výzkumného dotazníku by mohlo přinést respondentům možnost pozastavit se a zamyslet nad tím, koho vedle sebe mají a jak moc jsou doopravdy spokojeni, a zda jejich partner naplňuje jejich potřeby. Výzkumná část využívá relevantní metody zachycující spokojenost v partnerském vztahu, jejichž položky jsou modifikovány na potřeby jedince dnešní doby.

1 Vymezení a specifika období mladé dospělosti

V této kapitole se zabýváme vymezením období mladé dospělosti z různých aspektů a pohledů autorů na problematiku. Dále jsou vymezena specifika daného období a základní vývojové úkoly, které by měl jedinec splnit.

Mladou dospělost jako období vývoje člověka nelze jednoznačně ohraničit konkrétním věkem, jelikož se nemůžeme opřít o pevně stanovené vývojové mezníky, jako například v období dětském. Z poněkud praktického hlediska je možné uměle definovat období mladé dospělosti na věkové rozpětí, nicméně ohledně konkrétních hranic v akademických kruzích nepanuje shoda.

Rozdílné pohledy odborníků pochopitelně nejsou překvapující, dospívání je individuální proces a spočívá ve stupni psychosociálního a psychosexuálního vývoje. Langmeier s Krejčířovou (2006) volí termín časná dospělost s ohraničením od 20 do 25 - 30 let věku a jedná se o období přechodu mezi adolescencí a plnou dospělostí. Švancara (1986) pak posouvá horní hranici dále k 30 - 32 let věku a Vágnerová (2007) uvádí horní hranici mladé dospělosti až 35 let.

Nicméně pro potřeby výzkumu a definování cílové skupiny je nutné stanovit věkovou hranici. Rozpětí pro účast ve výzkumu je stanoveno s přihlédnutím k rozdělení vývoje lidského života dle Thorové (2015), která vymezila období mladé dospělosti na 20 - 35 let. Zároveň považuje zmíněné období za poměrně dynamické, ve kterém člověk prochází postupně jedinečnou a mnohdy náročnou proměnou od nezralé, ke zralé osobnosti.

Kolem 30. roku dochází k přehodnocení priorit a zvážení, zda aktuální partnerský vztah je vyhovující, v běžném životě se setkáváme s případy, kdy po mnoha letech vztahy končí, právě kvůli uvědomění si hodnot. Mnohdy se pak stává, že si partneři po rozpadu vztahu velmi rychle najdou jiného partnera, se kterým budou spokojeně sdílet další etapy života (Pew Research Center, 2014).

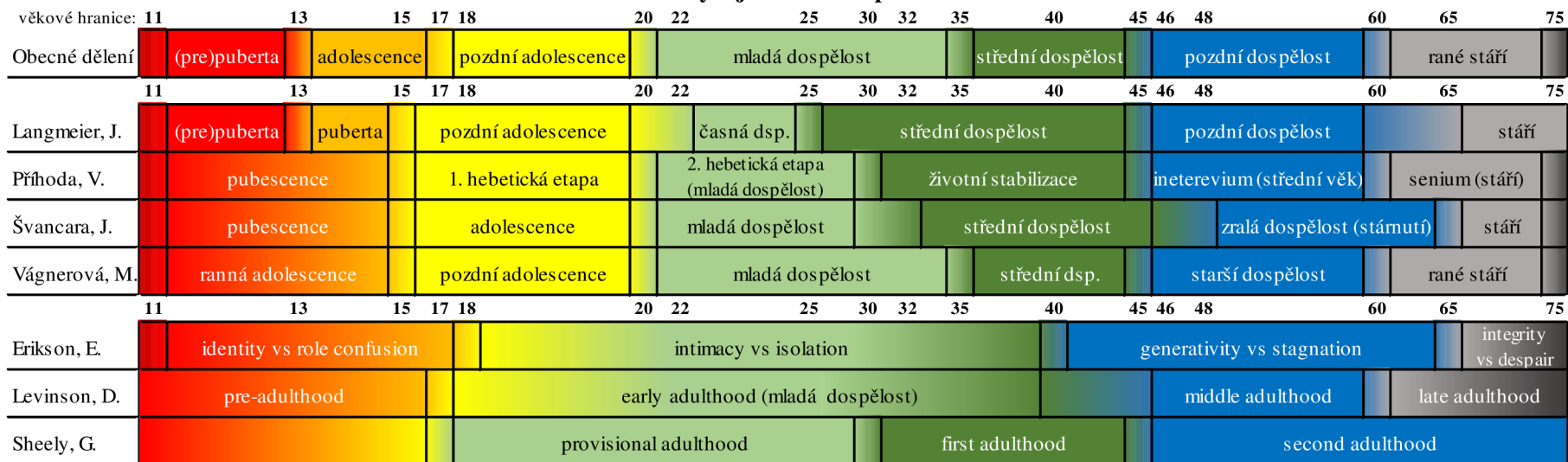
Informativní přehled pohledů různých autorů na vývojové fáze dospívání v životě člověka nabízí **Obrázek 1-1**, kde lze pozorovat kromě obecného rozdělení i pohledy některých českých a zahraničních autorů. Časovou osu reprezentují vybrané věkové hranice, které vyznačují přechody mezi jednotlivými definovanými vývojovými fázemi.

Pro vysvětlení a orientaci:

V rámci obecného dělení je mladá dospělost vymezena 20 – 35 let

Švancara vymezuje mladou dospělost 20 – 32 let a střední dospělost 30 – 48 let

Vývojové fáze dospívání člověka

Obrázek 1-1 Různé pohledy na vývojové fáze dospívání člověka

1.1 Specifika mladé dospělosti

Na období mladé dospělosti můžeme pohlédnout z různých hledisek, třeba podle známé teorie psychosexuálního vývoje ji Sigmund Freud řadí do genitálního stádia, jenž je nejvyzrálejší vývojovou fází sexuality člověka. V tomto období se rozvíjí vztahové chování, kdy vrcholem etapy je pohlavní spojení a harmonický citový vztah s partnerem (Thorová, 2015).

Arnett (2000) upozorňuje na nevhodný termín označení tohoto období a zavádí nový pojem do oblasti vývojové psychologie: „*emerging adulthood*“ v českém znění překládán jako „*vynořující se dospělost*“, kdy podobně jako Langmeier (2006) vymezil nejmladší část dospělosti do 25. roku života zejména z důvodu, že jedinci v tomto věku nejsou pevně zakotveni, stále jsou ve fázi, kdy dochází k upřesnění osobních cílů, většinou nejsou zcela ekonomicky nezávislí a bydlí stále s rodiči.

Jedinec v mladé dospělosti prochází mnoha změnami, které lze rozdělit do dvou kategorií. V rámci první kategorie lze hovořit o změně osobnosti a dále o změně v socializačním rozvoji (Vágnerová, 2007). Téměř každý jedinec se těší, až dosáhne zletilosti a bude si moci dělat, co chce, jenomže to s sebou nese i jistá úskalí, která si mnohdy ani neuvědomuje (Dennis, 2017).

Jedna z velmi důležitých změn osobnosti je přijetí zodpovědnosti za svá rozhodnutí a činy, které se vztahují nejen k sobě, ale i k druhým. Dále zde hovoříme o schopnosti odložit své osobní potřeby, a když je to nutné, vzdát se i vlastního uspokojení. Při jednání by měl jedinec v námi výše vymezeném věku umět dobře regulovat své emoce, což mnohdy může být problém i pro starší dospělé (Vágnerová, 2007).

Zároveň by se měl mladý člověk vyrovnat s traumaty, která si odnáší z předchozích období, odpoutat se od primární rodiny, tak aby mohl svůj poněkud nový a nezávislý vztah s rodiči harmonizovat. Pro zdravý osobní růst je nezbytné odpustit rodičům jejich chyby a situace selhání, ke kterým v průběhu výchovy jedince došlo (Thorová, 2015).

2 Vymezení manželství a partnerství

Jak je již zmíněno v samotném názvu celé práce, výzkumnou skupinou jsou jedinci nacházející se v partnerském vztahu. Partnerským vztahem je myšlen romantický vztah dvou jedinců opačného pohlaví od randění až po svazek manželský. Z toho lze vyvodit, že jisté charakteristiky těchto vztahů budou společné, různí autoři však pochopitelně vnímají tuto problematiku mírně odlišně. Cílem této kapitoly je vymežit si pojmy a zorientovat se v současných definicích partnerského a manželského vztahu. Zaměříme se i na pohledy zahraničních odborníků zabývajících se následujícím tématem.

2.1 Partnerský vztah

Partnerským vztahem rozumíme poměr mezi dvěma jedinci majících k sobě jistý závazek a pociťují vzájemnou lásku, podporu, důvěru, intimitu a sexuální přitažlivost (Franiuk, 2002). Do partnerského vztahu by měli jednotlivci vstupovat zcela dobrovolně. Záměrem by pak mělo být vzájemné soužití s motivací zastupovat významnou roli v životě partnera (Lumen, n.d.). Historicky byla motivace pro utváření partnerských vztahů často jiná, obvykle mocenská či ekonomická, v dnešní době pro nás již téměř nepředstavitelná (Možný, 2008).

U některých autorů se setkáváme s názorem, že partnerství není o pocitech, protože ty měly být vytvořeny v romantickém vztahu, jenž partnerskému vztahu předchází. V něm se pak posouvají oba partneři dále tím, že tyto city každodenně projevují svému protějšku a zároveň je umějí i přijmout. Jednodušeji lze myšlenku shrnout tak, že v romantickém vztahu se vzájemné pocity objevují, v partnerském se projevuje, jak silné a skutečné doopravdy jsou (Martin, 2015). Mezi základní znaky partnerství se dle Sternberga (1988) řadí:

1. sdílení přítomnosti
2. potřeba otevřenosti
3. vzájemná důvěra a respekt
4. výlučnost
5. sdílení budoucnosti

Martin (2015) pohlíží na partnery jako na dvě stabilní, sebevědomé, starostlivé a spolehlivé bytosti, které na sobě nejsou závislé, nicméně i přesto dokáží pečovat a být tu jeden pro druhého. Nutno podotknout, že ne všichni zmíněnému pohledu rozumějí správně. V poradnách se pak často setkáváme s páry, kdy hlavním problémem je závislost jednoho z partnerů na druhé osobě. Další častý milník je, že zahrnout svého partnera láskou, vášní a pozorností, nemusí vždy znamenat štěstí pro toho druhého.

2.2 Manželský vztah

Možným vyústěním romantického vztahu je manželství, se kterým se setkáváme téměř ve všech kulturách. Vzniká na základě kulturního obřadu a manželské smlouvy. Jedná se o svazek muže a ženy, který je legislativně ukotven normami dané země. Jedincům jsou dána jistá práva a povinnosti, která začnou platit v momentě oddání. V naší kultuře existují dva způsoby uzavření manželství. První je občanský sňatek, kdy prohlášení o uzavření sňatku je provedeno orgánem státu, druhou možností je církevní sňatek, který se uzavírá před orgánem registrované církve či náboženské společnosti. Podle Vágnerové (2007) se jedná o monogamní vztah, který byl po staletí rozvíjen zejména křesťanskými a židovskými tradicemi a jedná se o jednu z nejstarších institucí v dějinách vůbec. Tento svazek lze chápat jako rituál, kdy jedinci získají novou sociální roli na základě zákonné dohody mezi sebou (Kaurová & Bhargavaová, 2016).

Nejčastějším motivem k uzavření manželství je zejména láska a touha jedince po bezpečném zázemí. Jedná se o vyústění vztahu a jeho jisté vlastnosti by tím neměly být dotčeny, ale nadále přetrvávat v tomto svazku. Mluvíme například o vzájemné důvěře, respektu, podpoře, ale i intimitě a sexuální přitažlivosti. Je jasné, že i tyto stránky partnerství budou lehce modifikovány, protože co se týče délky vztahu, manželé se znají déle. Je tudíž pochopitelné, že jisté prvky, jako je přitažlivost či zamilovanost, nejsou tak extrémní jako po čerstvém seznámení. Jistá změna je naprosto v pořádku a je nutno s ní počítat (Fatima & Ajmal, 2020). Není ale potřeba vnímat tento vývoj negativně, zvláště pokud například zamilovanost přejde do pravé hluboké lásky, o které se blíže zmíníme v další kapitole.

Pokud nedojde k uzavření sňatku, dochází častěji k rozchodům (Franiuk, 2002), protože je snazší druhého opustit a je jen na dohodě mezi partnery, jak vyřeší péči o společné potomky, domácí mazlíčky či vyrovnání se s jistými vklady, které do vztahu byly zahrnuty, aniž by měli legislativně daná pravidla, která musí splnit. Pokud se však jeden rozhodne druhého opustit v manželství, je cesta složitější. Obě ztráty jsou psychicky velmi náročné a každý jedinec se s ní vyrovnává různě dlouho.

3 Vymezení lásky

Láska je proces, na kterém je třeba se vzájemně podílet, pracovat s ní, vnímat ji kolem nás, jen tak ji můžeme skutečně zažít. V této kapitole se blíže obeznámíme s pojmy zamilovanost a láska, což jsou termíny, které jsou mnohdy běžnou populací mnohdy zaměňovány. Také zmíníme vybrané teorie zabývající se tématem lásky.

3.1 Zamilovanost a láska

Zamilovanost a láska jsou dvě velmi emočně prožívané komponenty, které by se měly v každém partnerském vztahu do jisté míry promítnout. Jedná se o fyzické i psychické okouzlení druhou osobou. Zamilovanost zpravidla trvá prvních 6 měsíců, nicméně někteří autoři uvádějí 9 měsíců, některé zdroje dokonce až 30 měsíců, což už je 2,5 roku (Abrams, 2020). Délka záleží na mnoha aspektech a je zcela individuální záležitostí. Pokud mají partneři například vztah na dálku, zamilovanost sice přetrvává déle, nicméně má to i svá úskalí, kdy hlavním z nich je náročnost jeho udržení.

Zamilovanost můžeme chápat jako vzplanutí citů vůči jiné osobě. Po vyprchání zamilovanosti nastávají dvě situace, jednou z nich je, že zamilovanost přeroste do lásky a postupně se z ní vybuduje zralá láska. Nastane-li druhá situace, kdy zamilovanost vymizí, tak vztah klidně přetrvává i nadále, třeba z důvodu zvyku, majetku či jiným záležitostem, nebo nevydrží a rozpadá se (Sternberg et al., 1988). Zejména u mladší generace můžeme pozorovat, že někteří jedinci po vyprchání zamilovanosti vztah ukončí a jdou ji hledat u někoho jiného. Dalo by se říci, že jsou věčnými hledači lásky. To vyplývá zejména z důvodu malé informovanosti populace o tom, že zamilovanost není to samé jako láska a ta má jisté fáze, které k budování vztahu patří (Hofmanová, 2021).

Typickými znaky lásky je silná citová vazba k milované osobě, doprovázena sexuální touhou. Jedná se o hlubší a intenzivně prožívaný svazek. Přichází až po určité době, kdy druhou osobu známe, není tedy výsledkem okouzlení, jak jsme se o ní zmínili u zamilovanosti. Výzkum Averill a Boothroyda (1977) zjistil, že lásku na první pohled prožije přibližně 50 % lidí, nicméně co se týká její délky, byla značně kratší ve srovnání s láskou vznikající postupně z přátelství. Pravou láskou rozumíme zejména to, kdy partnera už nevidíme přes „*růžové brýle*“, nicméně můžeme říct, že ho opravdu známe, přijímáme takového, jaký skutečně je a uvědomujeme si i jeho stinné stránky, kdy i přesto nadále k němu přetrvává pozitivní náklonnost (K. S. Pope, 1980).

Lásku lze vnímat jako jeden z nejintenzivnějších pocitů, který je čistě subjektivní záležitostí. Komponentu lásky nalezneme například v hierarchii lidských potřeb od Maslowa (2014) a tvoří jednu ze sociálních nutností člověka. V literatuře se setkáváme s mnoha pojetími lásky, kdy třeba Rubin (1973) na ni pohlíží jako na komponentu fyzické a emocionální závislosti, na kterou navazuje touhou starat se o partnera a dovršuje ji důvěrnou komunikací mezi nimi.

3.1.1 Tříkomponentová teorie lásky

Například Sternberg se svými kolegy (Sternberg et al., 1986) se snažil nalézt odpovědi na to, co způsobuje, že některá láska vydrží, zatímco jiná postupně zanikne. Jeho teorie se zakládá na třech komponentách, které láska obsahuje. Pro **intimitu** (*intimacy*) je charakteristické, že partneři pociťují blízkost, která se zvyšuje s délkou vztahu a zároveň by si měli být vzájemnou emoční podporou (Slaměník, 2008). Druhou složkou je **vášeň** (*passion*), která nejvíce roste na začátku vztahu, je spojena s motivací, dochází v ní k velkému povzbuzení psychiky, později však mírně klesá. Z její silné intenzity lze usoudit, že je velmi nestabilní. Poslední komponentou je **závazek** (*commitment*), který prochází různými fázemi spojenými s vrcholy i pády vztahu, zároveň se však současně zvyšuje jeho hloubka, kdy v zájmu partnerů je tuto lásku udržet (Kratochvíl, 2000).

V návaznosti na Sternbergův model (1986) byl některými autory (například Mgr. Kukla, Univerzita Palackého v Olomouci, katedra psychologie) spatřován její nedostatek a jisté omezení vzhledem k nezohlednění roviny spirituality ve vztahu. Spirituality je zde myšleno porozumění mezi partnery v rovině filozofické, názorové či myšlenkové, ale také sdílené životní cíle a vize. Rovinu spirituality v dílech zabývajících se láskou lze najít u vícero autorů, například Fromm (1996), Lee (1976), Lewis (2013) a další. S tímto rozšířením lze mluvit o čtyřkomponentové teorii lásky.

3.1.2 Teorie barev lásky

Zajímavým pohledem na lásku také přispěl Lee (1976), který rozlišuje šest rovnocenných stylů a přirovnává ji k paletě barev. Ty dělí na primární (*Éros*, *Storgé*, *Ludus*) a sekundární (*Manie*, *Pragma*, *Agapé*), které vznikají kombinací dvou komponent z první skupiny. Přiklání se právě k paletě, protože o lásce hovoří, že je stejně složitá, jako popsat kombinaci barev po jejím libovolném smíchání.

Éros (barva červená) je erotická láska, vyznačuje se romantikou, vášní, silným sexuálním obsahem, fyzickou atraktivitou, zdůrazňuje ideál krásy.

Ludus (barva žlutá) je hravá láska, kde se jedná spíše o flirt a sexuální aktivitu, bez hlubších závazků a žárlivosti.

Storgé (barva modrá) rozumíme kamarádkou láskou, ta se vyvíjí pomalu, je založena zejména na důvěře, přátelství a porozumění, vyskytuje se zde méně intenzivní vášně.

Manie (oranžová barva) neboli volná láska vzniká kombinací **Éros** a **Ludus**, hovoříme o ní, že je žárlivá, intenzivní a vyznačuje se neustálou potřebou ujišťování se.

Pragma (zelená barva) pro nás pragmatická láska, která vzniká spojením **Ludus** a **Storgé**, hovoříme o ní jako o realistické, výběr partnera závisí na racionální a praktické složce, je založená zejména na vzájemné spolupráci.

Agapé (fialová barva) vyjadřující altruistickou lásku, vzniká směsí **Éros** a **Storgé**, hovoříme o ní jako o bezpodmínečné, hluboké a velmi vřelé. Partneři se zaměřují na péči o druhého. Jedná se o nejryzejší podobu lásky, kterou můžeme mít.

Zároveň bychom tu měli pro druhého být vždy, když nás potřebuje, nemyslet jednostranně, jen na to, co chci já, což by mělo být považováno za jednu ze zásad dlouhodobého, perspektivního a šťastného vztahu (Demir & Tyra, 2019). A jak řekl Descartes: „Velikost lásky je závislá na velikosti překážek, jež jí nezbyvá než překonat.“

4 Citová vazba

Řada studií se zabývá druhem citové vazby a jejím vlivem na partnerské vztahy, kde je opakovaně prokazovaná souvislost, která se odráží i ve spokojenosti partnerů. Z aktuálních studií lze uvést Mohammadi et al. (2016), Pintado a Mendoza (2016), Vollmann et al. (2019) či Yahya et al. (2017). Styl citové vazby, ve které se jedinec nachází, se může v průběhu života měnit (Chopik et. al., 2019), nicméně nás zajímá aktuální stav respondenta. Každý z nás si nese jiné prožitky z dětství, dospívání i pozdějších let, které se promítají do našeho jednání, přístupu, chápání druhých či rozhodování se v různých situacích. To vše se odráží i na samotném výběru a spokojenosti se stávajícím partnerem. Cílem kapitoly je seznámit čtenáře se základní problematikou a určení typů citové vazby.

Citová vazba byla definována dětským psychiatrem a psychoanalytikem Bowlbym v roce 1969, v českém překladu se setkáváme s pojmem *trvalé emoční pouto*. Jedná se o potřebu vyhledávat a udržovat blízký vztah s určitou osobou. Zmíněné pouto je vytvářeno zejména v náročných situacích doprovázené stresem (Kulíšek, 2000). Jeho koncept byl rozšířen Ainsworthovou (Hazan & Shaver, 1987), která se zaměřila na vztah mezi dítětem a primární pečující osobou, šlo o zkoumání rané citové vazby.

I přesto, že se Bowlby a Ainsworthová zmínili o roli citové vazby v dospělosti, nebyla nikdy předmětem jejich zkoumání. O další rozvoj teorie se zasloužili Hazanová a Shaver (1987), kteří rozšířili dosavadní poznatky, a ty aplikovaly na romantické vztahy v dospělosti. Styl citové vazby je silným prediktorem v partnerském vztahu.

4.1 Vliv citové vazby

Vliv typu citové vazby na kvalitu partnerských vztahů popsali Hazan a Shaver již v roce 1987 v návaznosti na Mary Ainsworthovou a její výzkum citové vazby v dětství. Hazan a Shaver (1987) popsali podstatné rozdíly ve výpovědích jedinců při popisu svých partnerských vztahů právě v závislosti na typu citové vazby, který se u nich projevoval.

4.2 Typy citové vazby

Původní koncept citové vazby Bowlbyho a Ainsworthové pracuje se třemi styly – jistý, vyhýbavý a úzkostně-ambivaletní styl. Se zmíněným rozdělením pracovali i Hazan a Shaver. O pár let později Kim Bartholomew, v roce 1990, představil čtyři typy citové vazby – v originále *Secure*, *Preoccupied*, *Dismissing-Avoidant* a *Fearful-Avoidant*, v závislosti na skóru ve dvou dimenzích. První dimenze zjišťuje, jak vnímá jedinec sám sebe a značí se jako **úzkostná** dimenze. Druhá dimenze zjišťuje, jak jedinec vnímá ostatní a značí se jako **vyhýbavá** dimenze (Domingue & Mollen, 2009). Každý jedinec spadá do jedné ze čtyř zmíněných typů, v Českém překladě se citové vazby popisují jako *Bezpečná*, *Úzkostná*, *Vyhýbavá* a *Úzkostně-vyhýbavá* (Manson, 2017).

4.2.1 Bezpečná citová vazba

Jedinci skórující nízko v obou dimenzích (Domingue & Mollen, 2009).

Vyznačuje se snadným projevením zájmu a náklonosti, důvěřují blízkým osobám, a i oni samy působí věrohodně. Jedinci s bezpečnou citovou vazbou nemají problém zvládat stav, kdy nejsou součástí partnerského vztahu a pokud se ve vztahu nacházejí, tak se dobře vyrovnávají s různými problémy, které mohou nastávat. Z hlediska kvality a spokojenosti ve vztahu se jedná o nejlepší partnery (Manson, 2017).

4.2.2 Úzkostná citová vazba

Jedinci skórující vysoko v dimenzi úzkostné a nízko v dimenzi vyhýbavé (Domingue & Mollen, 2009).

Pro jedince s úzkostnou citovou vazbou bývají vztahy zdrojem stresu a napětí, který odbourávají požadavkem na neustálé projevením a potvrzování náklonosti. Mají problém s důvěrou i v ty nejbližší, mnohdy se chovají iracionálně. Často cítí z druhých chladnost a bezcitnost, jedná se mnohdy o jejich subjektivní pocit, který pramení z jejich přehnaného emocionálního projevu. Špatně zvládají stav, kdy v partnerském vztahu nejsou a často končí v nezdravých partnerských vztazích (Manson, 2017).

4.2.3 Vyhýbavá citová vazba

Jedinci skórující nízko v dimenzi úzkostné a vysoko v dimenzi vyhýbavé (Domingue & Mollen, 2009).

Častěji se vyskytuje u mužů než u žen. Představitelé vyhýbavé citové vazby se vyznačují nezávislostí, jejímž projevem je orientovanost na sebe samu. Tito jedinci mají problém s intimitou a závazky. V běžném životě si stěžují na nedostatek osobního prostoru. Pokud se již ve vztahu nacházejí, vytváří si plán, jak se z něj v případě potřeby dostat. (Manson, 2017).

4.2.4 Úzkostně-vyhýbavá citová vazba

Jedinci skórující vysoko v obou dimenzích (Domingue & Mollen, 2009).

Jedná se o spojení špatných rysů úzkostné a vyhýbavé citové vazby. Jedinci současně trpí strachem z intimity a závazků, a navíc mají problém s důvěrou a brání se pokusům o přiblížení, pramenící z emocionálních problémů. Následkem je potom osamělost a život bez partnera, nebo vstup do nefunkčního vztahu. Zmíněný typ vazby je v populaci zastoupen nejméně, obvykle se jedná o následek zneužívání či zanedbávání péče v dětství (Manson, 2017).

Výše popsané efektivně prezentuje anglický model ze studie Domingue a Mollen (2009), jehož český překlad nabízí *Tabulka 4-1*:

Tabulka 4-1 Rozdělení a charakteristika citových vazeb (Domingue & Mollen, 2009)

		Vnímání sebe sama (úzkostná dimenze)	
		pozitivní vnímání sebe	negativní vnímání sebe sama
Vnímání druhých (vyhýbavá dimenze)	pozitivní vnímání druhých	<p>Jistá citová vazba</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnímání sebe sama jako schopného jedince hodného lásky - vysoké sebevědomí (díky kladným sociálním vztahům) - vysoká míra sebedůvěry (spokojenost sám se sebou) - jistota v sociálních situacích - vnímání druhých jako starostlivé a důvěryhodné - cíl ve vztahu: vzájemná závislost (reciproční altruismus) - očekávání pozitivní reakce při hledání podpory od partnera - střední důležitost blízkosti partnera a útěchy, kterou nabízí 	<p>Úzkostná citová vazba</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnímání sebe jako neschopného a nehodného lásky - nízké sebevědomí (proměnlivé na základě názorů ostatních) - vnímání druhých jako starostlivé a důvěryhodné - cíl ve vztahu: blízkost, spojení - závislost na vztazích, mimo vztah pocity ztracenosti, zahlcení - vysoká důležitost blízkosti partnera a útěchy, kterou nabízí
	negativní vnímání druhých	<p>Vyhýbavá citová vazba</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnímání sebe sama jako schopného jedince hodného lásky - vysoké sebevědomí (díky profesi a autonomii) - vnímání druhých jako vzdálených a nezúčastněných - cíl ve vztahu: zůstat soběstačný, udržet si autonomii - vztah vnímán jako podružný - nízká důležitost blízkosti partnera a útěchy, kterou nabízí 	<p>Úzkostně vyhýbavá citová vazba</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnímání sebe jako neschopného a nehodného lásky - nízké sebevědomí (proměnlivé na základě názorů ostatních) - vnímání druhých jako odmítavých, vzdálených, nezúčastněných - konflikt mezi potřebou intimity a uznání od partnera versus strach z odmítnutí - vysoká důležitost blízkosti partnera a útěchy, kterou nabízí

5 Vybraná pojetí fází partnerského vztahu

Většina lidí se nechává volně unášet proudem vztahu, ve kterém aktuálně setrvávají. Partnerství je výjimečným a nenahraditelným vztahem, čímž se odlišuje od ostatních mezilidských vztahů. Zde uveďme dva pohledy na problematiku.

5.1 Fáze vztahu dle Brodyho

Brody et. al. (2016) navazuje na Knappův model pěti fází partnerského vztahu. V originále se jedná o *initiating*, *experimenting*, *intensifying*, *integrating* a *bonding*. Volným překladem pak český ekvivalent fáze *počáteční*, *poznávací*, *formovací*, *integrační* a *stabilizační*.

Initiating – *počáteční fáze* je velmi krátká, jedná se o prvotní kontakt zahrnující seznámení. Vyznačuje se potřebou zanechat dobrý dojem, což často vede ke snaze se uvést v lepším světle, než může odpovídat realitě. Hlavní roli hraje vzhled, charisma, sympatie. V této fázi je typický nepřesný úsudek, který si potenciální partneři o sobě udělají (Communication theory, 2014).

Experimenting – *poznávací fáze* se vyznačuje dominantní snahou poznat svůj protějšek. Poznání na úrovni charakteru, povahy či názorů ale i společných zájmů a vyhodnocení, zda potenciální partner skutečně potenciál má. Jedná se o mezník, který často znamená konec počínajícího vztahu pro rozdílnou úroveň zájmů, neshodu či absenci společných témat (Communication theory, 2014).

Intensifying – *formovací fáze*, ve které dochází především k zesílení vztahu a uvolňování formální atmosféry. Partneři odhalují jeden druhému své osobní informace a vyhodnocují reakce, se kterými je jejich protějšek přijímá. Existuje již vzájemná touha pracovat na vztahu a jeho zpevnění, například zvýšením množství společně tráveného času, společné romantické chvílky či vyjádřením závazků. V této fázi se již jedinci cítí jako součást partnerské dvojce a lze mluvit o dvojici jako o páru (Communication theory, 2014).

Integrating – *integrační fáze* je volným plynutím vztahu, kde pár pokračuje v prohlubování vztahu, zvyšování úrovně intimity a možnosti vzniku lásky (o lásce blíže v kapitole 3.1) (Communication theory, 2014).

Bonding – *stabilizační* je v Knappově modelu poslední fáze utváření vztahu, krom pokračujících prvků fáze předchozí, spočívá v oficiálním informování (či potvrzení dohadů) okolí o existenci partnerského vztahu, a také snahou o pozitivní přijetí vzniklého partnerského vztahu sociálním prostředím obou jedinců (Communication theory, 2014).

Uvedený model pěti fází partnerského vztahu není definován na časové intervaly, nicméně konec druhé fáze – *fáze poznávací*, kdy ještě nelze mluvit o vytvořeném partnerském vztahu, lze propojit s koncem psychologické fáze zamilovanosti (blíže v kapitole 3.1) (Communication theory, 2014).

5.2 Fáze vztahu dle Pragerové

V každém vztahu je třeba dosažení intimity. Pragerová (2013) o ní hovoří jako o interakci mezi dvěma jedinci, kteří si přinášejí porozumění a sdílejí spolu pozitivní obsahy. Intimitu dosáhneme sebe-odhalením (*self-disclosure*), kdy sdělujeme druhému naše přesvědčení, tajné informace o sobě a svém soukromí, zároveň projevujeme emoce vůči partnerovi, kdy vše je založené na vzájemné důvěře. Pokud dochází k pozornému naslouchání, porozumění a opravdovému přijetí, dojde k pozitivnímu vyjadřování citů. Intimita by měla být vyvažována autonomií jedince, pokud silně převažuje jedna z komponent, jedná se o velké riziko pro vztah. Při převaze intimity nedává druhý dostatek prostoru partnerovi na osobní rozvoj a jeho zájmy. V dnešní době spíše globálně mluvíme o nárůstu osobní autonomie, kdy jedinec není schopen přijmout fakt, že je součástí vztahu či rodiny a neustále touží po nezávislosti, která vede ke snížené ochotě vztah udržet (Pragerová, 2013).

Z počátku vztahu dva lidé prožívají *období romantické lásky* či jednodušeji řečeno zamilovanost, která obvykle trvá 6-9 měsíců a vyznačuje se vzrušením a fyzickou touhou. Často se setkáváme s neodborným popisem tohoto stavu, kdy jedinci pociťují motýlky v břiše, chtěli by s druhým být nejradyji pořád. Jedná se o naplnění milostné touhy, která však k udržení vztahu nestačí (Pragerová, 2013).

Další fází je *období zájmu a poznávání*, která má svůj čas a nelze ji uspěchat. Zároveň by oba partneři měli být skutečně sami sebou, nesnažit se být takový, jak by chtěl ten druhý, což může být pro některé jedince velmi problematické, zvláště pokud stále setrvávají ve fázi zamilovanosti. Nutno si uvědomit, že pokud s někým chci strávit zbytek života, dříve či později stejně pozná, jací doopravdy jsme.

Třetí fází je *období napětí a opadávání iluzí*, kdy lze říci, že partnera skutečně známe. Dochází k opadávání růžových brýlí, již nemáme před sebou vysněného a idealizovaného partnera, ale stojíme před tím skutečným, proto bývá zkouškou, zda vztah vydrží a překlene se do poslední fáze *stabilního realistického období*, či se rozpadne (Pragerová, 2013).

V poslední čtvrté fázi dochází k *pozitivnímu oceňování a přijetí partnera*. Pro ještě pevnější vztah je dobré, aby každý jedinec znal dobře sebe a své potřeby, to zajistí lepší vzájemné vycházení obou partnerů (Pragerová, 2013).

6 Význam komunikace mezi partnery

Komunikace tvoří nedílnou součást našich každodenních aktivit, využíváme ji ke sdělování informací, prožitků, postojů, zkušeností. Ne každý si ve shonu denních povinností uvědomuje, že dorozumívání tvoří jeden z klíčových aspektů spokojenosti a je základem úspěšného vztahu. V této kapitole se blíže seznámíme s pojetím této komponenty z pohledu významných autorů a psychologů, kteří zmiňují základní zásady sdělování, které slouží zejména k předejití nedorozumění, krizí a hádek, jež mohou v některých případech vyústit v rozchod či rozvod.

6.1 Interpersonální komunikace

Interpersonální komunikací chápeme přijímání i vysílání sdělení dvou či více lidí, ať už verbálně či neverbálně. Mezi základní komunikační dovednosti řadíme mnohé, například prezentování sebe sama, umění sdělovat a získávat informace, schopnost komunikovat ve skupině a vést ji, mediální gramotnost a v neposlední řadě nesmíme opomenout také navazování přátelských či mileneckých vztahů (DeVito, 2008).

Prostřednictvím komunikace si partneři hledají rovnováhu mezi potřebnou mírou svobody, nutnou k zachování jisté autenticity, láskou a spoluprací, bez které se vztah neobejde. Komunikace slouží zejména ke sdělování, jak pozitivních prožitků, tak i starostí a přání, která k životu patří (Praško, 2005).

6.2 Sdělování

Ačkoliv je komunikace každodenní záležitostí, častým problémem jsou nedorozumění, kdy se myšlenka sdělení liší od toho, jak si ji příjemce vyloží. Příčinu lze hledat v nejasné interpretaci, možnostech vícenásobného vyložení významu, zkreslením pro efekt zajímavosti a spousty dalších (Edwards et al., 2016).

Tomu všemu lze zabránit včasnou prevencí, která obsahuje několik bodů jako je *otevřenost a autentičnost komunikace*, kdy jedinec sděluje skutečně to, co si myslí a u toho příjemci poskytuje své opravdové pocity. Na ni plynule navazuje *jasnost*, kterou myslíme, čím přesněji druhému poskytneme sdělení, tím lépe nám porozumí. Dále by si měli jedinci dávat pozor, aby dodrželi *původní vztah sdělení ke skutečnosti*, tím rozumíme vyhnout se zevšeobecňování, překrucování skutečné události a přehánění slovy, jako „vždycky, nikdy, stále, ...“

Doporučuje se také nepřepisovat úmysl, většinou totiž netušíme, jaký skutečný záměr náš protějšek měl, proto je zcela nevhodné jej napadat za něco, co myslel jinak, než jak jsme si vyložili (Kratochvíl, 2009). V nezralých partnerských vztazích se častěji objevují nezralé formy sdělení, které jsou doprovázeny vyšší agresivitou, výčitkami, mlčením, vyhýbáním či dokonce manipulací. Naopak ve vztazích zralých převládá pozitivní posilování, domlouvání se a nutné nalézání kompromisu. Dále by si partneři měli dokázat pevně, byť s laskavostí, vymezit hranice (Praško, 2005). Měli bychom umět sdílet pozitivní emoce a snažit se porozumět světu druhého.

6.3 Běžná komunikace

Běžná (denní) komunikace mezi partnery slouží zejména ke sdělování prožitků dne, o které se druhý upřímně zajímá. Dialog se vyznačuje vzájemnou konverzací, kde mají oba partneři hlubší zájem o svůj protějšek, jehož cílem je porozumění a empatické přijetí druhého (DeVito, 2008). Pokud z hlasu cítíme, že nás protějšek žádá o radu či pomoc, naší snahou má být problém co nejvíce pochopit a vytvořit bezpečné prostředí, kde poskytneme druhému podporu. Základním problémem mnoha dnešních párů je, že běžnou komunikaci mezi sebou upozaďují (starost o děti, kariéru či zájmy). Komunikaci by měl pár věnovat dostatečné množství času a prostoru k vyjádření všech svých potřeb. Základem úspěšného sdělení je ujasnit si, jaké potřeby máme a co od druhého vyžadujeme. Z hlediska času, je potřeba pro sdělení zvolit vhodnou chvíli, i přesunout debatu na jiný den (Psychalive, 2013).

Podle Tannenové (1990) muži méně naslouchají a více hovoří o tématech, kterým rozumí, aby projeví odborné znalosti, zatímco ženy více využívají naslouchání ve snaze navázat spojení a vybudovat bližší vztah. V soudobé literatuře se ukazuje, že tento pohled je již přežitý. Tradiční koncept (Možný, 2008), kdy manžel plnil roli živitele rodiny a manželka věnovala svůj čas péči o manžela, domácnost a potomky je dnes překonán, a o úkoly by se měli partneři ve spokojeném životě rovnoměrně dělit (Oláh & Kotowksa, 2018).

6.4 Emocionální složka komunikace

Ke komunikaci patří i její neverbální vyjádření. Při mluvě běžně zapojujeme mimické svaly, využíváme gest, výrazů ve tváři, pohybů celého těla. Podstatou je ujištění, že náš protějšek přijímá naše signály těla a tón řeči se stejným záměrem, který jsme mu chtěli předat. Partneři by měli být bystří v přijímání prožívaných emocí, které během konverzace vyvstávají, tím dojde k získání zpětné vazby, zda gesta i tón řeči byl přijat se stejným záměrem, jako byl vyslán. Pokud k nepochopení přeci jen dojde, je třeba si chybu přiznat a s ní dále pracovat. Jakákoliv změna totiž přispěje k oživení a růstu celého vztahu (Segal, 2015).

7 Vybrané potřeby

Jak již z názvu můžeme vyvodit, slovo potřeba v sobě nese něco, co je pro daného člověka důležité. Mnohdy se však ve vztazích na potřeby našeho protějšku zapomíná. Netvrdím tím, že jde o záměrné sobectví, spíše je nutné si uvědomit, že každý z nás má jisté potřeby, které musí být naplněny, aby se mohl ve vztahu cítit šťastně. Partneři by je měli umět jasně vyjádřit a snažit se je vzájemně naplnit. V této kapitole se zaměříme na potřeby z pohledu partnerského vztahu.

K základním životním potřebám řadíme, s odkazem na vzestupné seřazení dle nejpoužívanější hierarchie Maslowa (2020), tělesné a fyziologické potřeby, potřebu bezpečí a jistoty, potřebu lásky a sounáležitosti, potřebu uznání a úcty a konečně potřebu seberealizace. Všechny uvedené potřeby mohou úzce souviset s partnerskými svazky, jež si v životě vytváříme. Fungování vztahů tedy přímo ovlivňuje naše životy, jejich kvalitu a spokojenost na samotné fyziologické úrovni.

7.1 Potřeba bezpečí

Jedná se o naprosto běžnou potřebu, jež je instinktivně dána a provází nás od vzniku samotného lidstva. Její funkcí je zajistit nám přežití, nicméně můžeme o všech vztazích mezi lidmi s klidem říct, že jsou opravdu bezpečné?

Pojem bezpečí se zdaleka nespojuje pouze s fyzickým násilím, ať už ve formě fyzického nátlaku či psychickým ohrožování a vydíráním, případně až možným ublížením. Jedná se o komplex vícero aspektů. Prvním aspektem uveďme samotné fyzické bezpečí, které nastává, pokud člověk může prohlásit například následující výroky (Arends, 2019):

- Můj partner mi fyzicky neublíží ani nevyužívá své tělo k zastrašení či uspokojení svých vlastních potřeb
- Pokud se mě partner nečekaně dotkne, má reakce není úskok, ale příjemný pocit
- Pokud se chci fyzicky přiblížit (obejmout, pohládit) k partnerovi, nesetkám se s odmítnutím

Jako druhý aspekt bezpečí lze uvést konzistenci, myšlenou zejména v reakcích partnera, které lze očekávat. Partneři by měli vždy mít dobrou představu o tom, jak bude jejich protějšek reagovat na různé situace, ve kterých se mohou ocitnout. Obzvláště důležité je to například při hádkách, kdy pro absenci konzistence v reakcích může být probuzen strach z eskalování situace, jejímž následkem může dojít například i k fyzickému násilí. Konzistenci lze aplikovat i na další krizové a pro pár náročné situace, jako jsou zdravotní, ekonomické či profesní problémy, se kterými ve vztahu nutno počítat. Pokud partner nemůže očekávat konkrétní reakci, může být nejistý, nervózní, a tedy necítit se bezpečně (Arends, 2019).

Třetím aspektem pocitu bezpečí je autenticita a otevřenost, tedy svoboda být skutečně sám sebou. Člověk se nemůže nikdy plně cítit v bezpečí, pokud má obavu být sám sebou a dává přednost předstírání být někým jiným, aby byl druhým přijat. S tím též souvisí volnost bez obav vyjádřit své myšlenky a názory, i když nemusí být mnohdy protějšku příjemné. Upřímně otevřený vztah mívá temné dny, ale rozhodně nic neskrývá, tudíž partneři vědí, co očekávat a s čím mohou počítat (Arends, 2019).

Dalším stěžejním prvkem pocitu bezpečí je zranitelnost, konkrétně svoboda dát najevo svou citlivost, strach nebo nejistotu bez obav, že by se tyto staly předmětem posměchu a ponížení. Naopak by měli být pro druhého impulzem, jenž vyvolá pochopení a zajistí tak patřičnou oporu. Na závěr pak přijetí, tedy mít oprávněný pocit, že je Vám nasloucháno, jste pro druhého hodnotní a cenění. Nejste pod tlakem se změnit k obrazu někoho jiného či porovnávání s někým jiným. Náměty na sebe zlepšení přicházejí v respektu a upřímnosti, nikoliv jako kritika (Arends, 2019).

7.2 Potřeba sounáležitosti a blízkosti

Sounáležitost a blízkost nás provází celým životem, každý chce někam patřit, mít někoho, na koho se může spolehnout a obrátit, ať už se jedná o radostnou či náročnější situaci.

Z evolučního hlediska jsme vedeni ke spolupráci, a tvoření skupin či partnerství, nejen z důvodů přežití a zachování rodu, ale i výhodám s ní spojené, jako například obživa, ochrana, reprodukce či starost o potomky. Tyto motivy se v nás manifestují již v útlém dětství, kdy děti ve věku čtrnáct až osmnáct měsíců začínají projevovat tendence pomáhajícího chování. Během dospívání pak tvoříme skupiny s vrstevníky, utváříme si vlastní i sociální identitu a vyvíjíme se jako individuální jedinci v rámci skupiny (Allen, 2019).

Dalším krokem je tvorba romantických dvojic vzhledem k touze po intimitě a sounáležitosti. Hledáme si partnery, se kterými bychom naplnili tuto potřebu. Neúspěchy v tomto ohledu nás negativně ovlivňují. Selhávání při nacházení partnera může vést k úbytku sebevědomí, někdy až k pochybnostem o nás samotných a, případně k postupnému snižování nároků, a ve snaze být někomu blízko, se přiblížit nesprávné osobě. Naopak úspěch nám umožňuje se plně rozvinout a naplno pěstovat svůj potenciál (Allen, 2019).

7.3 Potřeba úcty

Již od malička se děti vedou k tomu, aby uměly ocenit nejen sebe, ale i druhé. Ke spokojenému vztahu patří i schopnost umět vyzdvihnout kvality druhého, umět jej patřičně ocenit za to, v čem vyniká. Může se to zdát jako naprosto jednoduchý úkol, nicméně lidé jsou společností naučeni zdůrazňovat nedostatky druhých a tím poukazovat na své lepší dovednosti, ačkoli tomu tak mnohdy vůbec nemusí být (Vrabel, 2019).

Respekt vůči nám i náš vlastní k sobě samým je další z potřeb, kterou se v životě snažíme naplnit a je jeden ze základů každého zdravého partnerského vztahu. Vědomí, že naše myšlenky, pocity a hodnota člověka jsou vnímány a respektovány, je důležité pro každého z nás, obzvlášť ze strany zvoleného partnera a hraje výraznou roli v interpersonální dynamice napříč různými oblastmi života (Vrabel, 2019).

Respekt mezi partnery je opakovaně prokazován jako výrazný aspekt kvality partnerských vztahů i manželství a zásadně ovlivňuje závazek obou partnerů. Respekt k sobě samému však nesmí přerůst v narcismus, který má naopak prokazatelně negativní vliv na spokojenost partnerského vztahu a naplnění hodnot s ním souvisejících (Vrabel, 2019).

7.4 Potřeba seberealizace

Čím se vlastně vyznačuje jedinec, který seberealizace dosáhl? Ve vztahu plní jednu z důležitých funkcí, jedinci by měli usilovně pracovat na sobě tak, aby mohli obohacovat vzájemně svůj protějšek, čímž se jejich vztah ještě více upevní.

Mezi typické vlastnosti seberealizujícího se jedince patří tvořivost a smysl pro humor. Tito lidé umějí vnímat svět kolem sebe objektivně a lépe snášejí nejistotu a tlak okolí. Drží se v menších skupinách přátel, kde jsou jejich vztahy hluboké a uspokojujivé. Při výskytu problému se soustředí na jeho vyřešení, což se může zdát zřejmé, ale lidé se často soustředí sami na sebe. Důležitým aspektem ve vztahu je, že jedinec umí nejen přijmout zodpovědnost za sebe a své činy, ale i za druhé v okolí. V širším pojetí mu záleží na celkovém prospěchu lidstva (Ben-Ze'ev, 2019).

K seberealizaci směřuje jisté chování, kdy jedinec naslouchá vlastním pocitům a nepodléhá názorům většiny či autority. Tito lidé jsou otevření novým zkušenostem, jsou poctiví sami k sobě, usilovně pracují na svých cílech a jdou si za nimi. Zajímavé je také jejich prožívání, kdy se plně a soustředěně umí ponořit do probíhající události. Pokud se dostanou do situace, kdy je většina proti jejich názoru, nenechají se tím vyvést a jsou připraveni nesouhlas snést (Ben-Ze'ev, 2019).

Dle dotazníkového šetření *Procrastinatory Cognitions Inventory* (PCI) lze říct, že lidé trpící prokrastinací mají velmi nízkou úroveň seberealizace (Flett et al., 2012).

7.5 Potřeba svobody

Některé jedince může provázet pocit, že ve vztahu by neměli dostatek svobody, a zůstávají proto raději sami. Některé vztahy končí z důvodu, že jeden z partnerů měl nedostatek svobody, nebo naopak pozornosti druhého. Co vlastně můžeme udělat, abychom tuto potřebu zdravě vyvážili? Vztah má náš život obohatit, ne nás o něj obrat.

Jak již bylo zmíněno v kapitole 4.2, každý z nás má určitou citovou vazbu. Studie typu citové vazby jedinců pomocí dotazníku ECR (*Experiences in Close Relationships*) tvrdí, že pokud má jeden z partnerů jinou než jistou vazbu, nebude pár ve vztahu tolik šťastný, nicméně nejhůře se se svobodou vyrovnávají jedinci s vazbou úzkostnou. U jedinců s úzkostnou vazbou přetrvává pocit, že je druhý z dvojice nemá dostatečně rád a nevěnuje jim patřičnou pozornost, jak by oni sami potřebovali, proto je důležité, aby si partneři uměli sdělit, kolik času chtějí trávit s druhým a snažili se uspokojit své představy (Domingue & Mollen, 2009).

Ke svobodě patří nechat druhého, aby naplnil svůj život tím, co je pro něj důležité. U někoho to může být vzdělání, u jiného práce či třeba zájmy, a být mu u toho skutečnou oporou. Pokud se jedná o třeba vzdělání či práci, i přesto, že náš partner zrovna nemá totožnou životní náplň, stále může být u toho s námi (Hogan et al., 2021).

Dobré je začít optáním, jak může být dotyčnému nápomocen, či vyjádřit podporu a motivovat druhého ke splnění cíle. Co se týče třeba zájmů, je vždy dobré, aby partneři měli i ten společný, který mohou realizovat společně. Individuálních aktivit by měl jedinec mít tolik, aby si našel klid a čas i na svůj protějšek. Dostatečné naplnění této potřeby se ukáže, když se oba partneři na sebe vzájemně těší a jsou vděční, že spolu mohou trávit čas (Hogan et al., 2021).

8 Vybrané komponenty podílející se na partnerské spokojenosti

Aspektů podílejících se na spokojenosti ve vztahu je nepřehledné množství. Vše se odvíjí od výchovy našimi rodiči, předešlých zkušeností, hodnotách i mínění o sobě samém. Pozitivní vliv rodičů (výchova, zázemí, projevy lásky) byl prokázán například studií Meng Xia (Rutkowski, 2018), který na vzorku 974 probandů ve věku 18 – 21 let prokázal souvislost mezi spokojeným partnerským vztahem probandů a pozitivním hodnocením vlastního dětství z pohledu vztahu k rodičům, jejich péče, výchovy a zázemí, které během dětství a dospívání rodiče dopřály (Rutkowski, 2018).

Navíc, spokojenost je čistě subjektivní záležitostí, z čehož lze logicky odvodit, že každého ve vztahu těší něco jiného. V této kapitole se blíže podíváme na aspekty, které ovlivňují dlouhodobou spokojenost, čímž zásadně přispívají k dlouholetému udržení šťastného vztahu.

8.1 Důvěra

Vzájemnou důvěru lze definovat jako vědomí, že žádná z dotčených stran nevyužije zranitelnost druhé a zároveň je zdrojem přesvědčení, že partner má pozitivní postoj ke svému protějšku. I přesto, že většina začínajících vztahů má dobrý základ důvěry k druhému, je třeba ji neustále prohlubovat a nebrat ji jako samozřejmost. Čím více poroste, tím i partneři si budou bližší a budou mít těsnější vztah. Pomocí důvěry totiž budujeme intimitu, která vyvolává pocit vzájemné blízkosti a větší porozumění díky hlubším znalostem o druhém. Důvěru lze chápat z mnoha pohledů, pro účel naší práce se na ni zaměříme z hlediska blízkých vztahů (Campbell & Stanton, 2015).

Obecně lze vnímat důvěru jako jistotu, že se můžeme na partnera spolehnout bez ohledu na složitost či nepříjemnost situace, a můžeme mu sdělovat jakkoliv osobní informace beze strachu, že by je zneužil a zklamal nás. Zároveň jsme si vědomi, že nám pomůže a podrží nás, což lze pozorovat i v intimitě a závazku samotném (Rijt & Buskens, 2006).

Z užšího pohledu o důvěře mezi partnery hovoříme tehdy, kdy je chování druhého konzistentní, čímž máme na mysli zejména stabilitu, předvídatelnost a upřímnost v jednání protějšku k nám i okolí. Zároveň by náš protějšek měl být spolehlivý a ochotně se starat o druhého (Slaměník & Hurychová, 2010).

8.2 Autenticita

Autentickým se člověk mnohdy stává až ve světle tragických událostí, ať už se jedná o zdravotní omezení, těžkou diagnózu, ztrátu blízkého či ztráty střechy nad hlavou. Teprve takové události se často stávají spouštěči, kdy člověk začne skutečně žít tak, jak si vnitru přál, zejména z důvodu, že začne vnímat svět kolem sebe novým způsobem. Cílem každého z nás by mělo být dosažení vlastní autenticity, aniž by bylo nutné prožít podobnou negativní událost.

Pravost, ryzost, věrnost sobě samotnému, tak je možno uvést pojem autenticita. Z pohledu romantického vztahu další klíčový aspekt pro jeho přetrvání a spokojenost. Jedná se o odkrývání našeho skutečného já při jakýchkoliv prožitcích s partnerem, například sdílení emocí, myšlenek, obav, nadějí a snů, tím dochází k budování intimity, hlubokého a pevného vztahu (Walser, 2021).

Autenticita je obtížná, jelikož se snažíme nalézt rovnováhu mezi uspokojením potřeb vlastních a těch vzešlých ze vztahů s blízkými osobami v našem životě. Je důležité si uvědomit, že rozhodnutí, která v životě uděláme, se omezují na to, na čem nám v daném okamžiku nejvíce záleží. Někdo se rozhodne věnovat svůj život například kariéře a po nějaké době zjistí, že postrádá osobní vztahy. Moudře si vybrat na čem nám doopravdy záleží, je rozhodující pro všechny stránky našeho života, sem se řadí osobní pohoda, kariéra, blízké a partnerské vztahy i to, jak zpětně pohlížíme na svůj život. Toho dosáhneme tím, že budeme sami sebou nejlépe v každém okamžiku. I když se přikloníme k potřebám druhých, mohou být pro nás naplňující, pokud jsme s nimi v souladu a působí nám radost, nesmíme však přejít ve výčitky (Joseph, 2018).

Na odhalení sebe sama lze nahlížet jako na riziko, že partner neunes skutečné já svého protějšku a vztah se postupně rozpadne. Situace, kdy k sobě partneři nejsou zcela upřímní a otevření je ale značně horší. Často je doprovázena úskalími, se kterými je nutno mnohdy počítat. Odměnou za autenticitu ve vztahu pak je vrcholná forma blízkosti (Walser, 2021).

Ke zjištění vlastní autenticity lze využít některou z dotazníkových metod, jako je například *Authenticity Inventory*, kterou blíže rozepisují Kernis a Goldman (2006).

8.3 Empatie

Empatie je důležitá nejen mezi přáteli, našimi potomky a rodinou, ale také neodmyslitelně patří k budování trvalého partnerského vztahu. Každý člověk je jedinečná bytost, s čímž souvisí různá potřeba empatie i to, kolik druhému z ní umíme poskytnout.

Z odborného hlediska empatii vysvětlujeme jako schopnost vcítění se. Ta je ovlivněna zejména výchovou, kdy se děti učí interpretovat výraz emocí druhých lidí, zároveň se utváří i samotným působením rodičů na své potomky (Nakonečný, 2000). Jedná se o schopnost vzájemně si porozumět, která není fixně daná, kdy každý jedinec má určitou míru, kterou je však možné rozvíjet dál (Buda, 1988).

Empatie je členěna na *kognitivní*, *emocionální* a *empatickou účast*. *Kognitivní empatie* se zaměřuje na porozumění prožitků druhých, způsob, kterým vnímá a přemýšlí. Jde o schopnost pochopit úhel pohledu či mentální stav druhého. Hlavním projevem je potom zejména aktivní a vědomý zájem o druhého s tím, že se snažíme na svět dívat jeho očima. *Emocionální empatii* rozumíme schopnost reagovat odpovídající emocí na mentální stav partnera, to se děje automaticky a spontánně. V předešlých dvou vymezených typech empatie můžeme druhému porozumět, ale o projevení péče hovoříme až v momentu nastání empatické účasti (Cuff et al., 2016).

Míru empatie jedince lze zjistit například pomocí české variace škály *Emotional Empathy Scale* (EES) pod názvem „*Škála emocionální empatie*“ (EES-R) autorů Seitl et. al. (2017).

Často se mezi partnery stává, že nechápou situaci svého protějšku. Mnohdy si empatii lidé mylně vykládají způsobem, že musí souhlasit s názory druhého. Jak jsme si již vymezili v podkapitole 8.2 o Autenticitě, tohle není vhodná cesta. Úplně stačí, když se dokáží na daný názor podívat očima druhého, odůvodnit si, proč je to pro náš protějšek tak důležité, proč se zrovna zachoval v určité situaci tímto způsobem, či důvod, proč zrovna prožívá určité emoce (McCulley, 2018).

Někteří jedinci často při zmíněných situacích reagují nervózně až podrážděně, čímž svému partnerovi moc neulehčí, i to je dalším důvodem, proč se naučit dívat na svět očima druhého. Soucit neznamená lítost či smutek, ten se pojí s negativními emocemi, které ať chceme, či nechceme, na druhého působí a promítnou se i do vztahu. Vidět svět očima druhého je to, co naše partnerství posílí, dělá ho silnějším, stabilnějším a tím i šťastnějším (Cuff et al., 2016)

8.4 Zodpovědnost

Zodpovědností chápeme schopnost přijmout následky svého jednání a vlastně přímo jednat tak, aby následky našeho konání byly ku prospěchu lidí, kterých se dotýkají. Zodpovědnost se projevuje v každodenním životě a je vnímána jako kladný a vítaný charakterový rys jedince (Wang et al., 2019).

Vztahovou zodpovědnost můžeme vidět jako aktivní snahu pomáhat partnerovi po fyzické a mentální stránce, ochotu a zájem naslouchat, a respektovat jejich názory, volby a pocity. Zodpovědný partner by měl mít pocit svobody vyjádření se k určitým rozhodnutím a zároveň mít možnost podílet se na nich stejným dílem, tak aby jeho protějšek měl pocit vzájemné spolupráce (Patrick et al., 2007).

8.5 Atraktivita

Fyzická přitažlivost hraje svou roli v úspěšnosti partnerského vztahu, zvláště když se obecně jedná o první vjem, který při novém setkání vyhodnocujeme, ať vědomě, či nevědomě. Ten nemusí být nutně rozhodující, někdy dojde ke vzájemným sympatiím až později, při hlubším poznání osobnosti druhého. Na vliv atraktivity lze pohlížet z několika úrovní, co se pohlaví a délky vztahu týče.

U krátkodobých seznamovacích strategií není pozorován statisticky významný rozdíl mezi ženami a muži. Pokud impulz pro společně trávený čas není reprodukce, kladou důraz na atraktivitu obě pohlaví shodnou mírou a vyhrávají například rysy symetrie, syté barvy kůže, úzké obličejce, sportovní postavy, mladosti (Meltzer, 2014).

Situace je ovšem odlišná u dlouhodobých seznamovacích strategií, tedy déletrvajících partnerských vztahů, které mají vidinu stvoření potomků, tedy i cílová skupina předloženého výzkumu. Z biologického hlediska muži hledají u žen plodnost, která je spatřována například v mladém vzhledu, plných rtech, jemné pokožce a lesklých vlasech, tedy podobné rysy, které pro muže platí i u krátkodobých strategií. Je to dáno energií, kterou muž musí vynaložit ke zplození potomků, kdy jeho přínos v podstatě může být ukončen při početí. Ženy naopak vynakládají značně vyšší množství energie, jelikož proces od početí po zrození trvá přibližně 40 týdnů, a za tuto dobu žena nemůže pracovat na dalších potomcích, kdežto u mužů tento limit pochopitelně neplatí. Z tohoto důvodu je pro ženy vliv atraktivity značně nižší než u mužů a při výběru dlouhodobého partnera se soustředí na hledání jedinců, kteří jsou ochotní, a hlavně schopni zajistit zázemí a podporu jim i dítěti (Meltzer, 2014).

9 Vymezení výzkumného problému

Výzkumným problémem práce je zjistit, zda jedinci v období mladé dospělosti dosahují naplněnosti vybraných potřeb v souvislosti s partnerským soužitím a s ním spojené i celkové spokojenosti ve vztahu samotném. Dosažení spokojenosti je proces obsahující dílčí aspekty jako je budování důvěry, způsob komunikace a správné definování vlastních potřeb sounáležitosti, úcty k sobě samému i svému protějšku. Zároveň je důležitá jistá míra svobody a možnost dosažení seberealizace, které jsou blíže rozvedeny v teoretické části. Na všech zmíněných aspektech by se měli oba partneři ideálně podílet stejnou měrou. Výzkumy a studie související s tématem práce byly zasazeny do jednotlivých kapitol teoretické části.

Úroveň (ne)naplněnosti potřeb bude posouzena z pohledu různých aspektů pro možnost zmapování současné situace na pozadí dnešní doby. Jako rozlišující aspekty v rámci této práce se ověřují pohlaví, věk, dosažené vzdělání, aktuální činnost a typ citové vazby s cílem určit rizikové oblasti, které mohou ztěžovat případně zamezovat naplnění potřeb současné generace jedinců v mladé dospělosti.

Zpracování výzkumného problému bude řešeno pomocí kvantitativních metod, jelikož pro možnost zmapování současného stavu je potřeba získat co možná nejširší vzorek dat. Pro sběr dat byla zvolena metoda dotazníkového šetření za použití vlastní dotazníkové baterie.

9.1 Výzkumné cíle

Hlavním cílem předloženého výzkumu je (ne)naplňování potřeb jedinců v mladé dospělosti s ohledem na jejich aktuální partnerský vztah, kdy uspokojování základních lidských potřeb má přímou souvislost se vztahem, ve kterém se partneři aktuálně nacházejí. Naplněnost potřeb je dále vnímána v kontextu životní a partnerské spokojenosti, kdy je předpokládáno, že úspěšnost při jejich naplňování povede k obecně vyšší spokojenosti jedince v životě.

Téma naplňování potřeb není omezeno jen na ty základní, které definoval Maslow (2014) (viz kapitola 7), pozornost je věnovaná širšímu spektru zaměřeného na dnešní dobu a současnou generaci mladších dospělých. Jedním z výstupů práce je očekáváno zhodnocení, zda, a do jaké míry jsou jedinci v období mladé dospělosti úspěšní při naplňování svých potřeb a výběru vhodného životního partnera.

Vedlejším cílem bylo zjištění spokojenosti a naplnění potřeb v souvislosti s typem citové vazby. Téma spokojenosti, a tedy i naplňování potřeb jedinců, je taktéž sledováno z pohledu typu citových vazeb, které se u zkoumaných jedinců vyskytují. Vliv citové vazby na kvalitu a úspěšnost partnerských vztahů je historicky ověřeným faktem, podpořeným mnoha výzkumy (Hazan & Shaver, 1987) (blíže o citových vazbách viz kapitola 4). Tento vliv je během výzkumu považováno za nutné sledovat, umět jej definovat a popsat. K určení citové vazby bylo využito dotazníku (*Experiences in close relationship*), který byl vytvořen v roce 1998 autory Brennan, Clark a Shaver. Ve výzkumu byla použita revidovaná verze autorů Fraley, Waller a Brennan z roku 2000 v českém překladu autorů Cígler et al. (2019).

Dalším z vedlejších cílů bylo rozdělení probandů na vybrané kategorie, mezi které bylo zařazeno pohlaví, věk, vzdělání, aktuální činnost a typ citové vazby a zjistit jejich míru působení na naplnění jejich potřeb.

Vedlejší cíle lze shrnout na vzájemnou provázanost mezi úspěšností při naplňování lidských potřeb, kvalitou a spokojeností partnerských vztahů a typem citové vazby jedinců v mladém věku. Do výzkumu je vstupováno s očekáváním, že se tyto tři aspekty pozitivně ovlivňují a jedinci hodnotící svou životní situaci jako výrazně kladnou nebudou vykazovat nízké hodnocení spokojenosti ve vztahu, nebo větší rozdíl mezi vnímanou důležitostí a realitou naplnění životních potřeb. Konkrétní definování zde užitých obecných pojmů jako jsou: „výrazné, početné, kladné...“ bude předmětem dalších kapitol, kde je blíže rozvedeno, jakým způsobem byly různé vlivy měřeny a hodnoceny.

Konečným cílem je ověření výzkumných hypotéz.

9.2 Hypotézy

Do výzkumu bylo zařazeno celkem třináct hypotéz různého charakteru a s různým motivem. Hypotézy s označením H1, H2, H3, H4, H5 a H6 slouží mimo jiné i k ověření validity sestaveného dotazníku a schopnosti vyhodnocování dat výzkumníkem, jelikož potvrzení těchto hypotéz je předpokládané, respektive jejich vyvrácení a nepotvrzení by signalizovalo koncepční problém celého výzkumu. V rámci ověření validity výzkumu tedy není cílem potvrdit tyto hypotézy se statistickou významností, ale naopak je nevyvrátit. Skupina těchto hypotéz je pracovníčně označena jako hypotézy kontrolní a jejich vyhodnocení je předmětem *Příloha č. 4 Vyhodnocení kontrolních hypotéz.*

Hypotézy H00, H7, H8, H9, H10A, H10B a H11 jsou pak pracovníčně značeny jako hypotézy výzkumné, kde se primárně hledají souvislosti mezi vlivy dotýkajících se výzkumného problému ve snaze pomocí zjištěných dat zodpovědět položené výzkumné otázky. U výzkumných hypotéz sice také lze předpokládat vyvozené závěry, nicméně rozporuplné výsledky budou považovány za výstupy výzkumu, díky kterým bude možné formulovat závěry. Výsledky ověření výzkumných hypotéz jsou předmětem kapitoly *12.1.*

Širší rozbor smyslu jednotlivých hypotéz je předmětem *Příloha č. 3 Výzkumné hypotézy v detailech*, zde se uvádí jen jejich výčet a slovní textace.

Hypotéza H00

„Existuje statisticky významná souvislost mezi aktuální spokojeností ve vztahu a nedokončením dotazníku.“

Hypotéza H1

„Existuje pozitivní korelace mezi aktuální spokojeností a dlouhodobou spokojeností ve vztahu“

Hypotéza H2

„Existuje pozitivní korelace mezi mírou shody a dlouhodobou spokojeností.“

Hypotéza H3

„Existuje statisticky signifikantní souvislost mezi věkem a délkou vztahu.“

Hypotéza H4

„Existuje statisticky významný rozdíl v dlouhodobé spokojenosti ve vztahu mezi sezdánými a nesezdánými.“

Hypotéza H5

„Existuje pozitivní korelace mezi spokojeností s aktuálním partnerem a dlouhodobou spokojeností ve vztahu.“

Hypotéza H6

„Respondenti s dětmi budou vykazovat nižší míru spokojenosti se sexuálním životem než respondenti bez potomků.“

Hypotéza H7

„Existuje statisticky významná souvislost mezi mírou diskrepance (rozpor) hodnot a dlouhodobou spokojeností ve vztahu.“

Hypotéza H8

„Zjistit, zda existuje statisticky významná souvislost mezi aktuální délkou vztahu respondenta a typem svazku jeho rodičů.“

Hypotéza H9

„Existuje signifikantní rozdíl v míře důvěry k aktuálnímu partnerovi mezi sledovanými skupinami dle typu vztahu rodičů.“

Hypotéza H10A

„Existuje statisticky významný rozdíl v dlouhodobé spokojenosti ve vztahu mezi skupinami lidí s různým typem citové vazby.“

Hypotéza H10B

„Existuje statisticky významný rozdíl v naplnění potřeb probandů v závislosti na různém typu citové vazby.“

Hypotéza H11

„Existuje statisticky významný rozdíl mezi dlouhodobou spokojeností ve vztahu u různých skupin dle důvodu setrvání ve vztahu.“

10 Design výzkumu

10.1 Typ výzkumu

Vzhledem k výzkumným cílům práce byl pro ověření statistické významnosti vybraných proměnných a jejich vztahů zvolen kvantitativní přístup. Metodou sběru dat bylo zvoleno dotazníkové šetření, které je výhodné pro kvantitativní výzkumy. Pro zachování anonymity byl dotazník distribuován pomocí stránek: www.brlicovapsychologie.webnode.cz. Dále je dotazník dostupný v *Příloha č. 2 Výzkumný dotazník*.

10.2 Plán realizace výzkumu

Dotazník byl vytvořen využitím internetového portálu www.questionpro.com. Distribuce internetového odkazu byla provedena webovým rozhraním (email a sociální sítě) s využitím studijních skupin, kde byl očekáván výskyt uživatelů potřebné věkové skupiny. Výběr vzorku byl realizován pomocí nepravděpodobnostních metod výběru dat, konkrétně metodou příležitostného výběru a sněhové koule, kdy oslovení jedinci byli požádáni o předání dotazníku svému protějšku a osobám splňující základní kritéria výzkumu. Třetí metodou byl apel jednoho z partnerů na druhého, což nastalo odhadem v 6 % případů. Odhad byl vytvořen dle frekvence uvádění identifikačního kódu v závěru dotazníku u platných probandů. Definice platného probanda je předmětem kapitoly *11*. Dále byla použita metoda samo výběru, kdy byli oslovení jedinci ve vybraných skupinách sociální sítě (Facebook).

Tento způsob sběru dat je omezen pouze na uživatele technologií, zejména internetu a automaticky vylučuje osoby, které přístup k internetu nemají.

10.3 Etická stránka výzkumu

Vzhledem k podstatě výzkumu bylo třeba zvážit etické aspekty a zajistit pocit bezpečí respondentů. Z těchto důvodů byl proband v úvodu dotazníku seznámen s anonymitou, dobrovolnou účastí a možností z výzkumu odstoupit. Dalším etickým aspektem by mohlo být samotné vyplnění, které může vést ke změně postoje ať už ke svému protějšku, nebo ke vztahu obecně a to, jak z pozitivního tak negativního hlediska. Zároveň byli respondenti informováni o skutečnosti, že veškeré získané údaje slouží pouze k účelům výzkumu této bakalářské práce.

Respondenti měli možnost v případě jakýchkoliv dotazů kontaktovat pomocí emailové adresy autorku práce. S daty bylo nakládáno dle zákona č. 110/2019 Sb. o ochraně osobních údajů.

10.4 Škály partnerské spokojenosti

Existuje množství testů a škál zabývajících se spokojeností ve vztahu. Čtrnáct nejvýznamnějších udává *Tabulka 10-1* z toho deset unikátních metod a čtyři variace či revize těchto metod (Busby et. al., 1995; Early intervention foundation, 2020; Fetzer, „n.d.“ a, „n.d.“ b, „n.d.“ c, „n.d.“ d, „n.d.“ e, „n.d.“ f, „n.d.“ g; Graham et. al., 2011; Chonody et. al., 2016; Maroufizadeh et. al., 2018; Maroufizadeh et. al., 2019; Neff & Karney, 2005; Omani-Samani et. al., 2018; Ridley & Feldman, 2003; Rusbult et. al., 1998; Sabatelli, 1988; Sibley et. al., 2005; Vaughn & Matyastik, 1999; Wei et. al., 2007). Jejich významnost je dána frekvencí užití ve světovém měřítku a vysokou hodnotou reliability, udávané hodnotou Cronbachovy alfy. Uvedené hodnoty reliability jsou ovšem pouze orientační, jelikož se liší výzkum od výzkumu a jedná se o proměnlivou hodnotu (UCLA, „n. d.“). Nicméně napříč výzkumy jsou hodnoty stabilně vysoké a blízké uvedeným (Graham et. al., 2011). Žádnou z uvedených forem pro zjištění spokojenosti v partnerském vztahu však nebylo možné použít pro provedení výzkum.

V první řadě byly vyloučeny testy, které musí vyplnit oba aktéři partnerské dvojice, neboť forma provedení výzkumu neumožňuje mít relevantní kontrolu nad tímto faktorem – *Marital Adjustment Test (MAT)* (Fetzer, „n.d.“ e). Dále byly vyřazeny metody zabývající se spokojeností v manželství – *Kansas Marital Satisfaction Scale (KMSS)* (Omani-Samani et. al., 2018), opět *Marital Adjustment Test (MAT)* (Fetzer, „n.d.“ e) a *Marital Opinion Questionnaire (MOQ)* (Ridley & Feldman, 2003), neboť cílová skupina pro výzkum není omezena na sezdané páry.

V dalším kroku bylo hodnoceno, zda dotazník zjišťuje životní hodnoty jedinců a míru naplnění těchto hodnot. Částečnou shodu lze detekovat u *Couples Satisfaction Index (CSI)* ve verzích 32 a 16 položek (**CSI-32, CSI-16**) (Fetzer, „n.d.“ a), nicméně subjektivně nebyla shoda považována zdaleka za dostatečnou. Posledním bodem pro zvážení, zda využít jednu z uvedených metod, byl vliv typu citové vazby jedinců. Shodu v tomto ohledu nabízí *Experiences in Close Relationships* v původní i revidované podobě (**ECR, ECR-R**) (Sibley et. at., 2005; Wei et. al., 2007).

Přehled hlavních metod pro vyhodnocení míry spokojenosti ve vztahu									
Název testovací metody	Zkratka	Autoři	Rok vydání	Zaměření	Počet otázek	Typy otázek	Vliv naplnění potřeb	Vliv citové vazby	Reliabilita (Cronbachova alfa)
Couples Satisfaction Index	CSI-32	Funk, J. L. Rogge, R. D.	2007	romantický vztah	32	2	ano	ne	0,95
Couples Satisfaction Index	CSI-16	Funk, J. L. Rogge, R. D.	2007	romantický vztah	16	2	ano	ne	0,90
Couples Satisfaction Index	CSI-4	Funk, J. L. Rogge, R. D.	2007	romantický vztah	4	1	ne	ne	0,85
Dyadic Adjustment Scale	DAS	Spanier, G. B.	1976	romantický vztah	32	2	ne	ne	0,96
Experiences in Close Relationships	ECR	Brennan, K. A. Clark, C., Shaver, P.	1998	romantický vztah	36	1	ne	ano	0,92
Experiences in Close Relationships Revised	ECR-R	Fraley, R. C. Waller, N. G., Brennan, K. A.	2000	romantický vztah	36	1	ne	ano	0,94
Investment Model Scale	IMS	Rusbult, C. E.	1980	romantický vztah	29	1	ne	ne	0,90
Kansas Marital Satisfaction Scale	KMSS	Schumm, W. R., Nichols, C. W. Schechtman, K. L., Grigsby, C.	1983	manželství	3	1	ne	ne	0,90
Marital Adjustment Test	MAT	Locke, H. J. Wallace, K. M.	1959	manželství	15	4	ne	ne	0,96
Marital Opinion Questionnaire	MOQ	Huston, T. L. Vangelisti, A. L.	1991	manželství	11	2	ne	ne	0,94
Relationship Assessment Scale	RAS	Hendrick, S. S.	1988	romantický vztah	7	1	ano	ne	0,91
Revised Dyadic Adjustment Scale	RDAS	Busby, D. M., Christensen, C. Crane, D. R., Larson, J. H.	1995	romantický vztah	14	1	ne	ne	0,90
Semantic Differential	SMD	Karney, B. R. Bradbury, T. N.	1997	romantický vztah	15	1	ne	ne	0,92
Quality of Marriage Index	QMI	Norton, R.	1983	manželství	6	1	ne	ne	0,92

Tabulka 10-1 Přehled metod testů spokojenosti partnerských vztahů

10.5 Struktura použitého dotazníku

Krom úvodní části obsahující základní informace k vyplnění, má dotazník pět hlavních částí. První část tvoří kategorizační otázky a vztahuje se k základním údajům o respondentovi. Kategorizačních otázek je zařazeno celkem čtrnáct z celkových dvaceti čtyř otázek. V první části se zjišťuje mimo jiných: pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání, délka aktuálního vztahu, věk partnera, rodinný stav nebo typ svazku rodičů respondenta. Poslední z uvedených příkladů je považován za nezbytný zejména pro hlubší poznání respondentova života, kdy se vztah jeho rodičů může promítnout do chování a rozhodování ve svých vztazích. Proband u těchto otázek vybírá z nabízených odpovědí, případně pomocí posuvníku či vstupu klávesnice volí číselnou hodnotu u odpovídajících otázek.

10.5.1 Zjišťování potřeb a jejich naplnění

Druhá část dotazníku zjišťuje míru naplnění potřeb respondenta. K účelu slouží dvě podobně laděné otázky, kde respondent, na škále 1 až 7 bodů, přiřazuje důležitost jednotlivým potřebám a následně obdobně hodnotí stav, jak tyto potřeby odpovídají jeho aktuální životní situaci. Sedm bodů u těchto otázek představuje pozitivní hodnocení či vysokou vnímanou důležitost. Hodnoceno je celkem 19 potřeb, které jsou respondentovi předloženy v náhodném pořadí s cílem jednak zabránit vyplnění odpovědí pomocí paměti z předchozí otázky, ale také zabránit pocitu monotónnosti při vyplňování. Jako zástupce vybraných potřeb lze uvést například zdraví, vzdělání, sebeúcta, svoboda, majetek či respekt.

10.5.2 Zjišťování spokojenosti s partnerem

Třetí část dotazníku je věnována partnerskému vztahu respondenta. Zaměřuje se na reálné vnímání svého partnera a následně, jaký by měl partner vysněný. Proband hodnotí celkem osm charakteristik na sedmibodové škále, kdy rostoucí bodové ohodnocení značí kladné hodnocení či vysokou důležitost. Charakteristiky jsou opět prezentovány v náhodném pořadí z již zmíněných důvodů a jako zástupné lze uvést důvěru, vzhled, nebo sexuální život.

Dále je pak předmětem zájmu hodnocení společně tráveného času, hlavní důvod setrvání ve vztahu a názorová shoda s partnerem. Názorová shoda je zjišťována pomocí sedmibodové škály u celkem jedenácti vybraných témat – společné zájmy, vkus, řešení problémů, komunikace a další, nicméně je zde využito obrácené bodové škály. Otočené pořadí hodnocení bylo použito z důvodu zamezení bezmyšlenkovitého vyplňování, ti respondenti, jež vykazovali v jiných částech dotazníku větší míru spokojenosti, nicméně v této části naprostou míru neshody byli ze studie vyřazeni.

10.5.1 Zjišťování spokojenosti ve vztahu

Ve čtvrté části dotazníku je zjišťována aktuální a dlouhodobá spokojenost v právě probíhajícím partnerském vztahu. V obou případech je využita sedmibodová škála a rostoucí bodové hodnocení značí vyšší míru spokojenosti ve vztahu. Zejména dlouhodobá spokojenost je pro výzkum rozhodující hlavně z důvodu její návaznosti na některé výzkumné hypotézy (kapitola 9.2). Otázka na dlouhodobou spokojenost byla umístěna až ke konci dotazníku, aby se předešlo bezmyšlenkovitému zatrhnutí nějaké odpovědi, která úplně neodpovídá skutečnosti. Vzhledem k tomu, že probandi již prošli většinu dotazníku, nad kterou se museli zamyslet a získali tím jistý nadhled, jejich odpověď by měla reflektovat skutečnost a nemělo by jít o nějakou formu automatizované odpovědi.

10.5.2 Zjišťování typu citové vazby

Poslední, pátá část dotazníku je věnována určení citové vazby, kterou proband vůči svému protějšku má. Zjištění bylo provedeno pomocí revidované verze dotazníkové metody „*Experiences in Close Relationship*“, zkráceně ECR-R, o které se lze více dočíst v kapitole 10.6.1. Vzhledem k obsáhlosti baterie výzkumného dotazníku byla použita zkrácená verze ECR-R-16, která z původních 36 položek pracuje s vybranými šestnácti (Seitl et al., 2017). Při separátním kontrolním testování výsledků variant ECR-R-36 a ECR-R-16 bylo potvrzeno, že vykazují stejné výsledky ve více jak 95 % případů a vzhledem k dokreslujícímu vlivu, který citová vazba v předloženém výzkumu má, byla tato nepřesnost považována za přijatelnou ve prospěch snížení časové a psychické náročnosti předloženého dotazníku na respondenty.

10.5.3 Skladba použitých otázek

Obecně pro sestavený výzkumný dotazník platí, že u otázek, kde proband hodnotí dle pokynů na škále, je vždy použita sedmibodová stupnice. Přiřazené bodové hodnocení může nabývat hodnot 1 až 7, přičemž každý jednotlivý bod má navíc slovní textaci významu za účelem sjednocení významu pro probandy. Slovní pojmenování slouží k lepší orientaci probandů ale hlavně k unifikaci jejich vnímání těchto hodnot a získání objektivně porovnatelných dat. Ve většině případů znamená vyšší počet bodů vyšší spokojenost/shodu/klad, pouze ve dvou případech bylo užito reverzní škály hodnocení pro ověření soustředěnosti probanda při vyplňování. Jeden z případů je otázka zjišťující názorovou shodu mezi partnery a druhým případem je dotazník ECR, který je v této podobě koncipován v originále a byl v této podobě zachován. U dotazníku ECR se reverzně hodnotí 14 položek u varianty ECR-R-36 a 8 položek u použité verze ECR-R-16 (Seitl et al., 2017).

Bylo zvažováno užití pětibodové, tzv. Likertovy škály, v pilotním testování se původně ověřovala jedenácti-položková škála, která byla zamítnuta z důvodů horšího sjednocení subjektivního prožitku probandů ze vztahu. Z důvodů, že ECR (a některé další standardizované dotazníkové baterie) vychází ze sedmi-bodové škály, byla použita také zde (Sibley et. al., 2005).

Pořadí otázek výzkumného dotazníku je neměnné, nicméně všechny položky v rámci jedné otázky, jsou prezentovány v náhodném pořadí. Důvodem je vyloučit možný vliv, který by konkrétní pořadí mohlo při vyplňování mít a předejít monotónnosti u otázek, kde se vyžaduje zodpovědět dvakrát stejnou otázku s drobně upraveným textovým popisem.

10.6 Práce s daty

Následující kapitola je změřena na praktické vysvětlení způsobu, jakým bylo s daty pracováno a nakládáno. Jedná se spíše o matematický popis a kapitola nenabízí obsahové informace doplňující téma práce a z tohoto důvodu je tato část zařazena v závěru práce v podobě *Příloha č. 6 Práce s daty*.

Součástí kapitoly pro hlavní část práce zůstává důkladné vysvětlení způsobu vyhodnocení ECR-R (*Experiences in Close Relationship – revised*).

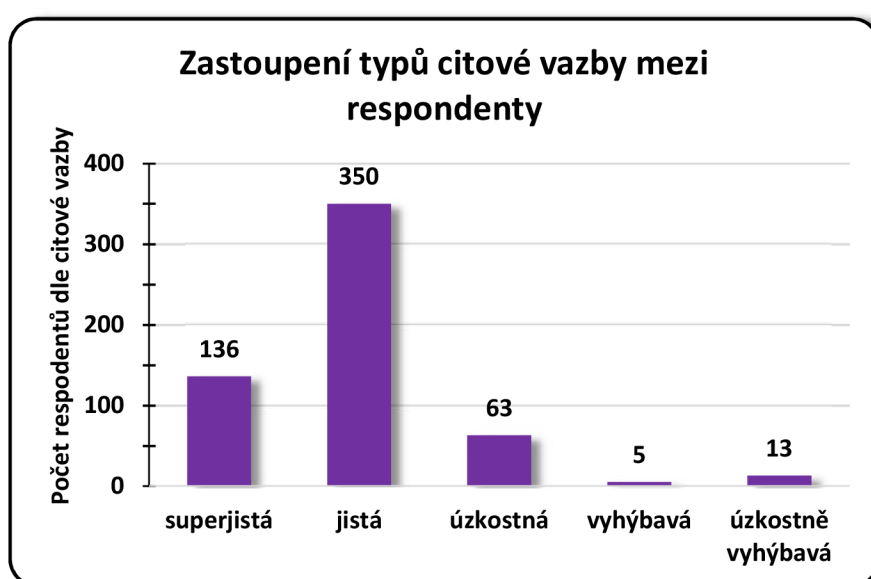
10.6.1 Vyhodnocení dotazníku ECR, ECR-R

Logika postupu vyhodnocení dotazníkového měření *Experiences in close relationship*, pro zjištění typu citové vazby, je shodná bez ohledu na jeho použitou variantu, v rámci této práce je použit popis pro variantu ECR-R 36, aby byl postup informativně vyčerpávající, i přes fakt, že byla použita varianta ECR-R 16. Detailní postup je zařazen jako *Příloha č. 8 Metodika vyhodnocení dotazníku ECR*.

10.6.2 Rozložení výzkumného souboru dle citové vazby

Posledním sledovaným způsobem třídění respondentů do skupin je z pohledu citové vazby k aktuálnímu partnerovi. Rozložení graficky znázorňuje *Graf 10-1*, nicméně při jeho čtení je nutno brát v potaz hlavní ovlivňující aspekt, a to jsou podmínky pro účast ve studii, konkrétně být v partnerském vztahu delší dobu, než 6 měsíců. Podmínka trvajících partnerského vztahu je značně více komplikovaná pro typy citové vazby úzkostné, vyhýbavé a úzkostně vyhýbavé a získané rozložení je tudíž značně vychýleno ve prospěch jistých vazeb. Více o citových vazbách a jejich projevech viz kapitola 4.2.

Graf 10-1 Rozložení probandů dle typu citové vazby

Nepoměr zastoupení v rámci citových vazeb byl očekáván, kdy u průměrného vzorku populace by jistou citovou vazbu vykazovalo přibližně 50 % (Levine & Heller, 2019), nicméně selektivní vzorek účastníků předloženého výzkumu dosáhl jisté citové vazby v 85 % případů. Vzhledem k uvedenému nepoměru se v rámci empirické části této práce zavádí nový typ citové vazby – *super-jistá* citová vazba, která slouží pro popis jedinců s extrémně nízkými hodnotami obou sledovaných škál (*úzkostnost* a *vyhýbavost*). Konkrétní číselné rozdělení, způsob vyhodnocení dotazníku ECR-R přináší *Příloha č. 8 Metodika vyhodnocení dotazníku ECR*. Hranice mezi super jistou a jistou citovou vazbou byla určena na základě *cut-off score* závislosti dlouhodobé spokojenosti v partnerském vztahu na hodnocení subškál úzkostnosti a vyhýbavosti dotazníku ECR. V případě, že by provedené rozdělení mělo statisticky významný vliv, bylo by nutné provést bližší psychometrický a statistický rozbor pro korektní určení zvolené hranice.

11 Popis výzkumného souboru

Základní kritéria pro účast ve výzkumu je věk, právě probíhající partnerský vztah a znalost českého jazyka. Cílová věková skupina je vymezena na 20 až 35 let včetně, délka aktuálního partnerského vztahu více jak 6 měsíců a doplňující kritérium, že se jedná o vztah heterosexuální povahy. Dotazník nezjišťuje sexuální orientaci respondentů, a tudíž žádný proband nebyl aktivně označen za neplatného z tohoto důvodu. Lze se tedy domnívat, že několik jedinců tuto podmínku neplní, nicméně je platný předpoklad, že se nebude jednat o více jak 2 % dotazovaných, což odpovídá rozložení homosexuálně orientovaných jedinců v populaci (Zvěřina, 2020). Kontrola byla provedena u párových probandů – oba z páru uvedli stejný identifikační kód v závěru dotazníku – a z 31 identifikovaných párů se ve všech případech jednalo o heterosexuální páry.

Účastníci výzkumu se dále dělí na platné a neplatné probandy, kdy pouze platný proband byl zahrnut do statistického vyhodnocení získaných dat. Platným probandem se rozumí jedinec, který v dotazníku uvedl data sloužící k otestování všech výzkumných hypotéz (více o hypotézách v kapitole 9.2). Důvodem pro striktní selekci byl předpoklad, že kompletně vyplněný dotazník svědčí o zodpovědném přístupu při vyplňování a pravdivosti uváděných odpovědí.

Selektivní kontrola respondentů byla provedena u těch dotazníků, kdy jejich vyplnění trvalo méně jak pět minut, kdy ve třech z šestnácti případů byly uváděny zjevně konstantní odpovědi a možný záměr negativně ovlivnit výsledky výzkumu. Další selektivní kontrola respondentů proběhla v závislosti na uváděné nízké hodnotě dlouhodobé spokojenosti ve vztahu, kdy v několika případech byla udávána nejnižší možná známka i přes absenci jakýchkoliv indikátorů nespokojenosti. Tyto případy byly vyhodnoceny jako chybné vyplnění klíčové otázky (špatné pochopení slovní škály hodnocení) a označení jako neplatní respondenti.

Přehled podmínek pro možnost zařazení probanda do otestování všech hypotéz je předmětem *Příloha č. 5 Podmínky pro možnost otestování hypotéz.*

11.1 Drop-out úroveň při vyplňování dotazníku

Drop-out úrovní je pro potřeby předložené práce myšlen poměr mezi respondenty, kteří vyplnili dotazník v celé jeho délce (tudíž platní probandi) a těmi, kteří vyplňování dotazníku nedokončili a předčasně ukončili, nebo těmi, kteří neuvedli dostatečné množství informací (tudíž neplatní probandi). Pro stanovení této statistiky jsou zahrnuti pouze probandi, kteří zodpověděli alespoň první otázku vedoucí k zamyšlení, konkrétně hodnocení aktuální spokojenosti ve vztahu.

Uvedená podmínka byla zavedena s předpokladem, že pokud jedinec není ochoten vyplnit základní údaje, které bývají společně všem dotazníkovým šetřením (pohlaví, věk, vzdělání, činnost...), tak z principu neměl o výzkum zájem. Zároveň se předpokládá, že by mohl svými odpověďmi zkreslit možné výsledky.

Z celkového počtu 928 účastníků platně vyplnilo dotazníkovou baterii 567 probandů a naopak 361 probandů buď dotazník ukončilo, vyplnilo nedostatečně, případně vyplnilo způsobem, který vedl k jejich vyloučení z výzkumu. Nejčastější důvod vyloučení byly monotónně opakující se odpovědi, z čehož lze i podle času vyplnění usoudit, že dotyčný spíše bezmyšlenkovitě zatrhával zobrazená políčka. Celková úspěšnost při vyplnění dotazníku byla 61 %, z čehož lze odvodit, že *drop-out* úroveň probandů byla 39 %.

Příčiny lze hledat v několika směrech. Základní vliv může mít množství otázek a s tím související potřebný čas pro vyplnění dotazníku, kdy u platných probandů je průměrná doba vyplnění 16 minut a 48 sekund. Dalším vlivem může být technické zpracování dotazníku, které preferovalo vyplňování za použití klasického monitoru, případně tabletu. Mobilní telefony byly v tomto ohledu znevýhodněny. I přes plnou funkčnost dotazníku, bylo vyplnění obtížnější zejména z důvodů úhlopříčky displeje.

Hlavním motivem pro nevyplnění dotazníku však může být jeho téma – potřeby v partnerském vztahu v mladé dospělosti. Za předpokladu nespokojeného partnerského vztahu nelze očekávat vysokou motivaci pro vyplnění dotazníku zaměřeného na spokojenost v partnerském životě. S ohledem na uvedený předpoklad byla zavedena **Hypotéza 00**.

Na základě zpracovaných dat byl vypočten koeficient Cronbachovo alfa s průměrnou hodnotou 0,882 pohybující se na intervalu od 0,861 po 0,894. Jedná se o silný důkaz ve prospěch vnitřní reliability a konzistence dotazníku, na jehož základu stojí vyhodnocení výzkumných hypotéz.

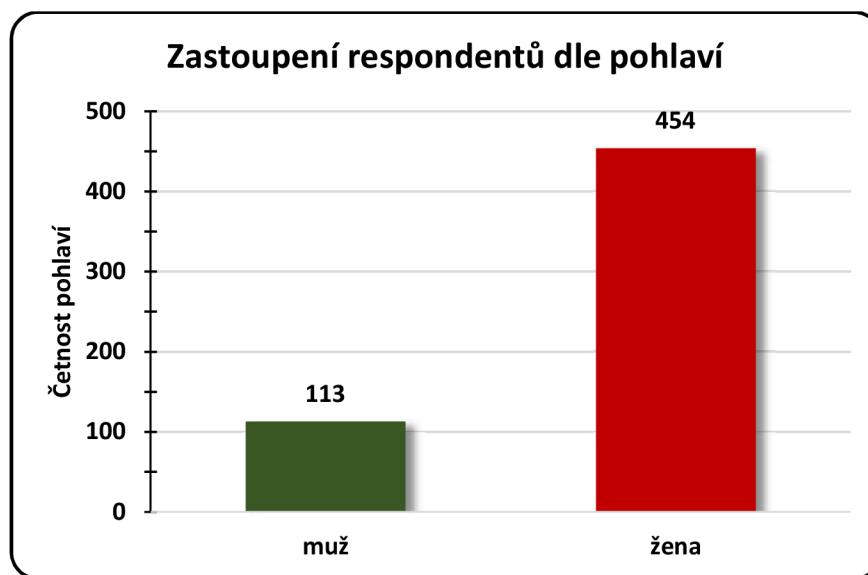
11.2 Rozložení platných respondentů

K další analýze po formální a logické kontrole postoupilo celkem 567 (N) validních dotazníků. Tyto probandy pak lze dále rozdělit do skupin dle různých aspektů. Uvedené členění pak bylo následně využito při testování samotných hypotéz pro zjišťování možných vedlejších vlivů, kdy se jedná například o následující aspekty třídění: pohlaví, věk, vzdělání, aktuální činnost či forma citové vazby.

11.2.1 Rozložení dle pohlaví a věkových skupin

V rámci zastoupení pohlaví jasně převažují ženy nad muži, situaci reprezentuje *Graf 11-1*, kdy z 567 platných probandů bylo 454 žen, což představuje 80 % platných účastníků výzkumu. Počet mužů zařazených do výzkumu je dostatečný pro možnost testování obou skupin zvláště pro zjištění vlivu pohlaví na předmět zkoumání, vzhledem k ověření síly provedeného statistického testu (předmětem *Příloha č. 7 Metodika vyhodnocování statistických testů*). Jedinci, kteří na otázku pohlaví volili možnost „jiné“ nebyly do výzkumu zařazeni.

Graf 11-1 Rozložení probandů dle pohlaví

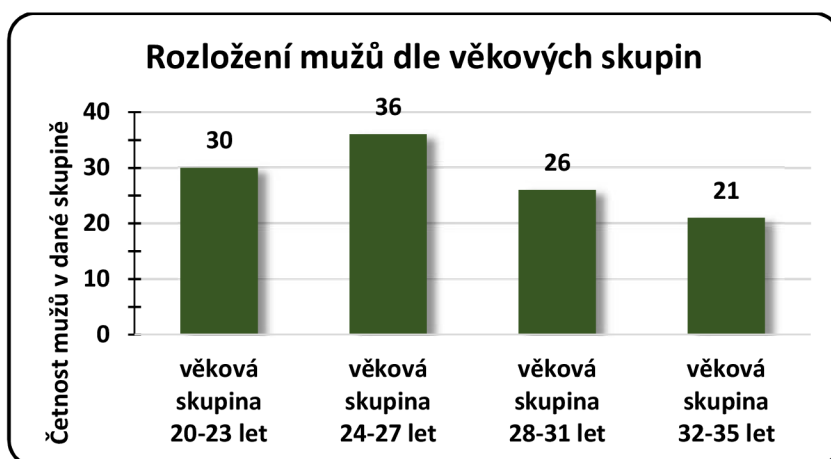

Předpokládanými důvody pro zjevný nepoměr mezi účastníky je zejména obecně menší zájem ze strany mužů o řešené téma, a jejich nižší chuť věnovat čas vyplnění dotazníku. Přestože pro distribuci samotného dotazníku byly voleny portály tak, aby byla rovnoměrně zastoupena obě pohlaví, i přesto se prokázala ochota podílet se na výzkumu ze strany žen značně vyšší.

Z hlediska zastoupení věkových skupin lze pozorovat rozdílné členění s ohledem na pohlaví účastníků. Sledovaný věkový rozsah 20 až 35 let byl rozdělen na čtyři věkové skupiny s čtyřletým věkovým intervalem, tedy od 20 až 23 let až po 32 až 35 let. Průměrný věk účastníků se mužů byl 26,73 let ($SD = 4,827$) a u žen pak 26,02 let ($SD = 4,862$).

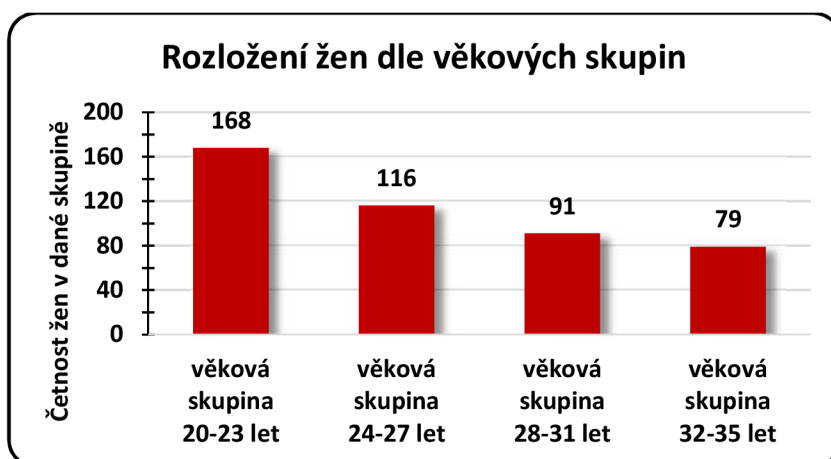
Zastoupení věkových skupin u mužů reprezentuje *Graf 11-2*, kde převažuje věk 24 až 27 let, nicméně rozdíly nejsou výrazné.

Graf 11-2 Rozložení probandů dle věkových skupin - muži

V rámci rozložení žen napříč věkovými skupinami dominuje skupina 20 až 23 let s opět klesajícím charakterem. Viz *Graf 11-3*.

Graf 11-3 Rozložení probandů dle věkových skupin - ženy

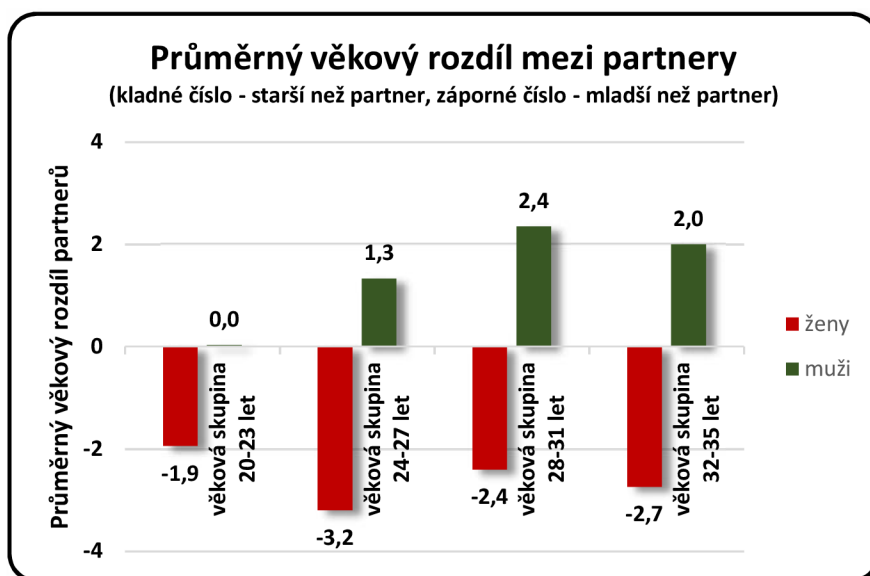

Ve všech věkových skupinách je dostatečné zastoupení, pro smysluplné statistické vyhodnocení (viz *Příloha č. 7 Metodika vyhodnocování statistických testů*). Klesající trendy v rámci obou pohlaví lze vysvětlit formou distribuce dotazníku formou sociálních skupin studentů vysokých škol. Dominantní věkovou skupinu u mužů pak lze vysvětlit faktem, že muži jsou v průměru starší, než jsou jejich partnerky.

11.2.2 Porovnání věku mezi partnery

Pomocí porovnání věkového rozdílu mezi partnery je zřejmé, že muži jsou v průměru, v rámci partnerské dvojice, starší než jejich partnerky. Zatímco u žen tvrzení platí napříč všemi sledovanými věkovými skupinami, u mužů je patrná odchylka ve věkové skupině 20 - 23 let. Situaci znázorňuje *Graf 11-4*, kde všechny sloupce zelené barvy (náleží mužům) nabývají kladných hodnot (jsou v partnerské dvojici starší), zatímco červené sloupce (náleží ženám) nabývají hodnot záporných (jsou v partnerské dvojici mladší).

Graf 11-4 Porovnání věku mezi partnery

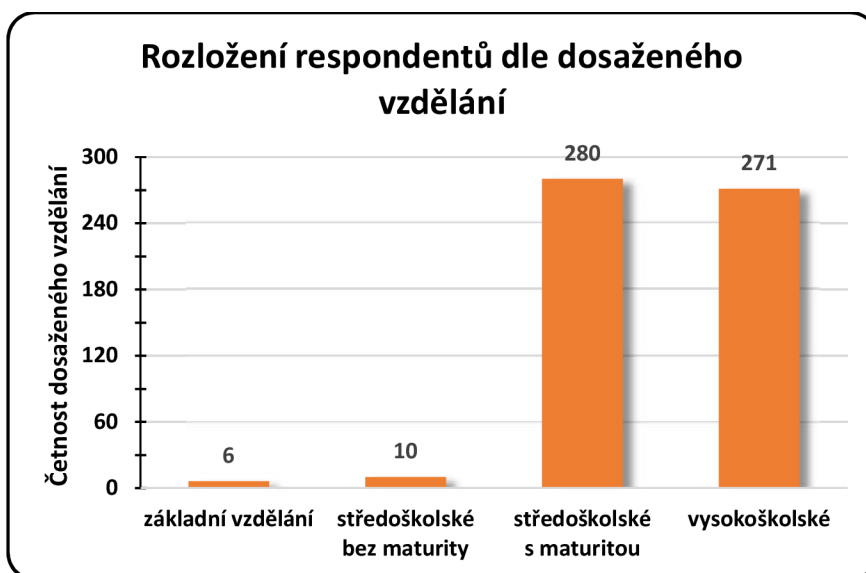
Při sestavení grafického znázornění byli vyřazeni ti respondenti, jejich věkový rozdíl vůči partnerovi přesáhl 10 let. V rámci výzkumného vzorku se jednalo převážně o ženy, kdy z celkového počtu 41, takto vyřazených respondentů, bylo 38 žen a pouze 3 muži. Vyřazení těchto *outlierů* vedlo k přiblížení výsledných hodnot – pro vysvětlení, pokud ženy věkové skupiny 28 - 31 jsou v průměru mladší o 2,4 roku než jejich partner, pak by u mužů ve věkové skupině 32 - 35 mělo vycházet, že je jejich věk v průměru o 2,4 rok vyšší, než mají jejich partnerky. Největší evidovaný věkový rozdíl mezi partnery byl 38 let.

Vysvětlení odchylky u mužů ve věkové skupině 20 - 23 let, kde muži preferují stejně staré partnerky, lze hledat například ve věkové hranici plnoletosti. Mladí plnoletí muži, považovaní společensky za dospělé, vyhledávají plnoleté dívky, které jsou také vnímány jako dospělé. Tento trend přetrvává a postupně upadá či mizí ve věku 24 - 27 let.

11.2.3 Rozložení dle dosaženého vzdělání

Z pohledu dosaženého vzdělání téměř shodně dominují respondenti se vzděláním vysokoškolským a středoškolským s maturitou. Naopak nižší úroveň vzdělání, ať už středoškolské bez maturity, či pouze základní vzdělání, nejsou zastoupeny téměř vůbec. Situaci graficky znázorňuje *Graf 11-5*.

Graf 11-5 Rozložení probandů dle dosaženého vzdělání

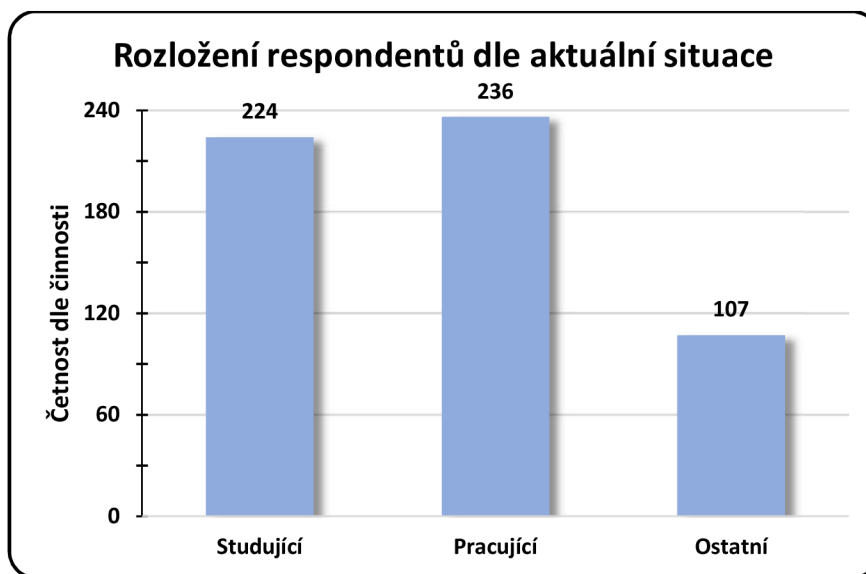

Nerovnoměrné rozdělení lze opět odůvodnit způsobem distribuce výzkumného dotazníku vycházející ze sociálního okolí výzkumníka. Veškeré závěry vyvozené z dat předložené studie je tedy nutno vztahovat na odpovídající sociální skupiny jedinců v mladém věku. Do výzkumu bylo zařazeno i 16 probandů s dosažením nižší úrovně vzdělání, jelikož tématem práce není posuzovat (ne)naplněnost potřeb jedinců v období mladém věku na pozadí dosaženého vzdělání, ale získat objektivní fakta o naplněnosti potřeb v partnerství.

11.2.4 Rozložení dle aktuální činnosti

Aktuální činností je z pohledu výzkumu myšleno studium, zaměstnání nebo varianta „ostatní“, kdy proband volí dominantní aktivitu z těchto tří uvedených variant. Ze získaných dat byl sestaven *Graf 11-6* pro znázornění situace.

Graf 11-6 Rozložení probandů dle aktuální činnosti

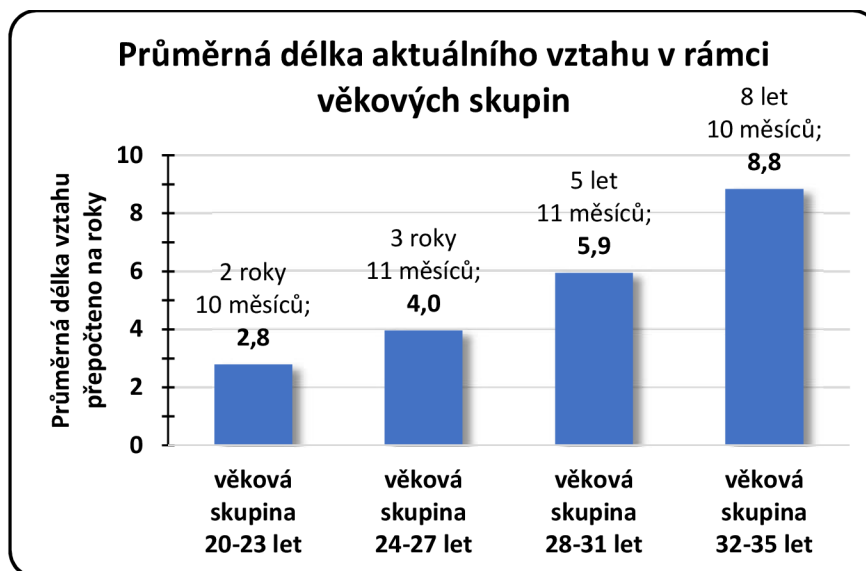

Ze znázornění je zjevné podobné zastoupení studentů a pracujících, nicméně vysoké zastoupení skupiny „ostatní“ indikuje nedostatečné množství nabídnutých odpovědí v dotazníku, ze kterých proband vybírá svou odpověď. Mezi nabídnuté skupiny by bylo vhodné uvést varianty „bez zaměstnání“ nebo „mateřská dovolená“ případně „starost o domácnost“. Obzvláště varianty mateřské dovolené a starosti o domácnost se jeví jako chybějící, jelikož ze 107 jedinců se jedná o 104 žen, přičemž 95 žen uvedlo, že má s partnerem potomky a dále 75 z těchto 95 žen se nachází momentálně v manželském svazku.

11.2.5 Rozložení dle průměrné délky vztahu

V rámci kontrolní hypotézy H3 byl graficky znázorněn trend rostoucí průměrné délky trvání aktuálního vztahu s ohledem na věkovou skupinu respondenta. *Graf 11-7* slouží převážně k porovnání grafické interpretace s výsledkem statistické analýzy daných dat, nicméně může se jednat o informačně zajímavá data, tudíž se stal součástí předložené práce.

Graf 11-7 Rozložení probandů dle aktuální činnosti

Průměrná délka probíhajícího vztahu účastníků výzkumu je 4,818 let (SD = 3,793), v přepočtu 4 roky a 10 měsíců.

12 Prezentace výsledků

Všechny uvedené hypotézy byly zkoumány a následně vyhodnocovány jak v rámci celého souboru probandů pro určení obecné (ne)platnosti hypotézy, tak i z pohledu rozdělení probandů na logické skupiny pro hledání hlubších spojitostí mezi jednotlivými vlivy. Skupiny pro dělení probandů byly následující: pohlaví, věková skupina, dosažené vzdělání, aktuální okupace a citová vazba.

V rámci dosaženého vzdělání byl posuzován rozdíl pouze mezi respondenty se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním, jelikož nižší formy studia nebyly v získaném vzorku dat téměř zastoupeny a počet vzorků v těchto kategoriích je tedy nižší, než je celkový počet „N“ testovaných probandů 567.

Z pohledu citové vazby je posuzován rozdíl mezi vazbami *super-jistá* – *jistá* – ostatní, skupinou „ostatní“ se rozumí vazba úzkostná, vyhýbavá a úzkostně vyhýbavá, tyto vazby nebyly vyhodnocovány zvlášť z důvodu nízkého zastoupení. *Super-jistá* citová vazba je zavedena v rámci této práce a není podloženým vědeckým poznatkem, zda-li má smysl tento termín zavést, lze posoudit na základě výsledků vyhodnocení hypotéz.

Rozdělení dle typu svazku rodičů probanda bylo omezeno na svazek manželský a rozvod (rozpadlý vztah), jelikož nesezdané rodiče uvedlo pouze 10 probandů z celkového počtu 567, je počet „N“ vzorků i v tomto ohledu nižší, než 567.

Výzkumné hypotézy, jejichž platnost se přijímá či nepřijímá, nesou název „alternativní“ a značí se $H^?_A$ (místo otazníku číslo hypotézy). Hypotézy, které jsou testovány a na základě jejich zamítnutí či nezamítnutí, se rozhoduje o platnosti hypotéz alternativních, se nazývají „nulové“ a značí se $H^?_0$ (místo otazníku číslo hypotézy). Prováděné testy jsou vždy oboustranné.

Všechny formy rozdělení dat dle jmenovaných skupin, jako například (pohlaví, věk, vzdělání či citová vazba) byly prověřeny Shapiro-Wilkovým testem, který slouží k ověření normálního rozložení dat. Výsledek provedeného testu, až na ojedinělé výjimky, ukázal že se nejedná o normální rozdělení. S ohledem na tuto skutečnost byly voleny statistické testy, které si tuto podmínku nekladou – Spearmanův korelační koeficient, Kruskal-Wallisova ANOVA a Mann-Whitneyův U-test.

Důvody pro setrvání ve vztahu z pohledu respondentů

Při dělení dle důvodu setrvání ve vztahu byli vyřazeni ti probandi, kteří uvedli odpověď „jiné“. Byť byla tato volba doplněna o slovní popis, který by umožnil zařadit probanda do jedné z předdefinovaných skupin, byl tento krok vyhodnocen jako manipulativní a nebyl proveden, aby nedošlo ke zkreslení výsledků výzkumu. Tito respondenti uváděli pro zajímavost důvody, jako například:

„Takového muže málo kdo má! A máme spolu děti! A je nám spolu dobře!“

„Miluji ho a nedokážu si bez něj život představit.“

„Mám ho ráda, ale poslední dobou mám pocit, že mi je líp bez něj než s ním.“

„Obava, že stejně kvalitního partnera nenajdu.“

„Momentálně jsme v procesu rozvodu, muž je cizinec, vrátil se k sobě do vlasti a je to takové, že nevíme, jestli budeme schopni nadále nějakým alternativnějším způsobem ve vztahu pokračovat nebo to úplně ukončíme. Máme dítě. Bohužel vztah byl velmi komplikovaný a došlo k mnohým hlubokým krizím, neshodám a zraněním.“

„Asi láska a budování společné budoucnosti.“

„slib a uvědomění si, že nové šance potřebujeme každý“

„vyhovujeme si“

„očekáváme rodinu“

„Miluji ho a nedokážu si bez něj život představit.“

12.1 Výsledky statistických testů výzkumných hypotéz

12.1.1 Hypotéza H00

Znění hypotézy H00A: Existuje statisticky významná souvislost mezi aktuální spokojeností ve vztahu a nedokončením dotazníku.“

Znění hypotézy H00o: Skupina platných a neplatných probandů v průměru vykazuje stejnou míru aktuální spokojenosti ve vztahu.

Prověřovaná souvislost: Aktuální spokojenost a ochota účastnit se výzkumu

Zařazení hypotézy: Výzkumná

Metoda ověření: Kruskal Wallisova ANOVA

Výsledky:

Tabulka 12-1 Výsledky hypotézy H00

H00	Aktuální spokojenost vs Platný/Neplatný proband				
skupina	N	p	síla testu	α	míra účinku (d)
Celkově	928	0,000	0,95	0,001	N/A
Platný	567	N/A	N/A	N/A	0,107
Neplatný	361	N/A	N/A	N/A	-0,158

Komentář k dosaženému výsledku H00:

Získané hodnoty jsou velmi vysoce signifikantním důkazem pro zamítnutí nulové hypotézy ve prospěch alternativní. Míra účinku na hodnoty aktuální spokojenosti vykazuje pozitivní vliv u probandů platných, a naopak negativní vliv u probandů neplatných, z čehož vyplývá, že respondenti, jež se zúčastnili výzkumu vykazují větší míru štěstí, čímž jsou ovlivněny i výsledky celého výzkumu. Většina respondentů, která nevyplnila dotazník svůj podíl na výzkumu ukončila po zobrazení první otázky vyžadující zamyšlení se nad aktuálním vztahem mezi partnery. Tímto však bylo zjištěno, že jedinci, kteří jsou ve vztahu méně šťastni nejsou tolik motivováni k přispění svými dojmy z probíhajícího vztahu do výzkumu. To vedlo k zařazení H00A do výzkumu.

S ohledem na zjištění je nutné všechny vyvozené výzkumné závěry vyvozovat pouze pro selektivní skupinu jedinců v mladé dospělosti, kteří subjektivně vykazují nadprůměrnou úroveň životní spokojenosti. Průměrnou hodnotu životní spokojenosti nelze z popsáných principů určit, jelikož účast ve výzkumu je zcela dobrovolná, bez motivace formou odměn.

12.1.2 Hypotéza H7

Znění hypotézy H7_A: Existuje statisticky významná souvislost mezi mírou diskrepance (rozpor) hodnot a dlouhodobou spokojeností ve vztahu.

Znění hypotézy H7₀: Naplněnost potřeb a dlouhodobá vztahová spokojenost jsou na sobě vzájemně nezávislé.

Prověřovaná souvislost: Rozpor mezi vnímanou důležitostí a realitou životních potřeb a dlouhodobá vztahová spokojenost

Zařazení hypotézy: Výzkumná

Metoda ověření: Spearmanův korelační koeficient

Výsledky:

Tabulka 12-2 Výsledky hypotézy H7

H7	Naplněnost potřeb vs Dlouhodobá spokojenost				
	skupina	N	rs	síla testu	α
Celkově	567	-0,264	0,999	0,001	N/A
Muži	113	-0,208	0,604	0,05	N/A
Ženy	454	-0,280	0,998	0,001	N/A
20-23 let	198	-0,182	0,731	0,05	N/A
24-27 let	152	-0,307	0,724	0,001	N/A
28-31 let	117	-0,388	0,864	0,001	N/A
32-35 let	100	-0,292	0,656	0,01	N/A
Maturita	280	-0,222	0,682	0,001	N/A
VŠ	271	-0,313	0,997	0,01	N/A
Student	224	-0,188	0,324	0,001	N/A
Pracující	236	-0,289	0,896	0,001	N/A
Ostatní	107	-0,358	0,708	0,001	N/A
<i>Super-jistá</i>	136	-0,230	0,554	0,01	N/A
Jistá	350	-0,156	0,640	0,01	N/A
Ostatní	81	-0,324	0,660	0,01	N/A

Komentář k dosaženému výsledku H7:

Zjištěné výsledky ukazují, že existuje slabá až středně silná souvislost mezi mírou naplnění potřeb jedince a dlouhodobou spokojeností ve vztahu. Výchozí předpoklad, že osobní nespokojenost v životě, která souvisí s nenaplněním potřeb, vede k nespokojenosti ve vztahu, se potvrdil a nulovou hypotézu lze zamítnout ve prospěch alternativní.

Korelace vycházejí záporně a pohybují se kolem hranice $-0,3$, interval $[-1;1]$, vzhledem k reverzní škále hodnocení naplněnosti potřeb. Pozitivní hodnocení spokojenosti, $[1;7]$, je provázáno vysokou známkou, zatímco pozitivní hodnocení naplnění potřeb je vyjádřeno známkou nízkou, $[0;6]$. Zjištěný vztah lze slovně vyjádřit ve stylu, že s rostoucí mírou naplnění potřeb jedince roste i spokojenost v partnerském vztahu, ve kterém se nachází.

Zajímavým výsledkem je rostoucí míra souvislosti v závislosti na věkových skupinách, která značí fakt, že s rostoucím věkem si jedinci více uvědomují důležitost naplnění svých potřeb a také, že člověk by měl být nejdříve spokojený sám se sebou, aby mohl být dobrým partnerem.

12.1.3 Hypotéza H8

Znění hypotézy H8A: Existuje statisticky významná souvislost mezi aktuální délkou vztahu respondenta a typem svazku jeho rodičů.

Znění hypotézy H8o: Průměrná délka probíhajícího partnerského vztahu probanda je shodná bez ohledu na typ svazku jeho rodičů.

Prověřovaná souvislost: Délka vztahu a typ svazku rodičů probanda

Zařazení hypotézy: Výzkumná

Metoda ověření: Kruskal Wallisova ANOVA

Výsledky:

Tabulka 12-3 Výsledky hypotézy H8

H8	Délka vztahu vs typ svazku rodičů				
	skupina	N	p	síla testu	α
Celkově	557	0,927	0,95	0,05	N/A
Muži	111	0,530	0,95	0,05	-0,203
Ženy	446	0,833	0,95	0,05	0,050
20-23 let	194	0,532	0,95	0,05	-0,534
24-27 let	149	0,905	0,95	0,05	-0,856
28-31 let	115	0,447	0,95	0,05	0,287
32-35 let	99	0,815	0,95	0,05	1,051
Maturita	275	0,474	0,95	0,05	-0,183
VŠ	266	0,660	0,95	0,05	0,190
Student	221	0,270	0,95	0,05	-0,486
Pracující	231	0,085	0,95	0,05	0,110
Ostatní	105	0,601	0,95	0,05	0,783
<i>Super-jistá</i>	134	0,563	0,95	0,05	0,072
Jistá	343	0,719	0,95	0,05	-0,013
Ostatní	80	0,565	0,95	0,05	-0,064

Komentář k dosaženému výsledku H8:

Nebyl nalezen důkaz pro možnost zamítnutí nulové hypotézy, délka vlastního partnerského vztahu nejeví souvislost s typem svazku rodičů. Z pohledu na hodnoty míry účinku lze vyčíslit, že hlavním aspektem ovlivňující délku vztahu je samotný věk probanda. Jistá souvislost se prokázala u skupiny pracujících tvořenou $N = 231$, kdy p dosáhlo hodnoty 0,085, tudíž se jedná o trend. Negativní účinek se jeví u jedinců ve věku 20 – 27 let, konkrétně u studentů, kteří taktéž spadají do uvedené věkové kategorie. Pozitivní vliv je patrný ve věkové skupině 32 – 35 let a u jedinců se zařazením „ostatní“. Skupina „ostatní“ je tvořena 105 jedinci, z nichž 103 tvořily ženy a 93 z nich uvedlo, že mají se svým partnerem dítě. Vysoký pozitivní vliv zde není překvapující, dá se předpokládat, že čím starší jedinec je, tím delší vztah bude mít i bez vlivu typu svazku svých rodičů.

Chybějící intervenující proměnnou může být typ svazku rodičů partnera probanda, který nebyl dotazníkem zjišťován. Pro objektivní vyhodnocení by mohly hrát roli různé kombinace, od stavu, kdy rodiče jsou v manželském svazku u obou jedinců tvořící pár, přes jedny rodiče ve vztahu a druhé rodiče v rozpadlém vztahu, až po stav rozpadlého vztahu rodičů obou jedinců v páru. Zmíněné kombinace mohou sloužit k rozšíření dosavadního výzkumu.

12.1.4 Hypotéza H9

Znění hypotézy H9_A: Existuje signifikantní rozdíl v míře důvěry k aktuálnímu partnerovi mezi sledovanými skupinami dle typu vztahu rodičů.

Znění hypotézy H9₀: Míra důvěry k aktuálnímu partnerovi je v průměru shodná u všech probandů bez ohledu na typ vztahu jejich rodičů.

Prověřovaná souvislost: Důvěra k partnerovi a typ svazku rodičů probanda

Zařazení hypotézy: Výzkumná

Metoda ověření: Kruskal Wallisova ANOVA

Výsledky:

Tabulka 12-4 Výsledky hypotézy H9

H9	Důvěra k partnerovi vs typ svazku rodičů				
skupina	N	p	síla testu	α	míra účinku (d)
Celkově	557	0,193	0,95	0,05	N/A
Muži	111	0,870	0,95	0,05	0,106
Ženy	446	0,182	0,95	0,05	-0,026
20-23 let	194	0,057	0,95	0,05	0,107
24-27 let	149	0,547	0,95	0,05	-0,012
28-31 let	115	0,858	0,95	0,05	-0,025
32-35 let	99	0,958	0,95	0,05	-0,163
Maturita	275	0,088	0,95	0,05	0,018
VŠ	266	0,615	0,95	0,05	-0,012
Student	221	0,124	0,95	0,05	0,020
Pracující	231	0,768	0,95	0,05	0,025
Ostatní	105	0,265	0,95	0,05	-0,097
Super-jistá	134	0,409	0,95	0,05	0,474
Jistá	343	0,827	0,95	0,05	0,051
Ostatní	80	0,041	0,95	0,05	-1,012
Kombinace	30	0,018	0,95	0,05	-0,726
Kombinace	12	0,011	0,95	0,05	-1,785

Komentář k dosaženému výsledku H9:

Výsledky dostatečně nepotvrzují obecnou souvislost mezi mírou důvěry k partnerovi s ohledem na typ svazku rodičů a nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Nicméně signifikantní důkaz o silné souvislosti se projevily ve skupině jedinců s jinou než jistou a *super-jistou* citovou vazbou, hlavně pak ve věkových skupinách 20 – 23 let a 24 – 27 let, tedy v zastoupení dle věku u nejpočetnějších skupin.

Ze zjištěného lze usoudit, že negativní projevy rozpadu svazku rodičů přetrvávají do mladé dospělosti u jedinců s komplikovanou citovou vazbou a to s vysokou mírou účinku. Následně tyto negativní projevy postupně ztrácí svůj vliv, pravděpodobně vzhledem k nabytí vlastních pozitivních zkušeností v partnerském vztahu.

Jedná se o druhý zjištěný případ zvýšených projevů komplikované citové vazby ve věkové skupině 20 – 23 let a obecně souvislosti mezi úrovní projevů citové vazby a věkem jedince.

12.1.5 Hypotéza H10A

Znění hypotézy H10A_A: Existuje statisticky významný rozdíl v dlouhodobé spokojenosti ve vztahu mezi skupinami lidí s různým typem citové vazby.

Znění hypotézy H10A₀: Dlouhodobá spokojenost ve vztahu se v průměru neliší v závislosti na typu citové vazby probanda.

Prověřovaná souvislost: Dlouhodobá spokojenost ve vztahu a typ citové vazby

Zařazení hypotézy: Výzkumná

Metoda ověření: Kruskal Wallisova ANOVA

Výsledky:

Tabulka 12-5 Výsledky hypotézy H10A

H10A	Dlouhodobá spokojenost vs typ citové vazby									
	skupina	N	p	síla testu	α	míry účinku (d)				
						Super-jistá citová vazba	jistá citová vazba	úzkostná citová vazba	vyhýbavá citová vazba	úzkostně-vyhýbavá citová vazba
Celkově	567	0,000	0,95	0,001	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
Muži	113	0,000	0,95	0,001	0,499	0,034	-0,264	-0,870	-1,967	
Ženy	454	0,000	0,95	0,001	0,609	0,042	-1,116	-1,309	-2,432	
20-23 let	198	0,000	0,95	0,001	0,614	0,182	-0,964	N/A	-2,186	
24-27 let	152	0,000	0,95	0,001	0,539	-0,069	-0,663	-0,431	-1,455	
28-31 let	117	0,000	0,95	0,001	0,576	0,059	-0,744	-1,747	-2,800	
32-35 let	100	0,000	0,95	0,001	0,646	-0,104	-1,428	-0,870	-2,332	
Maturita	280	0,000	0,95	0,001	0,653	0,102	-0,870	-2,625	-2,040	
VŠ	271	0,000	0,95	0,001	0,529	-0,033	-1,045	-0,650	-2,500	
Student	224	0,000	0,95	0,001	0,542	0,112	-1,040	0,008	-1,747	
Pracující	236	0,000	0,95	0,001	0,565	0,014	-0,800	-0,870	-2,123	
Ostatní	107	0,000	0,95	0,001	0,677	-0,068	-0,995	-2,625	-3,210	
průměrné hodnoty:					0,586	0,025	-0,903	-1,199	-2,254	

Komentář k dosaženému výsledku H10A:

Byl nalezen velmi vysoce signifikantní důkaz po zamítnutí nulové hypotézy ve prospěch hypotézy alternativní. Cíl potvrdit výsledky publikovaných aktuálních výzkumů, jako například Mohammadi et al. (2016), Pintado a Mendoza (2016), Vollmann et al. (2019) či Yahya et al. (2017) provedenými v minulosti byl splněn, jsou potvrzeny a stále považovány za platné.

Pro celkovou průměrnou spokojenost 5,991 (SD = 1,140), hodnocenou na škále [1;7], byly určeny míry účinku d pro jednotlivé citové vazby, kde se zásadně projevuje rozdíl mezi zavedenou *super-jistou* a jistou citovou vazbou a mírou stoupajícího negativního vlivu u ostatních citových vazeb. Míra účinku vypočítaná z průměrné spokojenosti všech probandů se u jisté vazby pohybuje kolem nulových hodnot, jelikož je ve vzorku nejpočetněji zastoupena a má hlavní podíl na tomto celkovém průměru. Nelze tedy vyvozovat její nulový účinek na dlouhodobou spokojenost, ale jedná se o měřítko, vůči kterému jsou porovnávány ostatní citové vazby.

Z průměrných hodnot dlouhodobé spokojenosti hodnocené na škále [1;7] jednotlivých citových vazeb, lze pak sestavit jisté pořadí závislosti a předurčení spokojenosti v partnerském vztahu, které lze prozkoumat níže v **Tabulka 12-6**:

Tabulka 12-6 Závislost spokojenosti na typu citové vazby

Dlouhodobá partnerská spokojenost		
Typ citové vazby	Průměrná hodnota	Směrodatná odchylka
<i>Super-jistá</i>	6,662	0,505
Jistá	6,037	0,931
Úzkostná	4,921	1,527
Vyhýbavá	4,800	1,095
Úzkostně-vyhýbavá	3,385	1,261

12.1.6 Hypotéza H10B

Znění hypotézy H10B_A: Existuje statisticky významný rozdíl v naplnění potřeb probandů v závislosti na různém typu citové vazby.

Znění hypotézy H10B₀: Míra naplnění potřeb je v průměru shodná bez ohledu na typ citové vazby.

Prověřovaná souvislost: Naplnění potřeb a typ citové vazby

Zařazení hypotézy: Výzkumná

Metoda ověření: Kruskal Wallisova ANOVA

Výsledky:

Tabulka 12-7 Výsledky hypotézy H10B

H10B	Naplnění potřeb vs typ citové vazby									
	skupina	N	p	síla testu	α	míry účinku (d)				
						super-jistá citová vazba	jistá citová vazba	úzkostná citová vazba	vyhýbavá citová vazba	úzkostně-vyhýbavá citová vazba
Celkově	567	0,000	0,95	0,001	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
Muži	113	0,772	0,95	0,05	-0,230	-0,223	0,461	-0,204	0,228	
Ženy	454	0,000	0,95	0,001	-0,265	0,022	0,485	1,579	1,152	
20-23 let	198	0,001	0,95	0,001	-0,027	0,165	0,926	N/A	0,390	
24-27 let	152	0,118	0,95	0,05	-0,400	0,018	0,082	0,336	-0,204	
28-31 let	117	0,024	0,95	0,05	-0,160	-0,179	0,182	0,930	1,935	
32-35 let	100	0,345	0,95	0,05	-0,612	-0,302	0,150	0,012	0,480	
Maturita	280	0,000	0,95	0,001	-0,193	0,055	0,731	1,741	0,624	
VŠ	271	0,038	0,95	0,05	-0,322	-0,101	0,098	0,201	1,077	
Student	224	0,004	0,95	0,01	-0,047	0,161	0,765	1,417	-0,060	
Pracující	236	0,599	0,95	0,05	-0,314	-0,140	0,263	-0,204	0,475	
Ostatní	107	0,014	0,95	0,05	-0,440	-0,189	-0,003	1,741	2,713	
průměrné hodnoty:					-0,274	-0,065	0,376	0,755	0,801	

Komentář k dosaženému výsledku:

Zjištěné hodnoty poskytují velmi vysoce signifikantní důkaz o vazbě mezi mírou naplnění potřeb a typem citové vazby jedince. Nulová hypotéza se dle zmíněných hodnot zamítá, alternativní hypotéza byla přijata. Dominantní vliv v dané otázce se prokazuje u pohlaví, kdy se ukazuje, že u žen dochází obtížněji k naplnění jejich potřeb ve srovnání s opačným pohlavím, tento jev lze nejvýrazněji pozorovat u vyhýbavé citové vazby. U mužů souvislost mezi citovou vazbou a naplněností potřeb nebyla prokázána.

Následující **Tabulka 12-8** znázorňuje souvislost mezi typem citové vazby a mírou naplnění sledovaných potřeb.

Tabulka 12-8 Závislost naplnění potřeb na typu citové vazby

Typ citové vazby	Míra naplnění potřeb			
	Muži		Ženy	
	Průměrná hodnota	Směrodatná odchylka	Průměrná hodnota	Směrodatná odchylka
<i>Super-jistá</i>	0,672	0,365	0,654	0,459
Jistá	0,675	0,349	0,795	0,470
Úzkostná	1,008	0,492	1,020	0,526
Vyhýbavá	0,684	0,229	1,553	0,112
Úzkostně-vyhýbavá	0,895	0,492	1,345	0,763

12.1.7 Hypotéza H11

Znění hypotézy H11A: Existuje signifikantní rozdíl mezi dlouhodobou spokojeností u různých skupin dle důvodu setrvání ve vztahu.

Znění hypotézy H11o: Dlouhodobá spokojenost ve vztahu se statisticky výrazně neliší v závislosti na důvodu setrvání v partnerském vztahu.

Prověřovaná souvislost: Důvod setrvání ve vztahu a dlouhodobá spokojenost ve vztahu

Zařazení hypotézy: Výzkumná

Metoda ověření: Kruskal Wallisova ANOVA

Výsledky:

Tabulka 12-9 Výsledky hypotézy H11

H11	Důvod setrvání ve vztahu vs dlouhodobá spokojenost									
	skupina	N	p	síla testu	α	míry účinku (d)				
Příjemný pocit						Touha po dětech	Potomci	Zvyk	Strach ze samoty	Zabezpečení
Celkově	532	0,000	0,95	0,001	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Muži	107	0,002	0,95	0,01	0,140	-0,035	-1,905	-1,344	-1,672	N/A
Ženy	425	0,000	0,95	0,001	0,208	-1,905	-1,157	-1,594	-2,306	-2,306
20-23 let	186	0,000	0,95	0,001	0,228	-0,970	-1,905	-1,638	N/A	-3,776
24-27 let	142	0,000	0,95	0,001	0,112	0,432	-1,905	-0,970	-1,204	-2,373
28-31 let	110	0,002	0,95	0,01	0,187	-3,776	-0,409	-1,438	-0,970	-1,672
32-35 let	94	0,002	0,95	0,001	0,265	-3,776	-1,490	-1,905	-3,776	-1,905
Maturita	262	0,000	0,95	0,001	0,270	-0,970	-1,204	-1,531	-2,466	-1,905
VŠ	254	0,000	0,95	0,001	0,113	-1,672	-1,204	-1,438	-1,750	-2,466
Student	208	0,001	0,95	0,001	0,146	-0,970	N/A	-1,505	-1,905	-3,776
Pracující	221	0,000	0,95	0,001	0,213	-1,672	-0,970	-1,594	-2,139	-2,279
Ostatní	103	0,000	0,95	0,001	0,262	N/A	-1,344	-0,970	N/A	-1,672
Super-jistá	134	N/A	0,95	0,001	0,576	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Jistá	327	0,000	0,95	0,001	0,147	-0,970	-0,620	-1,344	-1,282	-2,139
Ostatní	80	0,001	0,95	0,001	-0,622	-3,776	-1,788	-1,594	-2,373	-2,217
průměrné hodnoty:					0,160	-1,672	-1,325	-1,451	-1,986	-2,374

Komentář k dosaženému výsledku:

Z výsledků je patrné, že důvod pro setrvání v partnerském vztahu je stěžejní pro jeho kvalitu a související partnerskou spokojenost. Pro zamítnutí nulové hypotézy byl nalezen velmi vysoce signifikantní důkaz a přijímá se hypotéza alternativní.

Míry účinku odrážející spokojenost testovaných důvodů pro setrvání v aktuálním vztahu jasně prezentují, že jakýkoliv jiný důvod pro vztah, než je partner samotný, mají výrazně negativní dopad. Označení „příjemný pocit“ v tabulce výsledků reflektuje pouto, porozumění, oporu sdílenou s partnerem.

Průměrná spokojenost hodnocená na škále [1;7] dle testovaných důvodů setrvání ve vztahu a procentuální zastoupení ve vzorku prezentuje *Tabulka 12-10*:

Tabulka 12-10 Závislost spokojenosti na důvodu setrvání ve vztahu

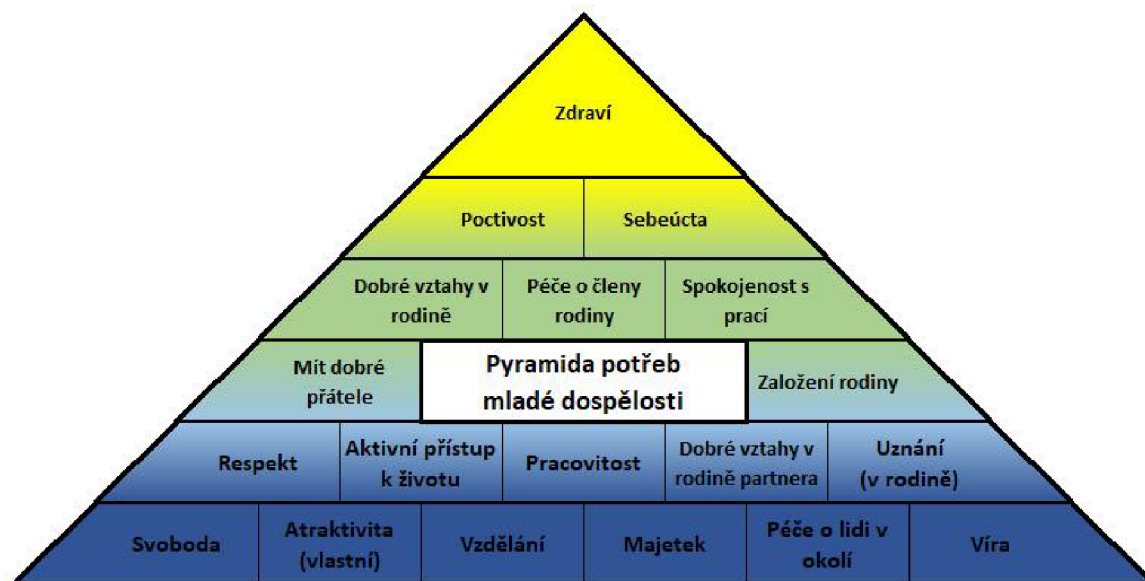
Dlouhodobá partnerská spokojenost			
Důvod setrvání ve vztahu	Průměrná hodnota	Směrodatná odchylka	Zastoupení mezi probandy
Příjemný pocit	6,246	0,776	91,71 %
Touha po dětech	4,4	2,302	0,96 %
Děti	4,75	1,238	0,77 %
Zvyk	4,42	1,342	2,70 %
Strach ze samoty	3,818	1,779	1,93 %
Zabezpečení	3,7	1,337	1,93 %

Dominujícím důvodem pro setrvání ve vztahu se jeví příjemnost vztahu samotného, konkrétně 91,71 % probandů volilo tuto možnost, bez ohledu na pohlaví probanda. Zmíněné vysoké procentuální zastoupení důvodu setrvání lze odůvodnit zkreslením výzkumu probandy, kdy ti, kteří ve vztahu spokojeni nejsou, nejevili zájem o účast ve výzkumu a odstoupili z něj dříve, jak se potvrzuje i v hypotéze H00. Důvody spojené s potomky, ať už ve formě touhy po nich či péče o ně, se projevují bez ohledu na pohlaví a předpoklad, že tyto důvody se budou více projevovat mezi ženami, nebyl potvrzen. Zajímavým zjištěním se ukázalo, že muže (i přes značně menší zastoupení ve výzkumu) provází větší strach ze samoty, konkrétně 3,74 % případů, ve srovnání se ženami (jejichž zastoupení ve výzkumu je značně vyšší) je pouze u 1,46 % tento důvod setrvání. Setrvání ve vztahu z důvodu zabezpečení byl zaznamenán pouze mezi ženami.

12.2 Analýza dosažených výsledků

Na základě sesbíraného vzorku dat bylo možné sestavit „pyramidu potřeb mladé dospělosti“, která srovnává jejich důležitost z pohledu, jak ji vnímá současná generace mladých lidí, **Obrázek 12-1**. Vytvoření pyramidy bylo inspirováno psychologem A. H. Maslow (2020), který světu představil svou pyramidu potřeb.

Obrázek 12-1 Pyramida potřeb mladé dospělosti

Zatímco Maslow (2020) svou pyramidu poskládal vzestupně od hlavních pilířů, kde základní a nejdůležitější položkou jsou potřeby fyziologické, reprezentující kromě jiných i zdraví, předložený model je sestaven sestupně též obsahující shodnou nejdůležitější položku. Zmíněný postup lze aplikovat na všechny pilíře pyramidy, které lze shodně překrýt a tím dojít k závěru, že platnost Maslowova modelu i nadále přetrvává a zjištěné výsledky se s ním shodují.

V otázce naplnění těchto potřeb jako odpověď slouží trojdílná **Tabulka 12-11**, která tvoří jistou mapu vypovídající o úspěšnosti jedinců v mladé dospělosti, navíc přehledně rozdělenou na tematické skupiny pohlaví, věku, vzdělání či typu citové vazby.

Lze pak vyčíst, že ženy mají vyšší nároky ve svých potřebách a současně nižší úspěšnost v jejich naplnění oproti mužům, kteří si dávají reálnější cíle, což jim umožňuje i jejich naplňování. Z pohledu věku plyne pozitivní zjištění, že čím staršími jsme, tím lépe se nám daří naše potřeby naplňovat, aniž bychom snižovaly naše nároky.

Tabulka 12-11 Naplnění potřeb v mladém dospělém věku část A

potřeba	Celková naplněnost		Muži		Ženy		Maturitní vzdělání		Vysokoškolské vzdělání	
	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby
Zdraví	1,1252	6,5820	1,0973	6,4248	1,1322	6,6211	1,1571	6,5536	1,0923	6,6125
Poctivost	0,5661	6,2240	0,4867	6,0796	0,5859	6,2599	0,6250	6,2214	0,5129	6,2177
Vzdělání	0,3845	5,1111	0,3451	5,1947	0,3943	5,0903	0,5464	5,1857	0,2177	5,0923
Pracovitost	0,6931	5,6684	0,7965	5,7257	0,6674	5,6542	0,7821	5,7179	0,6015	5,6125
Spokojenost s prací	1,0635	6,0176	0,9292	5,9204	1,0969	6,0419	1,0429	6,0536	1,0517	5,9705
Péče o členy rodiny	0,8889	6,0247	1,0973	5,9292	0,8370	6,0485	0,9786	6,0464	0,8081	5,9779
Péče o lidi v okolí	0,8113	4,5679	0,8496	4,1593	0,8018	4,6696	0,8000	4,6429	0,8376	4,4760
Sebeúcta	1,2310	6,1131	0,8584	5,8036	1,3238	6,1894	1,2393	6,0824	1,2509	6,1476
Atraktivita (vlastní)	0,8854	5,1887	0,6372	4,9204	0,9471	5,2555	0,8714	5,2036	0,9114	5,1661
Respekt	0,7160	5,7619	0,5575	5,3982	0,7555	5,8524	0,8036	5,8500	0,6310	5,6568
Uznání (v rodině)	0,6561	5,4868	0,4425	5,1416	0,7093	5,5727	0,7464	5,4750	0,5572	5,4797
Svoboda	0,6966	5,4021	0,6460	5,4779	0,7093	5,3833	0,6143	5,3786	0,8007	5,4280
Víra	0,5238	3,2381	0,5398	3,0796	0,5198	3,2775	0,5571	3,2214	0,4834	3,1882
Aktivní přístup k	0,8571	5,7566	0,7965	5,6018	0,8722	5,7952	0,8750	5,7643	0,8598	5,7343
Majetek	0,5767	4,7549	0,5664	4,6814	0,5793	4,7731	0,6714	4,7429	0,4649	4,7380
Založení rodiny	1,2011	5,7743	1,4425	5,6195	1,1410	5,8128	1,4643	5,8250	0,9520	5,7122
Dobré vztahy v rodině své	0,6949	6,0300	0,5664	5,6195	0,7269	6,1322	0,7321	6,0179	0,6605	6,0443
Dobré vztahy v rodině partnera	0,6279	5,4938	0,4690	5,3186	0,6674	5,5374	0,6286	5,6107	0,6125	5,3911
Mít dobré přátele	0,6896	5,8219	0,5664	5,8053	0,7203	5,8260	0,7214	5,8393	0,6568	5,8266
průměrné hodnoty	0,783626	5,527254	0,7205	5,3632	0,7993	5,5681	0,8346	5,5491	0,7349	5,4985

legenda:	naplněná potřeba	0	důležitá potřeba	7
	nenaplněná potřeba	6	nedůležitá potřeba	1

Tabulka 12-11 Naplnění potřeb v mladém věku část B

potřeba	Studenti		Pracující		Superjistá citová vazba		Jistá citová vazba		úzkostné a vyhýbavé vazby	
	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeby
Zdraví	1,1205	6,5000	1,1568	6,5805	0,9044	6,6250	1,1486	6,5971	1,3951	6,4444
Poctivost	0,6205	6,2411	0,5127	6,1737	0,4265	6,3015	0,5857	6,2657	0,7160	5,9136
Vzdělání	0,4598	5,4196	0,3305	4,9407	0,4706	5,1985	0,3543	5,0943	0,3704	5,0370
Pracovitost	0,7946	5,6429	0,6398	5,7415	0,6250	5,7794	0,6800	5,6057	0,8642	5,7531
Spokojenost s prací	1,2455	6,0402	0,8771	5,9576	0,9926	6,1103	1,0371	5,9943	1,2963	5,9630
Péče o členy rodiny	1,0089	5,9821	0,9576	6,0127	0,7426	6,0956	0,8771	6,0857	1,1852	5,6420
Péče o lidi v okolí	0,9330	4,7054	0,7458	4,3941	0,6691	4,7353	0,8571	4,5571	0,8519	4,3333
Sebeúcta	1,3795	6,1525	1,1271	6,0551	0,9853	6,2941	1,1886	6,0659	1,8272	6,0123
Atraktivita (vlastní)	0,9911	5,3393	0,7754	5,1229	0,7206	5,2574	0,8800	5,1514	1,1852	5,2346
Respekt	0,7545	5,8750	0,6949	5,6271	0,4853	5,7132	0,6886	5,7171	1,2222	6,0370
Uznání (v rodině)	0,6920	5,4955	0,6568	5,4280	0,4338	5,4706	0,6457	5,5171	1,0741	5,3827
Svoboda	0,6518	5,5045	0,5763	5,4153	0,6544	5,5735	0,6571	5,3686	0,9383	5,2593
Víra	0,5893	3,2545	0,4534	3,1059	0,4853	3,2353	0,5229	3,3257	0,5926	2,8642
Aktivní přístup k	0,9152	5,7634	0,7839	5,7119	0,7132	5,9265	0,8143	5,7314	1,2840	5,5802
Majetek	0,7232	4,6786	0,5297	4,8602	0,4559	4,8088	0,5514	4,7171	0,8889	4,8272
Založení rodiny	1,7009	5,6071	1,0636	5,6017	1,1691	6,2132	1,1114	5,6543	1,6420	5,5556
Dobré vztahy v rodině své	0,7634	6,0714	0,6864	5,9364	0,5368	6,2426	0,7257	6,0400	0,8272	5,6296
Dobré vztahy v rodině partnera	0,6384	5,5804	0,6059	5,4068	0,4632	5,5588	0,6514	5,5086	0,8025	5,3210
Mít dobré přátele	0,7991	5,9821	0,6186	5,7373	0,5588	5,9412	0,6771	5,8143	0,9630	5,6543
průměrné hodnoty	0,8832	5,5703	0,7259	5,4636	0,6575	5,6358	0,7713	5,5164	1,0487	5,3918

legenda:	naplněná potřeba	0	důležitá potřeba	7
	nenaplněná potřeba	6	nedůležitá potřeba	1

Tabulka 12-11 Naplnění potřeb v mladém dospělí část C

potřeba	20-23 let		24-27 let		28-31 let		32-35 let	
	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeb	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeb	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeb	průměrná míra naplnění potřeb	vnímaná důležitost potřeb
Zdraví	1,0758	6,5505	1,1382	6,6250	1,1880	6,6410	1,1300	6,5100
Poctivost	0,6414	6,1818	0,5197	6,1908	0,5470	6,2137	0,5100	6,3700
Vzdělání	0,4646	5,3232	0,3553	5,0132	0,3846	5,1026	0,2700	4,8500
Pracovitost	0,8030	5,6667	0,6053	5,7237	0,6838	5,6496	0,6200	5,6100
Spokojenost s prací	1,3182	6,0859	0,9671	5,9934	0,9829	6,0513	0,8000	5,8800
Péče o členy rodiny	1,0354	6,0556	0,8355	5,9013	0,8462	6,0769	0,7300	6,0900
Péče o lidi v okolí	0,9242	4,8030	0,8092	4,3289	0,7778	4,4017	0,6300	4,6600
Sebeúcta	1,3889	6,1624	1,2237	6,1184	1,1795	6,0684	0,9900	6,0600
Atraktivita (vlastní)	0,9343	5,3333	1,0066	5,2434	0,8632	5,1026	0,6300	4,9200
Respekt	0,8131	5,8939	0,5789	5,7895	0,7521	5,6154	0,6900	5,6300
Uznání (v rodině)	0,7323	5,5051	0,5855	5,5132	0,7521	5,4444	0,5000	5,4600
Svoboda	0,6061	5,4596	0,6645	5,4539	0,7778	5,3248	0,8300	5,3000
Víra	0,5758	3,2980	0,5197	3,1184	0,5812	3,2393	0,3600	3,3000
Aktivní přístup k	0,9848	5,7980	0,7632	5,6776	0,7692	5,7436	0,8500	5,8100
Majetek	0,6667	4,6919	0,5987	4,7303	0,5128	4,8718	0,4400	4,7800
Založení rodiny	1,7828	5,6717	1,1382	5,7105	0,8462	5,8291	0,5600	6,0100
Dobré vztahy v rodině své	0,8081	6,0808	0,6645	5,9474	0,7009	5,9744	0,5100	6,1200
Dobré vztahy v rodině partnera	0,6818	5,6313	0,5789	5,4605	0,7094	5,4359	0,5000	5,3400
Mít dobré přátele	0,8232	5,9545	0,5987	5,8684	0,6410	5,6325	0,6200	5,7100
průměrné hodnoty	0,8979	5,5867	0,7448	5,4952	0,7629	5,4957	0,6405	5,4953

legenda:	naplněná potřeba	0	důležitá potřeba	7
	nenaplněná potřeba	6	nedůležitá potřeba	1

Z pohledu důvodu pro setrvání ve vztahu vyplývá, že téměř každý desátý pár v ČR tvoří partnerskou dvojici z nesprávných důvodů, alespoň ve smyslu spokojenosti daného vztahu. Zjištěné výsledky jsou k nahlédnutí v *Tabulka 12-12*, která jasně dokazuje, že má-li být vztah spokojený, tak namísto účelného a materiálního, musí být hlavní motivací pro vztah být partner a příjemný pocit, který soužitím s ním máme.

Tabulka 12-12 Závislost spokojenosti na důvodu setrvání ve vztahu

Dlouhodobá partnerská spokojenost			
Důvod setrvání ve vztahu	Průměrná hodnota	Směrodatná odchylka	Zastoupení mezi probandy
Příjemný pocit	6,246	0,776	91,71 %
Touha po dětech	4,4	2,302	0,96 %
Děti	4,75	1,238	0,77 %
Zvyk	4,42	1,342	2,70 %
Strach ze samoty	3,818	1,779	1,93 %
Zabezpečení	3,7	1,337	1,93 %

13 Diskuse

Problematika naplněnosti partnerských potřeb je stále aktuální už jen z pohledu doby, která není pro mnohé jednoduchá, kdy mnozí řeší například zajištění existenciálních potřeb nebo splnění povinností spojené se studiem či zaměstnáním. V diskuzi je navázáno na kapitolu **12.2** týkající se analýzy výsledků, kde se v některých hypotézách objevila zajímavá zjištění a zároveň jsou zde uvedena omezení tohoto výzkumného projektu, které by mohli interpretované výsledky ovlivnit.

Cílem práce bylo zjistit, jaké potřeby mají současní jedinci v mladé dospělosti a jak jsou úspěšní při jejich naplňování. To vše v kontextu partnerských vztahů a teorie citových vazeb. Tedy provázanost pomyslného trojúhelníku, jehož cípy tvoří naplnění potřeb, spokojenost ve vztahu a typ citové vazby.

Hlavním cílem práce bylo zaměření na potřeby a jejich naplněnost v období mladé dospělosti, které byly zkoumány z několika hledisek a to z pohledu pohlaví, věku, vzdělání, aktuální činnosti či citové vazby. Celkové zjištění ukázalo, že pro dnešní generaci se mezi nejdůležitější položky řadí na prvním místě zdraví, dále poctivost a sebeúcta, což věrně podporuje závěry Maslowa (2020) a jeho pyramidy potřeb. Příčinou zařazení sebeúcty mezi tři nejdůležitější potřeby může být ovlivněno skupinou probandů účastnících se výzkumu, jejich sociálním statutem či vzděláním, kdy lze očekávat, že ti, co jsou ve vztahu spokojeni, budou i vykazovat větší míru kladného přijetí své osoby. Tento výsledek je vnímán velmi pozitivně, protože bez kladného přijetí sebe sama, si není možné vážit ani druhých. Naopak nejméně důležitou položkou byla označena víra, jedním z důvodů mohlo být menší zastoupení respondentů z této oblasti. Celkové shrnutí vnímání a naplnění všech testovaných potřeb, i s ilustračním znázorněním, je k nalezení v kapitole **12.2**.

Z pohledu souvislosti typu citové vazby a naplněnosti potřeb došlo k zajímavému zjištění, kdy pouze u žen se prokázal velmi výrazný vztah mezi tím, do jaké míry se jim daří naplnit své potřeby a typem citové vazby, kterou prožívají, zatímco u mužů se tento vztah neprojevil. Tento závěr nebylo možné porovnat s výsledky jiné studie, neboť nebyla nalezená žádná, která by se této konkrétní otázce věnovala.

Napříč všemi sledovanými skupinami vykazují právě jedinci s typem vazby úzkostná, vyhýbavá nebo úzkostně-vyhýbavá nejnižší míru naplněnosti potřeb. Výsledek není překvapující, neboť naplněnost potřeb se úzce pojí s partnerem, partnerským životem, harmonickým soužitím a společnými cíli. V návaznosti na výzkumy Hazan a Shaver (1987) je známo, že tito jedinci mají výrazné problémy v této životní rovině, které se pak promítají i do životní spokojenosti vlivem (ne)naplnění potřeb.

Druhým cípem zmiňovaného trojúhelníku je partnerská spokojenost, u které se projevila silná souvislost s úspěšností při naplňování potřeb jedince. Zde se potvrzuje staré dobré moudro „ve dvou se to lépe táhne“, kdy správný partner po našem boku je silou, která nám umožňuje dosáhnout naplnění našich potřeb, stejně tak jako my činíme pro naše partnery.

Hlavními aspekty pro dosažení harmonického vztahu se ukázaly být tři následující. Míra shody mezi partnery (myšleno v rovině názorů, filozofie, životních cílů či komunikace a zájmů), dále pozitivní hodnocení partnera i jeho kvalit a nejvyšší měrou důvod pro setrvání v samotném vztahu. Jedná se o potvrzení závěrů výzkumu Demir a Tira (2019).

Dalším zjištěním je fakt, že každý desátý pár v ČR z našeho souboru spolu tvoří partnerskou dvojici z jiného důvodu, než že spolu zažívají příjemný pocit, rozumí si a mají se rádi. Druhým nejčastějším důvodem pro vztah byl udáván zvyk na svůj protějšek. Jedním z aspektů může být i to, že se mladí lidé bojí udělat změnu a být samy se sebou, poznat svůj svět, aby potom spolu mohli poznávat svět svého protějšku. Důležitým krokem, který by vedl ke změně tohoto zjištění je sebrat odvahu a být k sobě upřímný. Mladí lidé by si měli uvědomit, že mají před sebou celý život a nemusí jej marnit po boku někoho, s kým jim není dobře.

Třetím cípem je pak typ citové vazby jedince a jeho vliv na partnerskou spokojenost a naplnění potřeb. V obou případech je odpověď kladná, tedy typ citové vazby výrazně ovlivňuje jak úspěšnost v otázkách partnerství a vztahů, tak i v individuální rovině naplňování potřeb.

Výsledky z pohledu spokojenosti ve vztahu jsou ve shodě s výzkumy napříč historií, zkoumané třeba autory Bowlbym a Ainsworthovou (Hazan & Shaver, 1987), kde jisté typy citových vazeb mají výrazně vyšší šanci vytvořit fungující, spokojenou a šťastnou partnerskou dvojici ve srovnání s ostatními vazbami.

Při vyhodnocování výzkumných hypotéz se ukázalo, že typ svazku rodičů probanda nemá vliv na jeho současné vztahy, ať už se jedná o důvěru, nebo délku setrvání ve vztahu. Pozitivní trend se prokázal pouze ve věkové skupině 20 – 23 let, což je ve shodě se závěry výzkumu Meng Xia (Rutkowski, 2018), nicméně jeho výzkum byl zaměřen pouze na věkovou skupinu 18 – 21 let a navazující věkové kategorie zkoumány nebyly. Dle výsledků předloženého výzkumu, který byl zaměřen na širší spektrum věkových kategorií, lze usuzovat, že rodiče mají vliv pouze na první vážné vztahy, jelikož slouží mladým lidem jako hlavní inspirace v nových situacích, ve kterých se díky vztahu nacházejí. S přibývajícím věkem a získanými zkušenostmi se vliv rodičů zcela vytrácí a romantické vztahy jsou budovány na základě získaných zkušeností.

Námětem k diskusi je zavedení nového typu citové vazby – *super-jistá citová vazba*, která by v pořadí předcházela vazbě jisté. V rámci výzkumu byla zavedena z důvodu zjevného nepoměru mezi jedinci pohybujícími se na hraničních hodnotách hodnotících subškál a dle současných standardů řadících se k jisté citové vazbě.

Výsledky u respondentů se *super-jistou* vazbou se nejvíce odrazili v oblasti naplnění potřeb, důvěry k partnerovi, míře shody mezi partnery a právě dlouhodobé spokojenosti a to ve smyslu zjištěné míry účinku a síly vztahu v porovnání s *jistou* citovou vazbou.

Hranice mezi *jistou* a *super-jistou* citovou vazbou byla stanovena posouzením vlivu úzkostnosti a vyhýbavosti na dlouhodobou spokojenost ve vztahu ve formě získaného *cut-off score* souhrnné hodnoty subškál úzkostnosti a vyhýbavosti na 2,05. Hraniční hodnota pro *super-jistou* vazbu byla stanovena se zaokrouhlením na 2,1.

Uvedené rozdělení se ukázalo jako opodstatněné, jelikož byl opakovaně pozorován statisticky významný rozdíl mezi jedinci jisté a *super-jisté* citové vazby. Zjištění potvrzuje studii Sibley et. al. (2005), která upozorňuje na nedostatečnou citlivost metodiky ECR na hraniční hodnoty sledovaných subškál probandů.

Z těchto výsledků lze odvodit, že jedinci se *super jistou* vazbou v životě nehledají vztah za každou cenu, ale umějí být i pouze sami se sebou, takže se jim vyplatí počkat na partnera, po jehož boku se budou cítit dobře a bezpečně, a nemají potřebu setrvávat ve vztahu, který jim plně nevyhovuje. Stanovení přesné hranice mezi citovou vazbou jistou a *super-jistou* je vhodným námětem k navázání na předloženou práci.

Z metodologického hlediska týkající se vlastní dotazníkové baterie (bez použití ECR) bylo stanoveno Cronbachovo alfa s průměrnou hodnotou 0,882 pohybující se na intervalu od 0,861 po 0,894 značící vysokou míru vnitřní konzistence dotazníku.

Výzkum má ovšem i svá omezení, která pramení ze samotného tématu bádání. Účast ve výzkumu byla motivující převážně pro jedince, kteří jsou ve svých vztazích spokojeni. Jedinci, kteří svůj vztah hodnotí subjektivně jako méně spokojený, se výzkumu buď vůbec neúčastnili či jej nedokončili. Důvodem nedokončení bylo nejspíše citlivé téma pro zmíněné, které jim působilo nepříjemné pocity. Dalším limitem práce bylo oslovení výzkumného vzorku, kde převažovali z velké většiny lidé s úplným středním nebo vysokoškolským vzděláním. Limitem z metodologického hlediska může být ověření normality rozdělení získaných hodnot Shapir-Wilkovým testem, místo využití centrálního limitního teorému, který umožňuje využití i parametrických testů.

Z výzkumného hlediska by bylo vhodné dosavadní poznání dále rozvinout s konkrétním zaměřením na další věkové periody. Závěrem celého výzkumu by mělo být zjištění naplněnosti potřeb a s ním související štěstí napříč všemi generacemi současné doby.

Téma jako takové nabývá na významu především v posledních dvou letech trvání pandemické situace Covid-19, která v mnoha směrech ovlivnila životy nás všech. Vliv a změny se projeví jak na úrovni individuální, partnerské rodinné tak celospolečenské. V partnerské rovině některým vzniklá situace vztah posílila a posunula je v cestě životem dál, jiné vztahy nevydržely a rozpadly se. Námětem pro další bádání by mohlo být zkoumání samotného vlivu Covid-19 na partnerskou spokojenost. Námětem na rozšíření práce by mohlo být zopakování výzkumu u jedinců s nižší dosaženou formou vzdělání, tedy bez dosažené maturity, kterou se nepodařilo vzhledem k výzkumnému souboru zjistit.

Dotazník měl praktický přesah ve smyslu, reakcí respondentů na uvedený kontakt se zprávami, kdy po vyplnění dotazníku došli k určitým otázkám týkající se spokojenosti. Konkrétně k situacím, které jim ve vztahu vadí a chtěli by je změnit. Někteří uvažovali nad příčinami, že jim ve vztahu není úplně dobře, a kde pramení. Reakce respondentů značí, že dostali dostatečnou zpětnou vazbu, jakým směrem třeba vztah posunout, či odpověď na to, zda v něm i nadále setrvávat.

14 Závěr

Zjištěné výsledky prokazují pozitivní provázanost mezi naplňováním potřeb, spokojeností v partnerském vztahu a typem citové vazby jedince. Ukázalo se, že u jedinců nacházející se v mladém dospělém úspěšně dochází k naplňování potřeb a se zvyšujícím se věkem spokojenost s tím spojená roste. Mezi nejdůležitější potřeby pro současnou generaci jedinců ve věku 20 - 35 let se řadí z první řady zdraví, poctivost a sebeúcta, dále následují dobré vztahy ve své rodině, péče o členy rodiny a spokojenost s prací.

Důležitým zjištěným výstupem je nedostatečné ohraničení klasifikace jisté citové vazby, která zahrnuje velkou škálu jedinců blížící se buď k úzkosti či vyhýbavosti, a vyvolává potřebu vymezit *super-jistou* a jistou citovou vazbu jako dvě samostatné skupiny.

Výzkumné hypotézy přinesly ve většině případů velmi vysoce signifikantní výsledky, díky němuž byly cíle práce naplněny. Přehled hypotéz a jejich ověření ilustruje **Tabulka 14-1**. Dále byla zjišťována souvislost mezi typem svazku rodičů jedince a důvěrou mezi partnery i délkou vztahu, která se neprokázala.

Tabulka 14-1 Přehled výsledků statistického testování hypotéz včetně kontrolních

označení hypotézy	Heslovitý popis hypotézy	Statistický test	Nulová hypotéza	Alternativní hypotéza	α	r_s
H00	↓ aktuální spokojenost ↓ účast ve výzkumu	Kruskal Wallisova ANOVA	X	✓	0,001	-
H1	↑ aktuální spokojenost ↑ dlouhodobá spokojenost	Spearmanův korelační koeficient	X	✓	0,001	0,657
H2	↑ míra shody s partnerem ↑ dlouhodobá spokojenost	Spearmanův korelační koeficient	X	✓	0,001	0,700
H3	↑ délka vztahu ↑ věk probanda	Spearmanův korelační koeficient	X	✓	0,001	0,521
H4	manželství ↑ dlouhodobá spokojenost	Mann-Whitney U-test		(X)		
	manželství ↑ dlouhodobá spokojenost	Vysokoškolské vzdělání Mann-Whitney U-test	X	✓	0,05	-
H5	↑ hodnocení partnera ↑ dlouhodobá spokojenost	Spearmanův korelační koeficient	X	✓	0,001	0,714
H6	potomci ↓ spokojenost se sexuálním životem	Mann-Whitney U-test		(X)		
H7	↓ naplněnost potřeb ↑ dlouhodobá spokojenost	Spearmanův korelační koeficient	X	✓	0,001	-0,264
H8	↑ délka vztahu rodiče v sezdaném páru	Kruskal Wallisova ANOVA		(X)		
H9	↑ důvěra k partnerovi rodiče v sezdaném páru	Kruskal Wallisova ANOVA		(X)		
	↑ důvěra k partnerovi rodiče v sezdaném páru	jiná než jistá citová vazba Kruskal Wallisova ANOVA	X	✓	0,05	-
H10A	↑ jisté typy citové vazby ↑ dlouhodobá spokojenost	Kruskal Wallisova ANOVA	X	✓	0,001	-
H10B	↑ jisté typy citové vazby ↑ naplněnost potřeb	Kruskal Wallisova ANOVA	X	✓	0,001	-
	↑ jisté typy citové vazby ↑ naplněnost potřeb	Muži Kruskal Wallisova ANOVA		(X)		
H11	důvod pro setrvání ve vztahu ↑ dlouhodobá spokojenost	Kruskal Wallisova ANOVA	X	✓	0,001	-

15 Souhrn

Tématem bakalářské diplomové práce bylo zjištění naplněnosti potřeb v partnerském vztahu u heterosexuálně orientovaných osob/jedinců spadajících do období mladé dospělosti. Předmětem zájmu byla snaha zjistit, zda u mladých dospělých dochází k naplnění jejich potřeb v aktuálně probíhajícím vztahu, dále nalézt jejich motivaci pro setrvání v partnerském soužití a to vše v kontextu citové vazby.

Práce se dělí na část teoretickou a praktickou. Část teoretická obsahuje 9 kapitol, s cílem čtenáři blíže popsat danou problematiku od vymezení základních pojmů a souvislostí po bližší rozbor problematiky z pohledu různých českých i zahraničních autorů, zahrnující jak významné publikace, tak již proběhlé výzkumy zabývající souvisejícími s tématem.

První kapitola vychází ze statistických údajů Českého statistického úřadu i Statistického úřadu Evropské Unie a poskytuje přehledy o počtu partnerských dvojic sezdáných i nesezdáných, vývoj sňatkovosti a rozvodovosti v ČR i Evropě, dále vývoj věku jedinců vstupujících do svého prvního manželství.

Druhá kapitola vymezuje období mladé dospělosti s jejími specifiky z pohledu významných vývojových psychologů. Za českou scénu pohledy Krejčířové, Langmeiera, Thorové či Vágnerové, ze zahraničních pak Erikson, Levinson a Sheely s doplněním termínu „*emerging adulthood*“ zavedeného Arnettem. Součástí kapitoly je přehledová tabulka Vývojových fází dospívajícího člověka pro rychlé porovnání pohledů zmíněných autorů.

Třetí kapitola vymezuje základní rozdíl mezi partnerstvím a manželstvím. Oba vymezené pojmy mají mnohé aspekty společné, proto bylo snahou je blíže specifikovat. Na partnerství je zde pohlíženo jak z historického hlediska, tak z pohledu současné doby. V manželství se kromě definování jeho charakteristik zabýváme stavy s ním spojených, a to přechodem do pravé hluboké lásky. Zároveň jsou zde stručně popsána úskalí, pokud se jeden z partnerů rozhodne manželství ukončit.

Čtvrtá kapitola se zabývá vymezením a významnými komponentami lásky. Zahrnuje definování pojmu, jako je zamilovanost z pohledu Abramse, pozvolna pak přechází k zajímavému novodobému sociálnímu aspektu u mladých lidí, které odborná literatura označuje, jako *věčné hledače lásky* o kterých blíže hovoří například Hofmanová se svými poznatky publikovanými v roce 2021. Známý pojem „lásky na první pohled“ je blíže popsán s odkazem na výzkum Averill a Boothroyda. Zároveň je zde zmíněn významný model Sternberga, který popisuje teorii tří komponent lásky, s novodobým obohacením o čtvrtý prvek, kterým je spiritualita a jehož autorem je Kukla (2020).

Pátá kapitola stručně vymezuje čtyři základní druhy citové vazby, společně s jejich specifiky a projevy v návaznosti na průkopníky tématu, jako je Bowlby. Informace jsou doplněny o navazující výzkumy Hazan a Shaver, kteří se zabývali partnerskými vztahy v závislosti na typu citové vazby. Celá kapitola je podložena vybranými studii probíhajícími v letech 2016 – 2019, a uzavřena tabulkou pro orientaci v tématice, vycházející z anglického modelu podle studie Domingue a Mollen (2009).

Kapitola šestá zahrnuje vybraná pojetí fází partnerského vztahu, které navazují například na významný Knappův pětifázový model. Zároveň je zde pojednání o schopnosti dosažení intimity, která je nedílnou součástí pevného partnerského soužití a návodem, jak jí dosáhnout. Dále jsou zde blíže popsány jednotlivé fáze vztahu dle Pragerové.

Sedmá kapitola je věnována komunikaci, která je nedílnou součástí nejen běžných aktivit, ale také každého vztahu, kdy při dodržení zásad sdělování je možné předejít různým nedorozuměním, krizím i hádkám. Součástí je i běžná komunikace, se kterou se partneři vypořádávají při denních aktivitách, jako například rozdělení úkolů či drobných prací.

Kapitola osmá se věnuje vybraným potřebám, které jsou stěžejním předmětem výzkumu. Bližší pohled je věnován kategoriím potřeb: bezpečí, sounáležitost a blízkost, úcta, seberealizace, svoboda.

Poslední kapitolu teoretické části tvoří vybrané komponenty podléjící se na spokojenosti ve vztahu, které jsme blíže specifikovali dle uvedené literatury. Mezi vybrané komponenty promítající se do vztahu se řadí – důvěra, autenticita, empatie, zodpovědnost a vzhled.

Praktická část je tvořena na základě vybraných výzkumů zabývajících se kvantitativním zjišťováním partnerské spokojenosti. Je zaměřena na zjištění naplněnosti vybraných potřeb u mladých dospělých s ohledem na spokojenost v partnerských vztazích a typu citové vazby. Do empirické části byl uveden přehled nejvýznamnějších metod zabývajících se tímto tématem včetně přehledové tabulky obsahující 14 testových metod. Dotazník byl vlastní konstrukce doplněný o variaci ECR-R (16), blíže je specifikován v kapitole 0. Celkový počet platných probandů tvoří 567 vůči počtu neplatným 361. Výzkumný soubor respondentů byl pro potřeby statistických testů dále dělen dle pohlaví, vzdělání, aktuální situace, čímž se rozumí student nebo pracující či citové vazby. Zjištěné výsledky v závislosti na těchto kategoriích jsou součástí kapitoly 12.1.

Otázky položené v dotazníku vedly k získání dat alternativních, nominálních, ordinálních i metrických, což ovlivnilo použité statistické testy při jejich analýze. V rámci ověření míry reliability vlastní dotazníkové baterie (nezahrnující část ECR-16), byl na základě získaných dat vypočten koeficient Cronbachova alfa s průměrnou hodnotou 0,882 pohybující se na intervalu od 0,861 po 0,894, značící silný důkaz vnitřní reliability a konzistence dotazníku. Celkem bylo stanoveno 13 hypotéz, jejich vyhodnocení bylo provedeno pomocí Mann-Whitneyova U-testu, Kruskal-Wallisovou ANOVOU případně Spearmanovým korelačním koeficientem.

V rámci interpretace výsledků hypotéz jsme dosáhli těchto zjištění:

- Jedinci nacházející se v období mladé dospělosti uspokojivě naplňují své potřeby
- Úspěšnost při naplňování potřeb je pozitivně ovlivněna spokojeností v partnerském vztahu
- Úspěšnost při naplňování potřeb je negativně ovlivněna nejistým typem citové vazby
- Spokojenost v partnerském vztahu je negativně ovlivněna nejistým typem citové vazby

Práce má svůj přínos v podobě kvantitativního výzkumu, jehož cílovou skupinou byly heterosexuálně orientovaní muži a ženy ve věku 20-35 let nacházející se alespoň 6 měsíců v partnerském vztahu. Zvolené zaměření bylo stanoveno zejména z důvodu, že pro zmíněné období je charakteristické hledání si životního partnera, se kterým nejlépe stráví zbytek života. Problémem této práce je, že nebyl nasbírán dostatečně velký vzorek jedinců s jinou než jistou a *super-jistou* citovou vazbou a, i přes vysokou míru vnitřní reliability vlastního dotazníku, nebyla použita ke sběru dat pouze standardizovaná metoda. I přes zmíněné limity práce, výzkum přinesl jisté obohacení zejména v zjištění aktuálních potřeb mladých lidí vzhledem k současné době a zároveň zamyšlení se nad probíhajícím vztahem, kdy si respondenti vyhradili čas na jeho zreflektování. Samotné výsledky mohou přispět k tvorbě nových standardizovaných dotazníkových baterií týkající se daného tématu, mohou sloužit k lepšímu porozumění vývojovým psychologům i terapeutům pracujícím s cílovou skupinou. V neposlední řadě může být na tento výzkum navázán další, jehož cílem bude zjistit naplněnost a průběh změn u respondentů napříč všemi generacemi současné doby.

16 Použité zdroje

- [1] Abrams, A. (2020, 4. říjen). Navigating the 4 Stages of a Relationship. Získáno dne 07.06.2021 z:
<https://www.verywellmind.com/the-four-stages-of-relationships-4163472>
- [2] Allen, K. A. (2019, 20. červen). The Importance of Belonging Across Life. Získáno dne: 18.6.2021 z:
<https://www.psychologytoday.com/us/blog/sense-belonging/201906/the-importance-belonging-across-life>
- [3] Arends, L. (2019, 26. září). *The Importance of Feeling Safe in a Relationship*. Získáno dne 20.6.2021 z:
https://lessonsfromtheendofamarriage.com/2019/08/the-importance-of-feeling-safe-in-a-relationship/?fbclid=IwAR2qX6m0AnKCDVXA2LptJKIn_XZcCskiR95QCRVB0YPGtUItgH5HQbIVVfc
- [4] Arnett, J. J. (2000). Emerging Adulthood - A Theory of Development From the Late Teens Through the Twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480.
doi: 10.1037//0003-066X.55.5.46
- [5] Averill, J. R. & Boothroyd, P. (1977). On falling in love in conformance with the romantic ideal. *Motivation and Emotion*. 1, 235-247.
doi: 10.1007/BF00998862
- [6] Ben-Ze'ev, A. (2019). Is Self-Fulfillment Essential for Romantic Love? The self-other tension in romantic love. *Revista de Filosofía Aurora*, 31(54), 864-885.
doi: 10.7213/1980-5934.31.054.DS12
- [7] Barnow, Z. B. (2011). The Reliability of Relationship Satisfaction: A Reliability Generalization Meta-Analysis. *Journal of Family Psychology*, 25(1), 39-48.
doi: 10.1037/a0022441
- [8] Brody, N., LeFebvre, L. E., & Blackburn, K. G. (2016). Social Networking Site Behaviors Across the Relational Lifespan: Measurement and Association With Relationship Escalation and De-escalation. *Social Media + Society*, 2(4), 1-16.
doi: 10.1177/2056305116680004
- [9] Buda, B. (1988). *Čo vieme o empatii?* Slovensko, Bratislava: Pravda.
- [10] Busby, D. M., Christensen, C., Crane, D. R., & Larson, J. H. (1995). A Revision of the Dyadic Adjustment Scale for Use with Distressed and Nondistressed Couples: Construct Hierarchy and Multidimensional Scales. *Journal of Marital and Family Therapy*, 21(3), 289-308.
doi: 10.1111/j.1752-0606.1995.tb00163.x

- [11] Campbell, L. & Stanton, S. C. E. (2018). Adult Attachment and Trust in Romantic Relationships. *Current Opinion in Psychology*, 25.
doi: 10.1016/j.copsyc.2018.08.004
- [12] Cígler, H., Cvrčková, A., Daňšová, P., Hašto, J., Charvát, M., Ježek, S., Kaščáková, N., Lacinová, L., & Seitzl, M. (2019). Experiences in Close Relationships: České verze metod pro měření vazby vycházející z dotazníku ECR. *E-psychologie*, 13(3), 57-74.
doi: 10.29364/epsy.359
- [13] Communication Theory. (2014). *Knapp's Relationship Model*.
Získáno nde 19.04.2021 z:
<https://www.communicationtheory.org/knapps-relationship-model/>
- [14] Cuff, B. M. P., Brown, S. J., Taylor, L., & Howat, D. (2016). Empathy: A Review of the Concept. *Emotion Review*, 8(2), 144-153.
doi: 10.1177/1754073914558466
- [15] Dennis, S. (2017, 18. prosinec). Why kids genuinely ,can't wait'.
Získáno dne 6.4.2021 z:
<https://pursuit.unimelb.edu.au/articles/why-kids-genuinely-can-t-wait>
- [16] DeVito, J. A. (2008). *Základy mezilidské komunikace*. Praha, Česká republika: Grada Publishing.
- [17] Demir, M., & Tyra, A. (2019). Be There For Me and I Will Be There For You: Friendship Maintenance Mediates the Relationship Between Capitalization and Happiness. *Journal of Happiness Studies*, 20(1).
doi: 10.1007/s10902-017-9957-8
- [18] Domingue, R., & Mollen, D. (2009). Attachment and conflict communication in adult romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(5), 678–696.
doi: 10.1177/0265407509347932
- [19] Dostál, D. (2020). *Statistické metody v psychologii; studijní opora pro rok 2021/22 k předmětům BSMP1, DSMP1, BSMP2 a DSMP2*.
Získáno dne 21.09.2021 z:
https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/skripta_statistika.pdf
- [20] Early intervention foundation. (2020, březen). *Couples Satisfaction Index (CSI-16)*.
Získáno dne: 20.3.2021 z:
<https://www.eif.org.uk/files/resources/measure-report-ipr-csi-16.pdf>
- [21] Edwards, R., Bybee, B. T., Frost, J. K., & Harvey, A. J. (2016). That's Not What I Meant: How Misunderstanding Is Related to Channel and Perspective-Taking. *Journal of Language and Social Psychology*, 36(2), 188-210.
doi: 0.1177/0261927X16662968

- [22] Fatima, M., & Ajmal, A. (2012). Happy Marriage: A Qualitative study. *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 10(1), 37-42.
 Staženo z:
https://www.researchgate.net/publication/339090105_Happy_Marriage_A_Qualitative_study
- [23] Fetzer Institute. (nedatováno a). *The couples satisfaction index (CSI)*.
 Získáno dne 20.3.2021 z:
https://backend.fetzer.org/sites/default/files/images/stories/pdf/selfmeasures/Self_Measures_for_Marital_Satisfaction_COUPLES_SATISFACTION_INDEX.pdf
- [24] Fetzer Institute. (nedatováno b). *Dyadic Adjustment Scale (DAS)*.
 Získáno dne 20.3.2021 z:
https://fetzer.org/sites/default/files/images/stories/pdf/selfmeasures/Self_Measures_for_Love_and_Compassion_Research_GENERAL_RELATIONSHIP_SATISFACTION.pdf
- [25] Fetzer Institute. (nedatováno c). *The Experiences in Close Relationships-revised (ECR-R) Questionnaire*
 Získáno dne 20.3.2021 z:
<https://fetzer.org/sites/default/files/images/stories/pdf/selfmeasures/Attachment-ExperienceinCloseRelationshipsRevised.pdf>
- [26] Fetzer Institute. (nedatováno d). *Investment Model Scale (IMS)*.
 Získáno dne 20.3.2021 z:
https://fetzer.org/sites/default/files/images/stories/pdf/selfmeasures/Self_Measures_for_General_Relationship_Satisfaction_INVESTMENT_MODEL.pdf
- [27] Fetzer Institute. (nedatováno e). *Marital Adjustment Test (MAT)*.
 Získáno dne 20.3.2021 z:
https://fetzer.org/sites/default/files/images/stories/pdf/selfmeasures/Self_Measures_for_Marital_Satisfaction_MARITAL_ADJUSTMENT_TEST.pdf
- [28] Fetzer Institute. (nedatováno f). *Quality of Marriage Index (QMI)*. Získáno dne 20.3.2021 z:
https://fetzer.org/sites/default/files/images/stories/pdf/selfmeasures/Self_Measures_for_Marital_Satisfaction_QUALITY_OF_MARRIAGE_INDEX.pdf
- [29] Fetzer Institute. (nedatováno g). *Relationship Assessment Scale (RAS)*. Získáno dne 20.3.2021 z:
https://fetzer.org/sites/default/files/images/stories/pdf/selfmeasures/Self_Measures_for_General_Relationship_Satisfaction_RELATIONSHIP.pdf
- [30] Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item-response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 350-365.
 doi: 10.1037//0022-3514.78.2.350
- [31] Franiuk, R. (2002). Implicit theories of relationships: Implications for relationship satisfaction and longevity. *Personal Relationships*, 9(4), 345-367.
 doi: 10.1111/1475-6811.09401

- [32] Fromm, E. (1996). *Umění milovat*. Praha, Česká republika: Nakladatelství Josefa Šimona.
- [33] Graham, J. M., Diebels, K. J., Flett, G. L., Stainton, M., Hewitt, P. L., Sherry, S. B., & Lay, C. (2012). Procrastination Automatic Thoughts as a Personality Construct: An Analysis of the Procrastinatory Cognitions Inventory. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 30, 223-236. doi: 10.1007/s10942-012-0150-z
- [34] Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524. doi: 10.1037/0022-3514.52.3.511
- [35] Hofmanová, V., (2021, 19. květen). Věční hledači štěstí jsou lidé, se kterými se těžko žije. Získáno dne 07.06.2021 z:
https://www.i60.cz/clanek/diskuze/28200/vecni-hledaci-stesti-jsou-lide-se-ktery-mi-se-tezko-zije?fbclid=IwAR3RIYTLV0zaLmYY5cNBG1dUbeKnpGmdrA-Uz_33oJxRt1ep9ATK_-jyhEo
- [36] Hogan, J., Crenshaw, A. O., Baucom, K. J. W., & Baucom, B. R. W. (2021). Time Spent Together in Intimate Relationships: Implications for Relationship Functioning. *Contemporary Family Therapy*, doi: 10.1007/s10591-020-09562-6
- [37] Chonody, J. M., Gabb, J., Killian, M., & Dunk-West, P. (2016). Measuring Relationship Quality in an International Study: Exploratory and Confirmatory Factor Validity. *Research on Social Work Practice*, 28(8), 920-930. doi: 10.1177/10497315166631120
- [38] Chopik, W. J., Edelstein, R. S., & Grimm, K. J. (2019). Longitudinal changes in attachment orientation over a 59-year period. *Journal of Personality and Social Psychology*, 116(4), 598–611. <https://doi.org/10.1037/pspp0000167>
- [39] Joseph, S. (2018). *Autenticita*. Česká republika, Praha: Portál.
- [40] Kaur, T., & Bhargava, M. (2016). Correlates of Marital Harmony. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 7(9), 893-896.
Staženo z
<http://www.i-scholar.in/index.php/ijhw/article/view/120710>
- [41] Kerins, M. H., & Goldman, B. M. (2006). A multicomponent conceptualization of authenticity: theory and research. *Advances in experimental social psychology*, 38, 283-357. doi: 0.1016/S0065-2601(06)38006-9
- [42] Kratochvíl, S. (2000). *Manželská terapie. 4. vyd.* Praha, Česká republika: Portál.
- [43] Kratochvíl, S. (2009). *Manželská a párová terapie*. Praha, Česká republika: Portál.
- [44] Kukla, V., & Kolařík, M. (2020). Představení čtyřkomponentové teorie lásky. *Člověk a čas* (s. 144-154). Konvikt

- [45] Kulísek, P. (2000). Problémy teorie raného citového přilnutí (attachment). *Československá psychologie*, 44(5), 404-423.
Staženo z:
https://is.muni.cz/www/mordechai/7159323/07_Problemy_teorie_raneho_citoveho_prilnuti_attachm_ent_.pdf
- [46] Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie 2.*, aktualizované vydání. Praha, Česká republika: Grada.
- [47] Levine, A., & Heller, R. S. F. (2019). *Attached*. London, United Kingdom: Bluebird.
- [48] Lee, J. A. (1976). *The colors of love: an exploration of the ways of loving*. Toronto, Kanada: New Press.
- [49] Lumen. (nedatováno). *Developing and Maintaining Romantic Relationships*. Získáno dne 3.4.2021 z:
<https://courses.lumenlearning.com/introductiontocommunication/chapter/developing-and-maintaining-romantic-relationships/>
- [50] Manson, M. (2017, 16. květen). *Teorie citové vazby*.
Získáno dne 21.04.2021 z:
<https://psychologie.cz/teorie-citove-vazby/>
- [51] Maroufizadeh, S., Almasi-Hashiani, A., Amini, P., Mahdi, S., Sobati, B., & Omani-Samani, R. (2019). The Quality of Marriage Index (QMI): a validation study in infertile patients. *BMC Research Notes*, 12(1).
doi: 10.1186/s13104-019-4438-2
- [52] Maroufizadeh, S., Omani-Samani, R., Almasi-Hashiani, A., Navid, B., Sobati, B., & Amini, P. (2018). The Relationship Assessment Scale (RAS) in infertile patients: A reliability and validity study. *Middle East Fertility Society Journal*, 23(4), 471-475.
doi: 10.1016/j.mefs.2018.04.001
- [53] Martin, L. (2015, 29. září). *The Difference Between Being In A Relationship And Being In A Partnership*. Získáno dne 3.4.2021, z:
<https://www.elitedaily.com/dating/difference-relationship-partnership/1228918>
- [54] Maslow, A. H. (2014). *O psychologii bytí*. Praha, Česká republika: Portál.
- [55] Maslow, A. H. (2020). *Theory of Human Motivation*. Florida, Miami: BN Publishing.
- [56] McCulley, P. (2018, 16. duben). *How You Can Truly Empathize With Those You Don't Agree With*.
Získáno dne 30.6.2021 z:
<https://vantagepointdallascounseling.com/couples-counseling/5910/>
- [57] Meltzer, A. L., McNulty, J. K., Jackson, G. L., & Karney, B. R. (2014). Men Still Value Physical Attractiveness in a Long-Term Mate More Than Women: Rejoinder to Eastwick, Neff, Finkel, Luchies, and Hunt (2014). *Journal of Personality and Social Psychology*, 106(3), 435-440.
doi: 10.1037/a0035342

- [58] Mohammadi, K., Samavi, A., & Ghazavi, Z. (2016). The Relationship Between Attachment Styles and Lifestyle With Marital Satisfaction. *Iranian Red Crescent Medical Journal*, in press.
doi: 10.5812/ircmj.23839
- [59] Možný, I. (2008). *Rodina a společnost*. Staré město, Česká republika: Slon.
- [60] Nakončný, M. (2000). *Lidské emoce*. Praha, Česká republika: Academia.
- [61] Neff, L., & Karney, R. B. (2005). To Know You Is to Love You: The Implications of Global Adoration and Specific Accuracy for Marital Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 480-497.
doi: 10.1037/0022-3514.88.3.480
- [62] Oláh, L. S., & Kotowska, I. E. (2018). The New Roles of Men and Women and Implications for Families and Societies.
doi: 10.1007/978-3-319-72356-3_4
- [63] Omani-Samani, R., Maroufizadeh, S., Ghaheri, A., Amini, P., & Navid, B. (2018). Reliability and validity of the Kansas Marital Satisfaction Scale (KMSS) in infertile people. *Middle East Fertility Society Journal*, 23(2), 154-157. doi: 10.1016/j.mefs.2017.10.005
- [64] Patrick, H., Knee, C. R., Canevello, A., & Lonsbary, C. (2007). The role of need fulfillment in relationship functioning and well-being: A self-determination theory perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(3), 434-457. doi: 10.1037/0022-3514.92.3.434
- [65] Pew Research Center. (2014, 11. únor). *Couples, the Internet and Social Media*.
Získáno dne 02.06.2021 z:
https://www.pewresearch.org/internet/wp-content/uploads/sites/9/2014/02/PIP_Couples_and_Technology-FIN_021114.pdf
- [66] Pintado, S., & Mendoza, A. (2016). Attachment styles and relationship satisfaction. *Revista de Psicología GEPU*, 7(1), 157-168.
Staženo z:
https://www.researchgate.net/publication/318859718_Attachment_styles_and_relationship_satisfaction_Revista_de_Psicologia_GEPU_7_1_157-168
- [67] Pope, K. S. (1980). *On Love and Loving*. San Francisco, California: Jossey-Bass Inc Pub.
- [68] Prager, K. J., Shirvani, F. K., Garcia, J. J., & Coles, M. (2013). Intimacy and Positive Psychology.
doi: [10.1093/acprof:oso/9780199791064.003.0002](https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199791064.003.0002)
- [69] Praško, J. (2005). *Asertivita v partnerství*. Praha, Česká republika: Grada Publishing.
- [70] Psychalive. (2013). Communication Between Couples: How to Communicate in a Relationship.
Získáno dne 12.06.2021 z:
<https://www.psychalive.org/communication-between-couples/>

- [71] Ridley, C. A., & Feldman, C. M. (2003). Female Domestic Violence Toward Male Partners: Exploring Conflict Responses and Outcomes. *Journal of Family Violence*, 18(3), 157-170.
doi: 10.1023/A:1023516521612
- [72] Rijt, A., & Buskens, V. (2006). Trust in Intimate Relationships The Increased Importance of Embeddedness for Marriage in the United States. *Rationality and Society*, 18(2).
doi: 10.1177/1043463106063319
- [73] Rubin, Z. (1973). *Liking and loving: An invitation to social psychology*.
New York: Holt, Rinehart & Winston.
- [74] Rusbult, C. E., Martz, J. M., & Agnew, C. R. (1998). The Investment Model Scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5(4), 357-387.
doi: 10.1111/j.1475-6811.1998.tb00177.x
- [75] Sabatelli, R. M., (1988). Measurement Issues in Marital Research: A Review and Critique of Contemporary Survey Instruments. *Journal of Marriage and Family*, 50(4), 891-915.
doi: 10.2307/352102
- [76] Sibley, Ch. G., Fischer, R., & Liu, J. H. (2005). Reliability and Validity of the Revised Experiences in Close Relationships (ECRR) Self-Report Measure of Adult Romantic Attachment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(11), 1524-1536.
doi: 10.1177/0146167205276865
- [77] Segal, J. S. (2015). *Raising Your Emotional Intelligence: A Practical Guide--A Hands-on Program for Harnessing the Power of Your Instincts and Emotions*. New York, USA: Holt Paperbacks
- [78] Seitl, M., Charvát, M., & Juřicová, K. (2017). Česká verze škály emocionální empatie. *E-psychologie*, 11(2), 47-70.
Staženo z:
http://e-psycholog.eu/pdf/seitl_etal.pdf
- [79] Slaměňík, I. (2008). *Afiliace, atraktivita, láska*. Praha, Česká republika: Grada Publishing.
- [80] Slaměňík, I., & Hurychová, Z. (2010). *Psychologie pro praxi 3-4*. Praha, Česká republika: Univerzita Karlova v Praze.
- [81] Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.
doi: 10.1037/0033-295X.93.2.119
- [82] Sternberg, R. J., & Barnes, M. L. (1988). *The Psychology of Love*. New Haven: Yale University Press.
- [83] Švancara, J. (1986). *Kompedium vývojové psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- [84] Tannen, D. (1990). *You just don't understand: Women and men in conversation*.
New York: Morrow.
- [85] Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*.
Praha, Česká republika: Portál.

- [86] UCLA: Statistical Consulting Group. (nedatováno). *What does Cronbach's alpha mean?*
 Získáno dne 20.3.2021 z:
<https://stats.idre.ucla.edu/spss/faq/what-does-cronbachs-alpha-mean/>
- [87] Vaughn, M. J., & Matyastik Baier, M. E. (1999). Reliability and Validity of the Relationship Assessment Scale. *American Journal of Family Therapy*, 27(2), 137-147.
 doi: 10.1080/019261899262023
- [88] Vollmann, M., Sprang, S., & Brink, F. (2019). Adult attachment and relationship satisfaction: The mediating role of gratitude toward the partner. *Journal of Social and Personal Relationships*. 36, 1-12.
 doi: 10.1177/0265407519841712
- [89] Vrabel, J. K., Zeigler-Hill, V., Sauls, D., & McCabe, G. (2019). Narcissism and respect in romantic relationships. *Self and Identity*, 20(2), 1-19.
 doi: 10.1080/15298868.2019.1649305
- [90] Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II. - Dospělost a stáří*. Praha, Česká republika: Karolinum
- [91] Walser, R. D. (2021, 11. únor). *Authenticity in Intimate Relationships: It's Worth the Risk*.
 Získáno dne 28.06.2021 z:
<https://www.lyrahealth.com/blog/authenticity-in-intimate-relationships-its-worth-the-risk/>
- [92] Wei, M., Russell, D. W., Mallinckrodt, B., & Vogel, D. L. (2007). The Experiences in Close Relationship Scale (ECR)-Short Form: Reliability, Validity, and Factor Structure. *Journal of Personality Assessment*, 88(2), 187-204.
 doi: 10.1080/00223890701268041
- [93] Yahya, F., Huix, J. N. X., Ghazali, N. M., Anuar, A., Roose, A. R. M., & Bakar, M. A. A. (2017). Attachment Styles and Relationship Quality among Young Couples. *Journal of Cognitive Sciences and Human Development*, 3(1), 11-21.
 doi: 10.33736/jcshd.643.2017
- [94] Zvěřina, J. (2020, 8. červen). *Homosexualita*.
 Získáno dne 29.08.2021 z:
<https://www.wikiskripta.eu/w/Homosexualita>

17 Přílohy Bakalářské práce

17.1 Příloha č. 1 Anotace bakalářské práce

Jméno a příjmení:	Anita Brlicová
Název katedry a Fakulty:	Katedra psychologie, FF UP Olomouc
Název diplomové práce:	(Ne)naplněnost potřeb v partnerském vztahu v období mladé dospělosti
Anglický název diplomové práce:	<i>(Un)fulfilled expectations in love relationships in young adulthood</i>
Vedoucí práce:	PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.
Počet stran a znaků:	91 stran, 143 739 znaků
Počet příloh:	8
Počet titulů použité literatury:	94

Abstrakt:

Jedním z úkolů období mladé dospělosti je nalezení vhodného životního partnera. Cílem práce bylo zjistit naplněnost potřeb a s ní související spokojenost v partnerském vztahu u heterosexuálně orientovaných jedinců mimo jiné s ohledem na typ citové vazby. První část práce slouží pomyslně jako návod, kde se čtenář seznámí s předloženými potřebami a teorií podloženou výzkumy významných autorů, jež může jedince navést k cestě naplnění a spokojenosti v partnerství. V praktické části byl proveden kvantitativní výzkum s použitím vlastní dotazníkové baterie obohacené o zkrácenou verzi ECR-R (16) na vzorku N=567 platných respondentů, kde se ukázalo, že i přes stejné nároky, se naplněnost potřeb s věkem zvyšuje. Ve výzkumné práci byly potvrzeny hlavní aspekty podílející se na harmonickém vztahu, mezi které se řadí shoda mezi partnery, čímž je myšleno mít podobné názory, životní filozofie, cíle, zájmy a umět spolu komunikovat. Druhým činitelem podílejícím se na šťastném vztahu se ukázalo být pozitivní hodnocení svého protějšku a třetí důležitý aspekt se objevil samotný důvod setrvání ve vztahu. Při zjišťování třetího pilíře se vynořila zajímavá souvislost, kdy jedinci se super jistou vazbou udávali jako jediný důvod to, že se mají s partnerem skutečně rádi a je jim spolu dobře v porovnání s ostatními typy vazeb.

Klíčová slova:

Partnerství, harmonický vztah, naplněnost potřeb, mladá dospělost, citová vazba

Abstract:

One of the objectives of young adulthood is to find a suitable life partner. The aim of this work was to determine the level of needs fulfillment among young heterosexual adults and their related relationship satisfaction with regards to emotional attachment and other factors. Theoretical part of the thesis provides a guide, to some extent, helping the reader to understand presented needs and theories based on research of major authors, which can lead to the path of fulfillment and relationship satisfaction. Empirical part of the work is based on quantitative research using own questionnaire enriched with an abbreviated version of ECR-R (16) on a sample of N = 567 valid respondents. Results have shown increasing level of needs fulfillment as age progresses, while maintaining the individual requirements regarding those needs. The research confirmed the main factors involved in harmonious relationship, which includes agreement between the partners (similar views, life philosophies, goals, interests and being able to communicate with each other). The second factor involved in a happy relationship turned out to be a positive evaluation of a partner and the third important aspect is the very reason for staying in the relationship. While identifying the third pillar, an interesting connection emerged, where individuals with a super secure attachment stated only one reason to be in a relationship compared to respondents with other types of attachment styles, and the reason was love for the partner and feeling well in the relationship.

Key words:

Partnership, harmonious relationship, fulfillment of needs, young adulthood, emotional attachment

17.2 Příloha č. 2 Výzkumný dotazník

Filozofická
fakulta

Dotazník na téma: "Hodnoty v partnerském vztahu v mladé dospělosti"

Jmenuji se Anita Brlicová, jsem studentkou katedry psychologie v Olomouci. Prosím Vás o pár minut zamyšlení nad Vaším současným partnerským vztahem. Cílem výzkumu je zjistit, co je v dlouhodobých vztazích mladých lidí dnes důležité a co je ovlivňuje. Dotazník je určen všem mladým **mužům a ženám od 20 do 35 let věku**, kteří jsou aktuálně **nejméně 6 měsíců ve vztahu** s osobou opačného pohlaví. Pokud jste ve vztahu kratší dobu, nebo aktuálně partnerský vztah nemáte, prosím nevyplňujte tento dotazník. Veškeré údaje, které zde uvedete, budou zpracovány anonymně.

Instrukce k vyplnění:

- dotazník **vyplňujte o samotě**, tedy bez přítomnosti Vašeho partnera(ky)
- u otázek s jednou volbou lze označit pouze jednu odpověď - volba se provádí kliknutím do kruhu u zvolené odpovědi
- u otázek, kde bude škála od **1** do **7** přiřadte odpovědi takovou váhu, jakou doopravdy cítíte (škála je slovně rozepsána u všech otázek)
- k jednotlivým otázkám se lze vracet a odpovědi změnit
- otázky vyplňujte v pořadí, v jakém jsou přichystány

Má-li být výzkum úspěšný, je důležité, abyste se nad každou otázkou **zamysleli a odpovídali upřímně**. Vaše odpovědi jsou považovány za **důvěrné informace**. **Účast** ve výzkumu **je dobrovolná**. U žádné otázky **neexistuje špatná odpověď**, proto prosím odpovídejte podle toho, jak to doopravdy cítíte. Pokud narazíte v dotazníku na otázku, na kterou nechcete z jakéhokoli důvodu odpovídat, nechte ji prosím nezodpovězenou.

Děkuji za Váš čas při vyplňování dotazníku. Na základě výsledků výzkumu se pokusím přispět ke zlepšení pocitu bezpečí a spokojenosti v partnerských vztazích a ke snížení jejich rozpadů.

Kontaktní údaje:

Anita Brlicová
Křížkovského 511/8
Olomouc
779 00
dotaznik.vztahy.upol@seznam.cz

Start

01/24 Pohlavím jste:

- Muž
- Žena
- Jiné

Další

02/24 Kolik je Vám let?

18

40

Můj věk

Další

03/24 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Středoškolské bez maturity
- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské

Další

04/24 Co aktuálně děláte? (označte co u Vás převažuje)

- Jsem student
- Jsem pracující
- Jiné

Další

05/24 Navštěvujete pravidelně bohoslužby? (minimálně 1x měsíčně)

Ano

Ne

Další

06/24 Jste v partnerském vztahu 6 měsíců a déle?

Ano

Ne

Další

07/24 Jak dlouho Váš aktuální vztah trvá? (roky a měsíce)

0

25

Roky

Měsíce

08/24 Jedná se o Váš první vztah delší než 6 měsíců?

Ano

Ne

Další

09/24 Jaký je věk Vašeho partnera?

15

100

Věk mého partnera

Další

10/24 Sdííte se svým současným partnerem jednu domácnost?

- Ano
 Ne

11/24 Jste se současným partnerem ženatý/vdaná?

- Ano
 Ne

12/24 Máte se současným partnerem děti?

- Ano
 Ne

13/24 Máte se svým partnerem sex minimálně 1x týdně?

- Ano
 Ne

14/24 Jak jste aktuálně spokojen/a ve vztahu?

Označte dle hodnot **1 až 7**, [jak aktuálně \(posledních 24 hodin\) hodnotíte společný vztah](#) s Vaším partnerem.

(1 - velmi nespokojen, 2 - nespokojen, 3 - spíše nespokojen, 4 - neutrálně, 5 - spíše spokojen, 6 - spokojen, 7 - maximálně spokojen)

	velmi nespokojen	nespokojen	spíše nespokojen	neutrálně	spíše spokojen	spokojen	maximálně spokojen
Spokojenost ve vztahu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16/24 Následující výroky označte hodnotou 1 až 7, podle toho, **jaká je Vaše realita**.

(1 - vůbec , 2 - nízká úroveň, 3 - trochu podprůměr, 4 - průměrně, 5 - lehký nadprůměr, 6 - vysoká úroveň, 7 - plně vyhovuje)

	vůbec	nízká úroveň	trochu podprůměr	průměrně	lehký nadprůměr	vysoká úroveň	plně vyhovuje
Spokojenost s prací (dělám práci, která mě naplňuje)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Majetek/peníze	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Poctivost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Péče o členy rodiny	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Víra	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vzdělání	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uznání/respekt - jak je pro Vás důležitý	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	vůbec	nízká úroveň	trochu podprůměr	průměrně	lehký nadprůměr	vysoká úroveň	plně vyhovuje
Mít dobré vztahy ve své rodině	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pomoc/péče lidem v okolí (dobrovolnictví, charita)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mít dobré vztahy v rodině partnera	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aktivní přístup k životu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sebeúcta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Svoboda - mohu si v každém okamžiku dělat, co chci	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Záložení vlastní rodiny, mít děti (rodinný život a domov)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	vůbec	nízká úroveň	trochu podprůměr	průměrně	lehký nadprůměr	vysoká úroveň	plně vyhovuje
Mít dobré přátele	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zdraví	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Píle/pracovitost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Atraktivita (jak vnímám sám sebe)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uznání/respekt - jak jste uznáván v rámci rodiny	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Další

17/24 Přivřete oči a zamyslete se nad Vaším současným partnerem - [jak ho vnímáte?](#)

Následující výroky označte hodnotou **1 až 7**, podle toho, [jak odpovídají skutečnosti.](#)

(1 -vůbec, 2 - nízká úroveň, 3 - mírně podprůměr, 4 - průměrně, 5 - lehký nadprůměr, 6 - vysoká úroveň, 7 - plně vyhovuje)

	vůbec	nízká úroveň	mírně podprůměr	průměrně	lehký nadprůměr	vysoká úroveň	plně vyhovuje
Šikovnost (praktické dovednosti - v domácnosti)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spokojenost se sexuálním životem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Umíme (schopnost) společně řešit problémy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Majetek/peníze	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Empatie (schopnost vcítit se do druhých)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Důvěra	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vzhled partnera	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zodpovědnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Další

18/24 Zavřete oči a představte si jaký by měl [Váš vysněný partner a vztah s ním být.](#)

Následující výroky označte hodnotou **1 až 7**, podle toho, [jak jsou důležité, aby je Váš ideální partner měl.](#)

(1 - vůbec není důležité, 2 - není důležité, 3 - spíše nedůležité, 4 - neutrálně, 5 - spíše důležité, 6 - důležité, 7 - velmi důležité)

	vůbec není důležité	není důležité	spíše nedůležité	neutrálně	spíše důležité	důležité	velmi důležité
Empatie (schopnost vcítit se do druhých)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vzhled partnera	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Šikovnost (praktické dovednosti - v domácnosti)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Důvěra	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Umíme (schopnost) společně řešit problémy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zodpovědnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spokojenost se sexuálním životem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Majetek/peníze	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Další

19/24 Jak Vás baví trávení společného času s Vaším partnerem/partnerkou?

- Ano, baví mě to velmi a vždy.
- Baví mě to velmi.
- Většinou je to fajn.
- Spíše mě to moc nebaví.
- Nebaví mě to vůbec.

Další

20/24 U následujících výroků a témat označte míru shody s Vaším partnerem(kou) hodnotou 1 až 7.

(1 - vždy se shodneme, 2 - téměř vždy se shodneme, 3 - občas se neshodneme, 4 - půl na půl, 5 - často se neshodneme, 6 - téměř vždy se neshodneme, 7 - nikdy se neshodneme)

	vždy se shodneme	téměř vždy se shodneme	občas se neshodneme	půl na půl	často se neshodneme	téměř vždy se neshodneme	nikdy se neshodneme
Životní názory a filozofie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Společné zájmy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rozhodnutí ovlivňující oba partnery	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Láska	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Množství společně tráveného času	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sexuální život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	vždy se shodneme	téměř vždy se shodneme	občas se neshodneme	půl na půl	často se neshodneme	téměř vždy se neshodneme	nikdy se neshodneme
Důležitost věkové stejnorodosti mezi partnery	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Řešení problémů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stejný vkus (líbí se nám stejné věci - vybavení bytu, typ auta, styl oblékání)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikace (máme si stále co říct)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Způsob trávení společného času	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Další

21/24 Jak dlouhodobě hodnotíte Váš vztah?

Označte dle hodnot 1 až 7, jak dlouhodobě hodnotíte společný vztah s Vaším partnerem.

(1 - velmi nespokojen, 2 - nespokojen, 3 - spíše nespokojen, 4 - neutrálně, 5 - spíše spokojen, 6 - spokojen, 7 - maximálně spokojen)

	velmi nespokojen	nespokojen	spíše nespokojen	neutrálně	spíše spokojen	spokojen	maximálně spokojen
Dlouhodobá spokojenost ve vztahu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Další

22/24 Vyberte nejdůležitější položku, proč setrváváte ve Vašem aktuálním vztahu.

- Rozumíme si / Je nám spolu dobře
- Chci děti
- Máme děti
- Ze zvyku
- Ze strachu, že už si nikoho nenajdu
- Kvůli zabezpečení (mám kde bydlet, co jíst, jistý komfort)
- Jiné (upřesněte prosím)

Další

24/24 V jakém svazku jsou Vaši rodiče?

- Nesezdání
- V manželském
- Rozvedení

Další

17.3 Příloha č. 3 Výzkumné hypotézy v detailech

17.3.1 Kontrolní hypotézy

Následuje přehled kontrolních hypotéz, jejich smysl, význam, vysvětlení, proč jsou kontrolními a data, která vstupují do jejich ověřování.

Hypotéza H1

„Existuje pozitivní korelace mezi aktuální spokojeností a dlouhodobou spokojeností ve vztahu“

Hypotéza hledá vztah mezi aktuální a dlouhodobou spokojeností v partnerském vztahu, sběr dat je proveden pomocí dvou separátních otázek v dotazníku, kdy pro každou z otázek volí proband odpověď na stupnici 1 až 7 bodů. Každý bod má přiřazen hodnotící slovní ekvivalent, kdy 1 bod znamená velkou nespokojenost a 7 bodů naopak maximální spokojenost. V otázkách nebyla použita obrácená škála, tedy shodně, čím vyšší bodové hodnocení, tím vyšší spokojenost, platí u obou otázek.

Analýza dat je provedena pomocí Spearmanova korelačního koeficientu, kdy jeho hodnota by měla nabývat kladných hodnot blízkých hodnotě 1, což znamená, že vyšší hodnocení u jedné otázky bude spojeno s vyšším hodnocením u otázky druhé nebo naopak současně nízké hodnocení u obou otázek ve smyslu přímé úměry.

Hypotéza je zařazena do skupiny kontrolních, protože její potvrzení je očekávané. Většina probandů by měla odpovídat shodnou známkou, případně s malou odlišností a potvrdit silně pozitivní korelaci. Naopak není očekáván vzorek probandů s nízkou dlouhodobou spokojeností a vysokou krátkodobou spokojeností, protože dlouhodobá nespokojenost ve vztahu vede obvykle k jeho rozpadu. Stejně tak je očekáváno nízké zastoupení probandů s vysokou známkou dlouhodobé spokojenosti a nízkou známkou aktuální spokojenosti, neboť takový stav by svědčil o proběhnuté hádce nebo aktuální krizi a s tím by pravděpodobně souvisela nízká motivace vyplňovat partnerský dotazník.

Hypotéza H2

„Existuje pozitivní korelace mezi mírou shody a dlouhodobou spokojeností.“

Hypotéza spojuje do kontextu dlouhodobou spokojenost a do jaké míry si partneři rozumí a shodnou se. Dlouhodobá spokojenost je měřena pomocí otázky s bodovou škálou 1 až 7 bodů, kde každý bod nese slovní ohodnocení a 7 bodů značí maximální spokojenost. Míra shody mezi partnery je hodnocena jako průměrná známka z jedenácti-položkové otázky, kdy u každého tématu proband opět volí mezi 1 až 7 body, tentokrát ale 1 bod značí vysokou shodu a 7 bodů tvrdí neshodu. Mezi prověřovaná témata byly zařazeny například společné zájmy, řešení problémů a společné rozhodování, komunikace, sexuální život či životní názory.

Analýza dat je provedena pomocí Spearmanova korelačního koeficientu s předpokladem hodnot blížícím se hodnotě -1, značící vysokou korelaci s nepřímou úměrou, kdy vysoké bodové hodnocení spokojenosti bude odpovídat nízkému bodovému hodnocení míry shody (znamenající vysokou shodu). Je zde tedy využita obrácená škála hodnocení.

Hypotéza je ze skupiny kontrolních, jelikož lze počítat s jejím potvrzením. Pokud si partneři rozumí, jejich vztah bývá šťastným a spokojeným, pokud si partneři nerozumí, vztah nekvete, rozpadá se a neplní podmínky pro účast v tomto výzkumu (Edwards et al., 2016). Analýzou dat bude dále prověřena důležitost shody mezi partnery pro zájem budovat partnerský vztah.

Hypotéza H3

„Existuje statisticky signifikantní souvislost mezi věkem a délkou vztahu.“

Hypotéza je zaměřená na potvrzení, že průměrná délka partnerského vztahu narůstá s věkem. Souvislost je zjišťována pomocí dvou separátních otázek, kdy proband odpovídá číslovkou reprezentující buď svůj věk nebo délku aktuálně trvajících vztahu. Věk je zjišťován s přesností na roky, délka vztahu pak s přesností na měsíce.

Souvislost bude prověřena užitím Spearmanova korelačního koeficientu s očekáváním maximálně středně silné pozitivní korelace. Důvody pro tento předpoklad jsou omezení pro účast ve výzkumu na alespoň šest měsíců právě trvajících vztahu a logická souvislost mezi samotnou možností mít dlouhý vztah a věkem, kdy dvacetiletý proband nebude vykazovat délku vztahu například 10 let. Předpoklad souvislosti mezi věkem a délkou vztahu potvrzují průvodní data, kdy probandi dosahující dvaceti let mají průměrnou délku vztahu 2,41 let a například probandi ve věku třicet let uváděli průměrně hodnotu 5,34 let délky právě trvajících vztahu.

Z uvedených důvodu je hypotéza ve skupině kontrolních, v případě, že by se prokázal silný pozitivní vztah, bude tento výsledek připsán selektivnímu výběru probandů zařazených do výzkumu, který měl vyšší vliv, než se očekávalo. Jiný, než kontrolní přínos této hypotézy se neočekává.

Hypotéza H4

„Existuje statisticky významný rozdíl v dlouhodobé spokojenosti ve vztahu mezi sezdánými a nesezdánými.“

Hypotéza pro ověření spokojenosti ve vztahu s ohledem na sezdánost partnerů, zjišťující souvislost mezi hodnocením dlouhodobé spokojenosti na sedmibodové škále s korespondujícím slovním hodnocením, kdy 7 bodů značí maximální spokojenost a informací, zda je pár sezdán či nikoliv s odpovědí ano/ne.

Analýza dat je provedena pomocí Mann-Whitneyova U-testu a kontroly **p** hodnoty vůči hladině významnosti 0,05. Nulová hypotéza v tomto případě tvrdí, že průměrná dlouhodobá spokojenost sezdáných je shodná s průměrnou dlouhodobou spokojeností nesezdáných. Nulová hypotéza bude zamítnuta v případě, že hodnota **p** bude nabývat nižších hodnot, než 0,05. Je pravděpodobné, že vliv nebude statisticky významný a hodnota **p** bude nabývat vyšších hodnot než hraničních 0,05.

Hypotéza je zařazena do skupiny kontrolních pro předpokládaný pozitivní efekt sezdánosti na dlouhodobou spokojenost, respektive dlouhodobá spokojenost je právě příčinou sezdánosti, kdy dlouhodobě spokojený pár může volit sňatek jako další krok v jejich vztahu, kdežto dlouhodobě nespokojený pár bude inklinovat k ukončení partnerského vztahu. Hypotézu je možné otestovat i na probandech v cílové skupině mladé dospělosti, jelikož předloženého výzkumu se zúčastnilo 143 probandů, kteří se nachází v manželském svazku.

Hypotéza H5

„Existuje pozitivní korelace mezi spokojeností s aktuálním partnerem a dlouhodobou spokojeností ve vztahu.“

Hypotéza sledující míru závislosti mezi spokojeností ve vztahu a hodnocením partnera. Do kontextu se zde uvádí průměrné hodnocení různých partnerských kvalit ze subjektivního pohledu probanda a dlouhodobá spokojenost ve vztahu. Hodnocení partnera probíhá na škále 1 až 7 bodů ve smyslu do jaké míry daný parametr vyhovuje, kdy sedmibodové maximum značí plně vyhovující stav. Mezi hodnocené parametry je zařazeno kupříkladu zodpovědnost, důvěra, atraktivita nebo sexuální kvality. Dlouhodobá spokojenost je zjišťována pomocí dotazu s bodovou škálou 1 až 7 bodů, kde každý bod nese slovní ohodnocení a 7 bodů značí maximální spokojenost.

Míra souvislosti bude zjištěna pomocí Spearmanova korelačního koeficientu s předpokladem silné pozitivní korelace – vyšší průměrné hodnocení partnera povede k vyšší míře spokojenosti ve vztahu.

Do skupiny kontrolních je hypotéza zařazena pro předpokládaný pozitivní vliv kvalit partnera na vztah, opačný trend by byl překvapující.

Hypotéza H6

„Respondenti s dětmi budou vykazovat nižší míru spokojenosti se sexuálním životem než respondenti bez potomků.“

Poslední hypotéza ve skupině kontrolních, která hledá souvislost mezi spokojeností se sexuálním životem s partnerem či partnerkou a skutečností, jestli partneri mají děti. Spokojenost se sexuálním životem je hodnocena na sedmibodové škále (1 až 7) s korespondujícím slovním hodnocením a jestli mají partneri potomky je zjišťováno dotazem typu ano/ne.

V dotazníku není blíže zjišťován věk případných potomků, ale vzhledem k cílové věkové skupině 20-35 let se předpokládá, že pokud ve vztahu děti jsou, tak sdílí s rodiči jednu domácnost a partneri věnují svůj čas péči a starosti o ně. Platnost tohoto předpokladu by měla vést k potvrzení hypotézy, která je ověřena pomocí Mann-Whitneyova U-testu a kontroly **p** hodnoty na hladině významnosti 0,05. Nulová hypotéza v tomto případě tvrdí, že průměrná spokojenost se sexuálním životem u bezdětných párů je shodná s průměrnou spokojeností u párů s potomky. Nulová hypotéza bude vyvrácena, pokud zjištěná hodnota **p** bude nižší, než kontrolovaná hranice 0,05.

Hypotéza je řazena mezi kontrolní pro předpokládanou existenci negativního vlivu potomků na spokojenost sexuálního života partnerů v důsledku časových nároků, které péče o potomky vyžaduje. Předpokládá se, že jednoduše frekvence sexuálního styku partnerů se neshoduje s jejich touhou a potřebou, protože partneri již nemají tolik příležitostí, případně energie, po zaopatření svých dětí (Fatima & Ajmal, 2020).

17.3.2 Výzkumné hypotézy

Výzkumné hypotézy H00, H7, H8, H9, H10A, H10B a H11 mají rozhodující význam pro výstupy předloženého výzkumu. V následující kapitole je podrobněji rozepsána metodika sběru dat, spolu s významem a přínosem samotných hypotéz.

Hypotéza H00

„Existuje statisticky významná souvislost mezi aktuální spokojeností ve vztahu a nedokončením dotazníku.“

Výchozí hypotéza pro vyhodnocení spektra účastníků výzkumu. Zakládá se na předpokladu, že téma vztahové spokojenosti z principu odradí jedince, kteří spokojení ve vztahu nejsou a testovaný vzorek bude výrazně naplněn jedinci, kteří naopak považují svůj vztah za spokojený.

Hypotéza testuje hodnotu aktuální vztahové spokojenosti, ve skupině platných a neplatných probandů (více o probandech v kapitole **II**). Aktuální spokojenost hodnotí proband na stupnici 1 až 7 bodů, kde vyšší hodnocení značí vyšší spokojenost a zároveň každá hodnota je doplněna o slovní popis pro unifikaci vnímání nabízených odpovědí probandy.

Nulová hypotéza je formulována následovně:

„Skupina platných a neplatných probandů v průměru vykazuje stejnou míru aktuální spokojenosti ve vztahu.“

Statistické ověření nulové hypotézy je provedeno pomocí analýzy rozptylů - Kruskal-Wallisova ANOVA. V závislosti na výsledcích ověření je nutné definovat aplikovatelnost výsledků předloženého výzkumu. V případě potvrzení výchozího předpokladu bude aplikovatelnost omezena na obecně spokojené jedince a získaná data poslouží pro zmapování aspektů, které se na této spokojenosti podílí.

Hypotéza H7

„Existuje statisticky významná souvislost mezi mírou diskrepance (rozpor) hodnot a dlouhodobou spokojeností ve vztahu.“

Cílem zkoumání této hypotézy je zjistit, jakým způsobem je ovlivněna dlouhodobá spokojenost v partnerském vztahu a tím, do jaké míry se shodují životní hodnoty probanda s realitou, kterou zažívá. Zjednodušeně řečeno, zjišťuje se vnímaná důležitost vybraných aspektů v životě probanda právě z pohledu probanda a do jaké míry tuto důležitost reflektuje jeho reálný život. Z vybraných aspektů lze uvést například zdraví, vzdělání, sebeúcta, svoboda, majetek či respekt.

Do testování této hypotézy vstupují data ze tří otázek výzkumného dotazníku, dlouhodobá spokojenost je zjišťována pomocí bodové škály od jedné do sedmi bodů, s odpovídajícím slovním popisem, kde sedm bodů značí maximální dlouhodobou spokojenost ve vztahu. Diskrepance mezi skutečnou a ideální životní situací je pak dána jako průměrná hodnota rozdílu v odpovědích vyjadřujících ideální životní situaci a situaci reálnou. Bližší vysvětlení práce s daty k této hypotéze k nalezení v *Příloha č. 6 Práce s daty*, zde stačí uvést, že proband opět odpovídá pomocí volby na sedmibodové škále, od jedné do sedmi se slovním popisem, kde sedm bodů značí buď vysokou důležitost v případě otázky zjišťující ideální situaci, nebo stav plně vyhovující při zjišťování reálné situace.

Vychází se z očekávání, že pokud jedinec není spokojený sám se sebou a svým životem (zdraví, rodina, přátelé, majetek a dále zmíněné položky dotazníku), bude vykazovat i nižší známky spokojenosti v partnerském soužití. Ověření hypotézy je provedeno pomocí Spearmanova korelačního koeficientu s očekávaným výsledkem směřujícím k mínus jedné, což lze slovně vyjádřit jako: „vyšší hodnota průměrného rozdílu v hodnocení ideální i reálné životní situace, povede k nižším hodnotám dlouhodobé spokojenosti v partnerském vztahu“.

Hypotéza se řadí mezi výzkumné, jelikož výchozí předpoklad se může prokázat jako mylný a zároveň by mohlo jít o vyvození závěru, že partnerský vztah, sounáležitost a pocit, že člověk k někomu a někam patří má na jedince natolik zásadní vliv, že nenaplněnost vlastních životních potřeb nadále není rozhodujícím životním prvkem.

Hypotéza H8

„Zjistit, zda existuje statisticky významná souvislost mezi aktuální délkou vztahu respondenta a typem svazku jeho rodičů.“

Hypotéza s cílem posoudit existenci a sílu vlivu na současný vztah respondenta, kterou na jedince má vztah jeho rodičů. Předpokládá se, že pokud jsou rodiče probanda v manželském svazku, je větší pravděpodobnost bezpečného, milujícího, příjemného a podporujícího prostředí kterým byl proband ovlivněn jako jeho součást. Naopak u rozvedených párů se předpokládá, že proband byl vystaven jisté míře stresu, nejistoty a tato zkušenost se může promítnout i do vztahu samotného probanda právě v nižší délce setrvání v partnerských vztazích (Thorová, 2015). Nutno dodat, že věk probanda, kdy došlo k rozvodu jeho rodičů nebyl blíže zjišťován, zejména z důvodu rozsáhlé dotazníkové baterie. Nicméně jistou míru stresu při rozvodu rodičů lze očekávat v jakémkoliv věku probanda.

K ověření hypotézy slouží hodnoty ze dvou zodpovězených otázek. Délka vztahu probanda zjišťována ve formě počtu let a měsíců, které proband buď zadá textovým vstupem nebo vybere pomocí posuvníku. Svazek rodičů je zjišťován pomocí otázky se třemi nabízenými odpověďmi – nesezdání, v manželském a rozvedení/rozejití. Vyhodnocení získaných dat je provedeno pomocí metody analýzy rozptylů – Kruskal-Wallisova ANOVA, kdy statistická významnost je kontrolována vůči hodnotě $p = 0,05$. Nulovou hypotézu bude možné zamítnout v případě, že výsledná p hodnota bude nabývat hodnoty nižší, než zvolená hranice 0,05. Jako nulová hypotéza zde platí, že průměrná délka probíhajícího partnerského vztahu probanda je shodná bez ohledu na typ svazku jeho rodičů.

Předpokladem je, že vzory v oblasti partnerských vztahů, které rodiče pasivně přenášejí na své potomky, hrají roli v budoucí volbě probanda v této oblasti. Přetrvávající vztah rodičů může vést k pozitivnímu přenášení dovedností v oblasti komunikace, řešení problémů, projevoování citů a náklonnosti a snahy o společnou budoucnost, kdežto rozpadlý vztah rodičů naopak může vysílat negativní signály, že problémy ve vztahu je běžné řešit ukončením vztahu.

Do skupiny výzkumných se řadí hypotéza pro možnost prokázání opačného vlivu, kdy rozpadlý svazek rodičů může také poučit o příčinách vedoucích k ukončení partnerského vztahu a podporovat schopnost detekce problémů ve vztahu spojenou s vyvoláním potřeby tyto problémy řešit a napravit (Nakonečný, 2000).

Hypotéza H9

„Existuje signifikantní rozdíl v míře důvěry k aktuálnímu partnerovi mezi sledovanými skupinami dle typu vztahu rodičů.“

Hypotéza hledá vliv typu svazku rodičů probanda na jeho důvěru k aktuálnímu partnerovi. Ověření hypotézy vychází z dat týkající se typu svazku rodičů probanda ve formě otázky se třemi možnostmi výběru odpovědi a hodnocení vnímané důvěry probanda vůči partnerovi na sedmibodové škále, kdy každý bod má svůj slovní ekvivalent. Maximální hodnocení je sedm bodů a značí plně vyhovující stav.

Pro ověření hypotézy je využito analýzy rozptylů – Kruskal-Wallisova ANOVA, kde zjištěná hodnota p , která je dále posuzována vůči hraniční hodnotě 0,05. V případě, že výsledné hodnoty p budou pod kontrolovanou hranicí, dojde k zamítnutí nulové hypotézy, kterou lze formulovat ve smyslu: „míra důvěry k aktuálnímu partnerovi je v průměru shodná u všech probandů bez ohledu na typ vztahu jejich rodičů“.

Vychází se z předpokladu, že rozchod rodičů je vnímán jako negativní vzor pozorovaný v dětství (Vágnerová, 2007), který může mít negativní vliv na důvěru v partnerských vztazích v dospělosti, kdy probandi s tímto stimulem budou vykazovat nižší míru důvěry ke svému protějšku.

Hypotéza je zařazena do skupiny výzkumných vzhledem k nekorektní možnosti předpokládat výsledky vzešlé ze získaných dat. Pozitivní vliv události týkající se rozvodu rodičů probanda na jeho důvěru ve vztahu by byl za těchto okolností spíše překvapující. Nicméně je potřeba zvážit i další aspekty působící na důvěru, například zkušenosti týkající se interakce mezilidských vztahů včetně zkušeností z minulých partnerských vztahů probandů.

Hypotéza H10A

„Existuje statisticky významný rozdíl v dlouhodobé spokojenosti ve vztahu mezi skupinami lidí s různým typem citové vazby.“

Hypotéza s cílem potvrdit dříve provedené výzkumy v této oblasti (Hazan & Shaver, 1987) a vyslat signál, že minulé zjištění jsou stále aktuální a nadále platí i v cílové skupině mladé dospělosti. Do kontextu se zde dává hodnota dlouhodobé spokojenosti ve vztahu, určená pomocí sedmibodové škály se slovním popisem s maximální spokojeností vyjádřenou jako sedm bodů, a typ citové vazby probanda vůči partnerovi. Typ citové vazby je určen na základě šestnácti-položkové variace testu ECR (více o ECR v kapitole **10.5.2**), která je součástí výzkumného dotazníku. Více o zpracování a vyhodnocení ECR v *Příloha č. 8 Metodika vyhodnocení* dotazníku ECR.

K vyhodnocení je využita analýza rozptylů – Kruskal-Wallisova ANOVA a zjištěná hodnota **p**. Kontrolní hladina pro statistickou signifikanci je **p** hodnota nižší, než 0,05. Nulová hypotéza zní „Dlouhodobá spokojenost ve vztahu se v průměru neliší v závislosti na typu citové vazby probanda“.

Výchozím předpokladem je potvrzení stanovené hypotézy, nicméně přesto je zařazena mezi výzkumné, kdy v návaznosti na její potvrzení bude prověřena souvislost mezi citovou vazbou a úspěšností při naplňování potřeb probandů (diskrepance hodnot mezi vnímanou důležitostí a zažívanou realitou).

Hypotéza H10B

„Existuje statisticky významný rozdíl v naplnění potřeb probandů v závislosti na různém typu citové vazby.“

Smyslem hypotézy je odhalit souvislost mezi naplněním potřeb jedince, ve smyslu shody mezi vnímanou důležitostí různých životních aspektů a subjektivním hodnocením reality, ve které se proband nachází z pohledu těchto aspektů, na pozadí typu citové vazby, kterou pociťuje. Z vybraných aspektů lze uvést například zdraví, vzdělání, sebeúcta, svoboda, majetek či respekt.

Naplnění potřeb ve smyslu diskrepance mezi skutečnou a ideální životní situací je dána jako průměrná hodnota rozdílu v odpovědích hodnotících ideální životní situaci a situaci reálnou, ze subjektivního pohledu probanda. Bližší vysvětlení práce s daty k této hypotéze je předmětem *Příloha č. 6 Práce s daty*, zde stačí uvést, že proband opět odpovídá pomocí volby na sedmibodové škále, od jedné do sedmi se slovním popisem, kde sedm bodů značí buď vysokou důležitost v případě otázky zjišťující ideální situaci, nebo stav plně vyhovující při zjišťování reálné situace. Typ citové vazby je určen na základě šestnácti-položkové variace testu ECR (více o ECR v kapitole *10.5.2*), která je součástí výzkumného dotazníku. Více o zpracování a vyhodnocení ECR v kapitole *10.6.1*.

Zvoleným statistickým testem je analýza rozptylů – Kruskal-Wallisova ANOVA a porovnání zjištěné hodnoty p vůči hladině významnosti α . Na základě srovnání bude možnost rozhodnout o zamítnutí nulové hypotézy ve znění: „Míra naplnění potřeb je v průměru shodná bez ohledu na typ citové vazby.“

Hypotéza H11

„Existuje statisticky významný rozdíl mezi dlouhodobou spokojeností ve vztahu u různých skupin dle důvodu setrvání ve vztahu.“

Cílem hypotézy je prověření souvislosti mezi důvody vedoucí k setrvání ve vztahu a dlouhodobou spokojeností, kterou proband pociťuje. Jako důvod pro setrvání ve vztahu proband vybírá s nabízených možností tu variantu, která je vnímána jako nejvíce platná. Volba pouze jedné možnosti vede ke zjištění dominantní příčiny setrvání ve vztahu, kdy je probandem vybírána jedna z následujících položek: touha po dětech, existence dětí, strach ze samoty, zabezpečení nebo porozumění mezi partnery. Dlouhodobá spokojenost je zjišťována na sedmibodové škále s adekvátním slovním popisem u jednotlivých bodů, jeden bod představuje značnou nespokojenost a v kontrastu sedm bodů značí maximální spokojenost.

Výsledky jsou prověřeny pomocí analýzy rozptylů – Kruskal-Wallisova ANOVA se sledováním hodnoty p s její hraniční hodnotou pro statickou významnost 0,05. Nulová hypotéza je definována jako „dlouhodobá spokojenost ve vztahu se statisticky výrazně neliší v závislosti na důvodu setrvání v partnerském vztahu“.

Zařazení hypotézy do výzkumných spočívá v cíli definovat současný trend setrvání ve vztahu v období mladé dospělosti. Analýza bude provedena s ohledem na další dělení probandů dle skupin, například pohlaví. U žen se předpokládá vyšší motivace touhou po dětech, u mužů pak strach ze samoty.

17.4 Příloha č. 4 Vyhodnocení kontrolních hypotéz

17.4.1 Hypotéza H1

Znění hypotézy H1A: Existuje pozitivní korelace mezi aktuální vztahovou spokojeností a dlouhodobou spokojeností ve vztahu.

Znění hypotézy H1o: Aktuální a dlouhodobá vztahová spokojenost jsou na sobě vzájemně nezávislé.

Prověřovaná souvislost: Aktuální a dlouhodobá vztahová spokojenost

Zařazení hypotézy: Kontrolní

Metoda ověření: Spearmanův korelační koeficient

Výsledky:

Tabulka 17-1 Výsledky hypotézy H1

H1	Aktuální vs Dlouhodobá spokojenost				
	skupina	N	rs	síla testu	α
Celkově	567	0,657	0,999	0,001	N/A
Muži	113	0,662	0,999	0,001	N/A
Ženy	454	0,617	0,999	0,001	N/A
20-23 let	198	0,617	0,999	0,001	N/A
24-27 let	152	0,73	0,999	0,001	N/A
28-31 let	117	0,611	0,999	0,001	N/A
32-35 let	100	0,665	0,999	0,001	N/A
Maturita	280	0,659	0,999	0,001	N/A
VŠ	271	0,657	0,999	0,001	N/A
Student	224	0,657	0,999	0,001	N/A
Pracující	236	0,627	0,999	0,001	N/A
Ostatní	107	0,681	0,999	0,001	N/A
Super-jistá	136	0,542	0,999	0,001	N/A
Jistá	350	0,534	0,999	0,001	N/A
Ostatní	81	0,706	0,999	0,001	N/A

Komentář k dosaženému výsledku H1:

Výsledné hodnoty Spearmanova korelačního koeficientu ukazují, že pro všechny otestované způsoby rozdělení datového souboru existuje silný vztah, jelikož žádný ze zjištěných „ r_s “ neklesl pod hodnotu **0,5**. Navíc jsou všechny výsledky velmi vysoce signifikantní. Výchozí předpoklad byl tímto potvrzen, nulová hypotéza byla zamítnuta a přijímá se hypotéza alternativní.

Nejvyšší míra korelace byla pozorována ve věkové skupině 24 – 27 let, nicméně důvod pro tento jev není patrný. Naopak nejnižší úroveň korelace lze pozorovat ve skupině s jistou a *super-jistou* citovou vazbou. Zde lze usuzovat, že tito jedinci jsou buď lépe schopni rozlišit posuzované hodnoty, nebo že nemají strach objektivně zhodnotit svůj aktuální pocit z partnerského vztahu. Průměrná hodnota dlouhodobé spokojenosti [1;7] v této skupině byla 6,212 (SD = 1,08), zatímco zjištěný průměr pro aktuální spokojenost [1;7] byl nižší, konkrétně 6,101 (SD = 0,88).

17.4.2 Hypotéza H2

Znění hypotézy H2A: Existuje pozitivní korelace mezi mírou shody a dlouhodobou spokojeností.

Znění hypotézy H2o: Míra shody mezi partnery a dlouhodobá vztahová spokojenost jsou na sobě vzájemně nezávislé.

Prověřovaná souvislost: Míra shody partnerů a dlouhodobá vztahová spokojenost

Zařazení hypotézy: Kontrolní

Metoda ověření: Spearmanův korelační koeficient

Výsledky:

Tabulka 17-2 Výsledky hypotézy H2

H2	Míra shody vs Dlouhodobá spokojenost				
skupina	N	rs	síla testu	α	míra účinku (d)
Celkově	567	-0,700	0,999	0,001	N/A
Muži	113	-0,670	0,999	0,001	N/A
Ženy	454	-0,709	0,999	0,001	N/A
20-23 let	198	-0,660	0,999	0,001	N/A
24-27 let	152	-0,672	0,999	0,001	N/A
28-31 let	117	-0,782	0,999	0,001	N/A
32-35 let	100	-0,721	0,999	0,001	N/A
Maturita	280	-0,710	0,999	0,001	N/A
VŠ	271	-0,714	0,999	0,001	N/A
Student	224	-0,646	0,999	0,001	N/A
Pracující	236	-0,743	0,999	0,001	N/A
Ostatní	107	-0,724	0,999	0,001	N/A
Super-jistá	136	-0,377	0,999	0,001	N/A
Jistá	350	-0,635	0,999	0,001	N/A
Ostatní	81	-0,697	0,999	0,001	N/A

Komentář k dosaženému výsledku:

Ve všech předem definovaných skupinách se ukázal vysoký stupeň korelace, konkrétně se jedná o silný vztah mezi mírou shody mezi partnery a dlouhodobou spokojeností ve vztahu. Pouze u skupiny jedinců s nově zavedenou *super-jistou* citovou vazbou je zjištěná korelace nejnižší a jedná se o středně silný vztah.

Všechny zjištěné korelace jsou záporné, což reflektuje obrácené hodnocení u míry shody [0;6], kdy hodnota 0 označuje největší míru shody mezi partnery a potvrzuje tak pozitivní korelaci mezi sledovanými proměnnými. Vzhledem k velmi vysoce signifikantním výsledkům lze nulovou hypotézu bezpečně zamítnout a přijmout hypotézu alternativní. Navíc lze stanovit, že u nově stanoveného typu citové vazby se prokázaly jisté rozdíly oproti klasické jisté citové vazbě a rozdělení probandů do dnes uznávaných čtyř skupin citových vazeb, se jeví jako nedostatečné. Metodu ECR lze vnímat jako velmi pokrokovou, nicméně málo citlivou k hraničním hodnotám ve sledovaných sub-škálách úzkostnosti a vyhýbavosti, což odpovídá i závěrům výzkumu autorů Sibley et. al. (2005).

17.4.3 Hypotéza H3

Znění hypotézy H3A: Existuje statisticky signifikantní souvislost mezi věkem a délkou vztahu.

Znění hypotézy H3o: Délka vztahu a věk jedince jsou na sobě vzájemně nezávislé.

Prověřovaná souvislost: Věk probanda a délka aktuálního vztahu

Zařazení hypotézy: Kontrolní

Metoda ověření: Spearmanův korelační koeficient

Výsledky:

Tabulka 17-3 Výsledky hypotézy H3

H3	Délka vztahu vs Věk probanda				
	N	rs	síla testu	α	míra účinku (d)
Celkově	567	0,521	0,999	0,001	N/A
Muži	113	0,395	0,866	0,001	N/A
Ženy	454	0,565	0,999	0,001	N/A
Maturita	280	0,490	0,999	0,001	N/A
VŠ	271	0,436	0,999	0,001	N/A
Student	224	0,187	0,596	0,01	N/A
Pracující	236	0,418	0,999	0,001	N/A
Ostatní	107	0,528	0,997	0,001	N/A
Super-jistá	136	0,540	0,999	0,001	N/A
Jistá	350	0,533	0,999	0,001	N/A
Ostatní	81	0,420	0,754	0,001	N/A

Komentář k dosaženému výsledku:

Zjištěná úroveň korelace napříč celým vzorkem prokazuje silný pozitivní vztah mezi sledovanými aspekty, kdy se zvyšujícím se věkem vykazují jedinci v průměru delší partnerský vztah. Obecně na úrovni rozlišení podle logických kategorií se zjištěná korelace pohybuje na pomezí silného a středně silného vztahu.

Zjevná výjimka ve skupině studentů reflektuje výchozí předpoklad a logickou návaznost mezi samotnou možností mít dlouhý partnerský vztah v brzkém věku. Nelze ovšem vyloučit, že někteří jedinci se více soustředí na studium před vytvářením partnerské dvojice. S ohledem na zjištěné výsledky se nulová hypotéza zamítá ve prospěch hypotézy alternativní.

17.4.4 Hypotéza H4

Znění hypotézy H4_A: Existuje statisticky významný rozdíl v dlouhodobé spokojenosti ve vztahu mezi sezdanými a nesezdanými páry.

Znění hypotézy H4₀: Průměrná dlouhodobá vztahová spokojenost sezdanych je shodná s průměrnou dlouhodobou spokojeností nesezdanych.

Prověřovaná souvislost: Sezdanost a dlouhodobá vztahová spokojenost

Zařazení hypotézy: Kontrolní

Metoda ověření: Mann-Whitney U-test

Výsledky:

Tabulka 17-4 Výsledky hypotézy H4

H4	Sezdanost vs Dlouhodobá spokojenost				
	skupina	N	p	síla testu	α
Celkově	567	0,273	0,95	0,05	N/A
Muži	113	0,595	0,95	0,05	0,238
Ženy	454	0,362	0,95	0,05	0,089
20-23 let	198	0,681	0,95	0,05	0,380
24-27 let	152	0,091	0,95	0,05	0,234
28-31 let	117	0,838	0,95	0,05	0,035
32-35 let	100	0,061	0,95	0,05	0,090
Maturita	280	0,860	0,95	0,05	0,096
VŠ	271	0,043	0,95	0,05	0,107
Student	224	0,863	0,95	0,05	0,207
Pracující	236	0,090	0,95	0,05	0,162
Ostatní	107	0,734	0,95	0,05	0,057
<i>Super-jistá</i>	136	0,489	0,95	0,05	-0,004
Jistá	350	0,393	0,95	0,05	0,651
Ostatní	81	0,653	0,95	0,05	-0,972

Komentář k dosaženému výsledku H4:

Zjištěná průměrná dlouhodobá spokojenost měřená na škále [1;7] u jedinců v manželském svazku činí 6,084 (SD = 1,078), zatímco ve skupině probandů, kde se o manželský svazek nejedná, je zjištěna průměrná hodnota dlouhodobé partnerské spokojenosti [1;7] nižší, konkrétně 5,960 (SD = 1,159). Nicméně ani přes tento pozitivní vliv manželství na spokojenost není dostatečně silným statistickým důkazem a nulovou hypotézu nelze obecně zamítnout. Uvedená míra účinku reflektuje pozitivní vliv manželského svazku. Je potřeba ovšem uvážit, že právě spokojenost ve vztahu může motivovat k uzavření manželského svazku, nicméně ani pro tuto úvahu nebyl nalezen dostatečně silný důkaz.

Indikace silného důkazu pro zamítnutí nulové hypotézy se objevil ve skupině vysokoškolsky vzdělaných jedinců. Může se jednat o vliv naplněné potřeby po vzdělání, kdy průměrné hodnocení důležitosti vzdělání je u této skupiny 5,092 (SD = 1,370) a vnímaná realita 5,970 (SD = 1,003).

17.4.5 Hypotéza H5

Znění hypotézy H5_A: Existuje pozitivní korelace mezi spokojeností s aktuálním partnerem a dlouhodobou spokojeností ve vztahu.

Znění hypotézy H5₀: Hodnocení partnera a dlouhodobá vztahová spokojenost jsou na sobě vzájemně nezávislé.

Prověřovaná souvislost: Hodnocení partnera a dlouhodobá vztahová spokojenost

Zařazení hypotézy: Kontrolní

Metoda ověření: Spearmanův korelační koeficient

Výsledky:

Tabulka 17-5 Výsledky hypotézy H5

H5	Hodnocení partnera vs Dlouhodobá spokojenost					
	skupina	N	rs	síla testu	α	míra účinku (d)
	Celkově	567	0,714	0,999	0,001	N/A
	Muži	113	0,661	0,999	0,001	N/A
	Ženy	454	0,725	0,999	0,001	N/A
	20-23 let	198	0,674	0,999	0,001	N/A
	24-27 let	152	0,705	0,999	0,001	N/A
	28-31 let	117	0,733	0,999	0,001	N/A
	32-35 let	100	0,759	0,999	0,001	N/A
	Maturita	280	0,702	0,999	0,001	N/A
	VŠ	271	0,728	0,999	0,001	N/A
	Student	224	0,678	0,999	0,001	N/A
	Pracující	236	0,731	0,999	0,001	N/A
	Ostatní	107	0,756	0,999	0,001	N/A
	Super-jistá	136	0,539	0,999	0,001	N/A
	Jistá	350	0,628	0,999	0,001	N/A
	Ostatní	81	0,738	0,999	0,001	N/A

Komentář k dosaženému výsledku H5:

Hodnoty Spearmanova korelačního koeficientu ve všech případech ukazují pozitivní silný vztah mezi sledovanými hodnotami, jelikož žádný ze zjištěných „ r_s “ neklesl pod hodnotu **0,5**. Navíc jsou všechny výsledky velmi vysoce signifikantní. Výchozí předpoklad byl tímto potvrzen, nulová hypotéza byla zamítnuta a přijímá se hypotéza alternativní. Z toho výsledku lze vyvodit, že většina jedinců byla v dobrém psychickém rozpoložení a před vyplněním dotazníku neproběhlo mezi partnery větší nedorozumění, hádka či jiná neshoda. Zároveň lze předpokládat, že respondenti nad vyplněním dotazníku skutečně přemýšleli a nevyplňovali jej zcela bezmyšlenkovitě, protože téměř u žádného jedince, jehož data byla použita ve výzkumu, nebyl zaznamenán větší rozdíl mezi aktuální a dlouhodobou spokojeností. Nutno zmínit, že otázky na aktuální a dlouhodobou spokojenost záměrně nenásledovaly hned po sobě. Zatímco zjišťování aktuální vztahové spokojenosti je umístěno ze začátku dotazníkové baterie, prověřování dlouhodobé vztahové spokojenosti nalezneme naopak ke konci dotazníkové baterie.

17.4.6 Hypotéza H6

Znění hypotézy H6A: Respondenti s dětmi budou vykazovat nižší míru spokojenosti se sexuálním životem než respondenti bez potomků.

Znění hypotézy H6o: Průměrná spokojenost se sexuálním životem u bezdětných párů je shodná s průměrnou spokojeností u párů s potomky.

Prověřovaná souvislost: Potomci a spokojenost se sexuálním životem

Zařazení hypotézy: Kontrolní

Metoda ověření: Mann-Whitney U-test

Výsledky:

Tabulka 17-6 Výsledky hypotézy H6

H6	Potomci vs Sexuální život				
	skupina	N	p	síla testu	α
Celkově	567	0,052	0,95	0,05	N/A
Muži	113	0,372	0,95	0,05	N/A
Ženy	454	0,073	0,95	0,05	N/A
20-23 let	198	0,850	0,95	0,05	N/A
24-27 let	152	0,753	0,95	0,05	N/A
28-31 let	117	0,856	0,95	0,05	N/A
32-35 let	100	0,338	0,95	0,05	N/A
Maturita	280	0,052	0,95	0,05	N/A
VŠ	271	0,699	0,95	0,05	N/A
Student	224	0,264	0,95	0,05	N/A
Pracující	236	0,578	0,95	0,05	N/A
Ostatní	107	0,956	0,95	0,05	N/A
Super-jistá	136	0,631	0,95	0,05	N/A
Jistá	350	0,038	0,95	0,05	N/A
Ostatní	81	0,256	0,95	0,05	N/A

Komentář k dosaženému výsledku:

Výsledky analýzy provedené na celém testovém souboru nabádají k zamítnutí nulové hypotézy ve prospěch alternativní, respektive definování trendu, jelikož hodnota p je 0,052 a nikoliv přímo nižší, než 0,05 a ve skupině s jistou citovou vazbou lze mluvit o silném důkazu pro zamítnutí nulové hypotézy, nicméně jedná se o „falešnou“ pozitivitu. Výsledky jsou výrazně ovlivněny faktem, že početná skupina probandů jsou jedinci ve věku 20 - 23 let, kteří pouze ve dvou případech uvedli, že mají potomky. Navíc v této kategorii lze očekávat větší touhu a chuť poznávat se a to i v sexuální oblasti.

Test byl opakován s omezením věkových skupin tak, aby bylo možné porovnávat vliv existence potomků. Ve věkové skupině 24 – 27 let se jedná o 16 % případů, ve skupině 28 – 31 let pak o 47 % a konečně ve skupině 32 – 35 let plných 72 %. Pro nové vstupní podmínky byla výsledná hodnota $p = 0,908$ a tudíž není důvod pro zamítnutí nulové hypotézy. Zmíněné výsledky jsou pozitivní pro páry a lze z nich usoudit, že i po pořízení potomků je možné mít i nadále kvalitní a uspokojivý sexuální život, pokud o něj oba stojí. Pokud mezi páry došlo ke vzplanutí již dříve, vzájemná přitažlivost a touha po provozování sexuálních aktivit, bude přetrvávat bez rozdílu, zda potomky mají či nikoli. Původní předpoklad o negativním vlivu potomků na sexuální život se tedy neprokázal, i přesto, že důvodem by mohl být nedostatek času, menší chuť a touha.

17.5 Příloha č. 5 Podmínky pro možnost otestování hypotéz

Za splnění podmínek pro možnost otestování probanda na všechny hypotézy (v závorce identifikátor, zda se jedná o kontrolní či výzkumnou hypotézu) se považuje následující:

- Hypotéza 00 (V)** - Ohodnotit aktuální spokojenost se svým partnerským vztahem.
- Hypotéza 1 (K)** - Ohodnotit aktuální a dlouhodobou spokojenost se svým partnerským vztahem.
- Hypotéza 2 (K)** - Ohodnotit alespoň 9 z 11 možných témat ve smyslu názorové shody s partnerem a ohodnotit dlouhodobou spokojenost se svým aktuálním partnerským vztahem.
- Hypotéza 3 (K)** - Uvést svůj věk a délku trvání současného partnerského vztahu (delší jak 6 měsíců).
- Hypotéza 4 (K)** - Ohodnotit dlouhodobou spokojenost se svým partnerským vztahem a uvést typ vztahu respondenta s jeho aktuálním partnerem.
- Hypotéza 5 (K)** - Ohodnotit dlouhodobou spokojenost se svým partnerským vztahem a ohodnotit alespoň 7 z 8 prezentovaných kvalit partnera.
- Hypotéza 6 (K)** - Uvést počet dětí se současným partnerem a ohodnotit spokojenost se sexuálním životem.
- Hypotéza 7 (V)** - Uvést alespoň 18 z 19 možných párových odpovědí při posuzování důležitosti životních aspektů a hodnocení jejich reálného promítnutí v životě probanda, kdy je počítáno s aspektem lidské chybovosti, či jiným důvodem vynechání odpovědi. Konkrétně je myšleno, například ohodnotit stupeň důležitosti zdraví hodnotou X a následně uvést reálnou úroveň zdravotního stavu hodnotou Y. Tyto uvedené údaje jsou považovány za párovou odpověď. Pokud proband nevyplní hodnotu X nebo Y (případně nevyplní ani jedno), o párovou odpověď se nejedná. Dále zde platí ještě podmínka stanovit dlouhodobou spokojenost se svým aktuálním partnerským vztahem.

- Hypotéza 8 (V)** - Uvést délku trvání současného partnerského vztahu (delší jak 6 měsíců) a typ svazku rodičů probanda.
- Hypotéza 9 (V)** - Ohodnotit úroveň důvěry k partnerovi a uvést typ svazku rodičů probanda.
- Hypotéza 10A (V)** - Ohodnotit dlouhodobou spokojenost se svým partnerským vztahem a provést vyhodnocení citové vazby, minimálně 7 z 8 položek pro každou sledovanou dimenzi (více o citové vazbě v kapitole 4)
- Hypotéza 10B (V)** - Uvést alespoň 18 z 19 možných párových odpovědí při posuzování důležitosti životních aspektů a hodnocení jejich reálného promítnutí v životě probanda, kdy je počítáno s aspektem lidské chybovosti, či jiným důvodem vynechání odpovědi. Konkrétně je myšleno, například ohodnotit stupeň důležitosti zdraví hodnotou X a následně uvést reálnou úroveň zdravotního stavu hodnotou Y. Tyto uvedené údaje jsou považovány za párovou odpověď. Pokud proband nevyplní hodnotu X nebo Y (případně nevyplní ani jedno), o párovou odpověď se nejedná. Dále provést vyhodnocení citové vazby, minimálně 7 z 8 položek pro každou sledovanou dimenzi (více o citové vazbě v kapitole 4)
- Hypotéza 11 (V)** - Ohodnotit dlouhodobou spokojenost se svým partnerským vztahem a uvést hlavní důvod setrvání ve vztahu

Slovní znění výzkumných hypotéz je předmětem kapitoly 9.2, jejich statistické vyhodnocení pak v kapitole 12.1.

17.6 Příloha č. 6 Práce s daty

Následující kapitola je změřena na praktické vysvětlení způsobu, jakým bylo s daty pracováno a nakládáno. Jedná se spíše o matematický popis a kapitola nenabízí obsahové informace doplňující téma práce.

Data z využitého rozhraní www.questionpro.com byla exportována jako tabulkový soubor ve formátu *.xlsx* programu MS Excel, kde řádky reprezentují jednotlivé probandy a sloupce jednotlivé odpovědi na předmětné otázky dotazníku. Bez ohledu na rozsah získaných dat se jedná o přehledný systém uspořádání umožňující efektivní práci s obsahem.

Systémově jsou u každého probanda sbírána vedlejší data, například unikátní osmimístný identifikátor, který lze využít pro seřazení probandů dle pořadí vyplnění dotazníku. Dále informace, zda se proband dostal na konec dotazníku ve formě informace „*started*“ vs „*completed*“, nicméně informace „*completed*“ neručí za vyplněnost odpovědí, zjednodušeně říká, že proband viděl děkovnou stránku umístěnou v závěru dotazníku. Další informací je časový údaj o započetí dotazníku obsahující celé datum a čas s přesností na minuty a v návaznosti na to i dobu, kterou proband strávil vyplňováním, bez ohledu na to, zda dotazník dokončil nebo ukončil v průběhu.

Jako poslední je potřeba uvést IP adresu a informaci „*duplicita*“, která je vyhodnocena jako pravda/nepravda. Nejedná se ovšem o kontrolu vícenásobného vyplnění dotazníku jedním probandem, ale pouze o kontrolu, zda při generování datové tabulky nedošlo k dvojitému zápisu stejného řádku dat. Znamku „*pravda*“ systém udělí pouze v případě, že se shoduje IP adresa a zároveň doba, po kterou byl dotazník vyplňován.

17.6.1 Kontrola duplicitních probandů

Ověření, zda se někdo pokusil ovlivnit výzkum pomocí vícenásobného vyplňování dotazníku byl proveden pomocí kontroly výskytu shodných IP adres a ruční kontrola těchto případů. Shodné IP adresy lze například předpokládat u párů sdílejících jednu domácnost a nebylo tedy možné plošně odstranit všechny výskyty shodné IP adresy.

Ve všech případech shodné IP adresy byly prověřeny odpovědi na otázky: pohlaví, věk, věk partnera a délka vztahu s požadavkem na zrcadlení těchto odpovědí. Zrcadlením je myšlen následující smyšlený případ:

- 1) Žena, 25 let, partner 28 let, 4 roky ve vztahu
- 2) Muž, 28 let, partner 25 let, 4 roky ve vztahu

Zatímco pohlaví bylo ve všech kontrolovaných situacích v pořádku, věk partnerů a délky vztahů místy vykazovaly drobné odchylky. Ze subjektivního pohledu byly zjištěné odchylky vyhodnoceny jako přijatelné, reflektující subjektivně přijatelnou míru chybovosti.

17.6.2 Získaná data

Další část kapitoly prezentuje způsob získání a nakládání s daty u vybraných částí dotazníku, jelikož se jedná o opakující se metody, kde není potřeba uvádět opakující se informaci.

Pohlaví, Vzdělání, Aktuální činnost

Zatímco proband na otázku pohlaví vybírá odpověď ze slovních možností „muž“, „žena“ či „jiné“, v rámci exportu dat odchází k automatickému převodu textové podoby na číselnou. Muži odpovídají hodnotě 1, Ženy odpovídají hodnotě 2, „Jiné“ odpovídá hodnotě 3 – hodnoty vycházejí z pořadí, v jakém jsou nabídnuty probandovi při vyplnění dotazníku. Nebyl nutný zásah ve formě překódování dat.

Věk

Informace o věku respondenta nebylo nutno blíže upravovat, jelikož byla zjišťována hodnota s přesností na roky a samotný dotazník měl nastaveny hranice, ve kterých se může odpověď probanda pohybovat. Výchozím bodem pro stanovení věku byla hranice 18 let, celá škála se pohybovala do 40 let včetně. Výzkum je sice zaměřen na období mladé dospělosti, které bylo výzkumně vymezeno věkem 20 až 35 let, nicméně záměrně byla hranice respondentů posunuta až do věku 40 let z důvodu, aby nedocházelo ke zkreslení z pohledu zařazení probanda do výzkumu. Záměrně tedy nebyly hranice nastaveny shodně s cílovou věkovou skupinou 20 - 35 let, protože v případě přeskočení otázky probandem systém ukládá původní hodnotu, tedy 18 let a v případě starších respondentů lze očekávat volbu nejvyššího věku, který jim systém dovolí. Bez tohoto kroku by všichni probandi, kteří nezodpověděli dotaz na věk, byli chybně zařazeni do věkové skupiny 20 - 23 let a zároveň všichni respondenti věku nad 35 let by byli řazeni do věkové skupiny 32 – 35 let místo vyřazení z výzkumu, což by negativně ovlivnilo výsledky celého výzkumu.

Věk partnera

Zjištěný věk partnera respondenta s přesností na roky nebylo nutno upravovat. Z pohledu probanda byla spodní hranice věku stanovena na 15 let z důvodu zákonem stanovené hranice legálního započítání sexuálního styku.

Navštěvování bohoslužeb, sdílení stejné domácnosti, manželství, pravidelnost sexuálního života

Otázky s možností odpovědi ano/ne, kdy při exportu dat došlo k automatickému překódování na číselné ekvivalenty, „ano“ = 1, „ne“ = 2, a nebyl nutný zásah ze strany výzkumníka.

Délka vztahu

Na délku vztahu jsou mířeny dvě otázky, první je kontrolní ve formě odpovědi ano/ne a zjišťuje, zda proband je ve vztahu déle jak 6 měsíců. Při negativní odpovědi dojde systémem k ukončení pokusu dotazník vyplnit, což nastalo v 117 případech.

U druhé otázky již proband volí konkrétní délku právě trvajících vztahu s přesností na měsíce pomocí dvou posuvníků, jedním zvolí roky, druhým volí měsíce. V rámci zpracování dat byly tyto dvě hodnoty převedeny v jednu, která udává délku vztahu v letech s přesností na desetinná místa. Vzorec pro převod je následující:

$$délka\ vztahu = r + \frac{m\acute{e}s\acute{ic}}{12}$$

Pro náhodně vybraný případ probanda, který uvedl **3 roky** a **5 měsíců**, je situace následující:

$$délka\ vztahu = r + \frac{m\acute{e}s\acute{ic}}{12} = 3 + \frac{5}{12} = 3,41\bar{6} l$$

V rámci hypotéz 3 a 6 se pak pracuje s touto vypočtenou hodnotou.

Potomci

Informace o potomcích se současným partnerem je rozdělená na dvě úrovně. V první je formou odpovědi ano/ne zjištěna existence potomků, v druhé je konkrétní dotaz na jejich počet. V případě, že proband uvedl, že nemá se současným partnerem potomky, na počet potomků tázán nebyl. Informace o potomcích z první úrovně byla automaticky převedena na číselné hodnoty při exportu dat. Existence potomků odpovídá hodnotě 1, jejich absence pak 2.

17.6.3 Příprava dat pro jednotlivé hypotézy

Data pro H1

Bez potřeby úprav, v obou případech byla slovní sedmibodová škála pro aktuální a dlouhodobou vztahovou spokojenost automaticky převedena na číselné hodnoty při exportu souboru dat. U obou škál značí nízké hodnoty nespokojenost a vysoké hodnoty naopak spokojenost. Hodnoty se pohybují na uzavřeném intervalu [1;7] s přesností na celá čísla.

Data pro H7

Vyjádření celkové naplněnosti potřeb bylo provedeno v postupných krocích. Prvním krokem bylo zjištění rozdílu mezi důležitostí a vnímanou realitou jednotlivých životních aspektů, což v praxi znamená od hodnoty důležitosti první z devatenácti testovaných položek odečíst hodnotu vnímané reality pro stejnou položku, a tento krok provést pro každou jednotlivou položku. Tento krok vedl k získání 19 hodnot.

V druhém kroku byly všechny záporné hodnoty (vzniklé z prvního kroku) nahrazeny hodnotou „0“, jelikož záporné hodnoty i samotná 0 představovaly pozitivní stav, kdy daná potřeba byla naplněna. Kladné hodnoty byly zachovány, jelikož značí míru nenaplnění dané potřeby.

Ve třetím kroku došlo k zprůměrování hodnot získaných z druhého kroku a s touto hodnotou se dále pracovalo při statistických testech (u cvičeného příkladu se jedná o hodnotu 0,75). Získané hodnoty se pohybují na uzavřeném intervalu [0;6] s přesností na celá čísla.

Pro ilustraci je uveden zkrácený příklad na smyšleném probandovi a čtyřech testovaných položkách:

Tabulka 17-7 Vyjádření naplněnosti potřeb

získané hodnoty od probanda	15/24 Výroky - důležitost Zdraví	15/24 Výroky - důležitost Poctivost	15/24 Výroky - důležitost Vzdělání	15/24 Výroky - důležitost Píle/pracovitost
	1 - není důležité 7 - velmi důležité	1 - není důležité 7 - velmi důležité	1 - není důležité 7 - velmi důležité	1 - není důležité 7 - velmi důležité
	7	6	7	6
	16/24 Výroky - realita Zdraví	16/24 Výroky - realita Poctivost	16/24 Výroky - realita Vzdělání	16/24 Výroky - realita Píle/pracovitost
	1 - vůbec 7 - plně vyhovuje	1 - vůbec 7 - plně vyhovuje	1 - vůbec 7 - plně vyhovuje	1 - vůbec 7 - plně vyhovuje
	6	7	7	4
krok 1	1	-1	0	2
krok 2	1	0	0	2
krok 3	průměrná hodnota		0,75	

Data pro H8

Délka vztahu je vypočtena dle popisu v kapitole 17.6.2. Výsledná hodnota pro statistické testy je počet let s přesností na desetinná místa.

Informace o typu svazku rodičů nebylo nutné upravovat, jelikož došlo k automatickému převodu na číselné hodnoty při exportu dat a nabývají hodnot 1, 2 a 3 ve smyslu nesezdaní, manželé, rozvedení (rozpadlý vztah). Vzhledem k nízkému počtu nesezdaných je ve statistických testech pracováno jen s hodnotami 2 a 3 (manžele vs rozpadlé vztahy rodičů).

Data pro H9

Míra důvěry k partnerovi vychází z hodnocení na škále 1 až 7 bez nutnosti úprav.

Informace o typu svazku rodičů nebylo nutné upravovat, z důvodu uvedených u předešlé H8. jelikož došlo k automatickému převodu na číselné hodnoty při exportu dat a nabývají hodnot 1, 2 a 3 ve smyslu nesezdaní, manželé, rozvedení (rozpadlý vztah). Vzhledem k nízkému počtu nesezdaných je ve statistických testech pracováno jen s hodnotami 2 a 3 (manžele vs rozpadlé vztahy rodičů).

Data pro H2

Míra shody s partnerem je určena průměrným hodnocením shody v jedenácti vybraných tématech týkajících se života a vztahu. Každé z jedenácti témat je vyhodnoceno na škále 1 až 7, přičemž plnou shodu reprezentuje hodnota 0 a naopak nulovou shodu hodnota 6. Do statistických testů vstupuje průměr ze získaných hodnot z uzavřeného intervalu [0;6] s přesností na desetinná místa. Minimální počet hodnocených témat pro účast respondentů ve výzkumu je devět položek z celkového počtu jedenácti, z důvodů, že partnerská dvojice nutně nemusí probírat všechna z nabídnutých témat a proband nemá co odpovědět.

Hodnota dlouhodobé spokojenosti vychází z hodnocení na škále 1 až 7 bez nutnosti úprav.

Data pro H3

Délka vztahu je vypočtena dle popisu v kapitole 17.6.2.. Výsledná hodnota pro statistické testy je počet let s přesností na desetinná místa.

Věk probanda bez nutnosti úprav jako číselná hodnota s přesností na roky.

Data pro H4

Délka vztahu je vypočtena dle popisu v kapitole **17.6.2**. Výsledná hodnota pro statistické testy je též počet let s přesností na desetinná místa.

Hodnota dlouhodobé spokojenosti vychází opět z hodnocení na škále 1 až 7 bez nutnosti úprav.

Data pro H5

Hodnocení partnera je určeno průměrným hodnocením různých charakteristik z osmi vybraných. Každá z osmi charakteristik je vyhodnocována na škále 1 až 7, přičemž pozitivní hodnocení reprezentuje hodnota 7 a nízké hodnocení hodnota 1. Do statistických testů vstupuje průměr ze získaných hodnot z uzavřeného intervalu [1;7] s přesností na desetinná místa. Minimální počet hodnocených charakteristik nebylo nutno stanovit, jelikož všichni platní probandi vyplnili všechny uvedené položky.

Hodnota dlouhodobé spokojenosti vychází opět z hodnocení na škále 1 až 7 bez nutnosti úprav.

Data pro H6

Bez nutnosti úpravy dat. Informace o existenci potomků je vyjádřena pomocí hodnot 1 a 2. V případě, že proband potomky má, odpověď je označena číslem 1, bez potomků je potom označována číslem 2.

Hodnocení spokojenosti se sexuálním životem proběhlo na hodnotící škále 1 až 7 bodů, kde vyšší známka značí vyšší spokojenost.

Data pro H10A

Typ citové vazby je určen pomocí postupu uvedeného v kapitole **10.6.1**. Následně je provedeno překódování slovní podoby na číselnou, kde *super-jistá* citová vazba má hodnotu 1, *jistá* citová vazba má hodnotu 2, *úzkostná* citová vazba má hodnotu 3, *vyhýbavá* citová vazba 4 a *úzkostně vyhýbavá* nese hodnotu 5.

Hodnota dlouhodobé spokojenosti vychází z hodnocení na škále 1 až 7 bez nutnosti úprav.

Data pro H10B

Postup platný, jako u hypotézy H10A. Typ citové vazby je určen pomocí postupu uvedeného v kapitole **10.6.1**. Následně je provedeno překódování slovní podoby na číselnou, kde *superjistá* citová vazba má hodnotu 1, *jistá* citová vazba má hodnotu 2, *úzkostná* citová vazba má hodnotu 3, *vyhýbavá* citová vazba 4 a *úzkostně vyhýbavá* nese hodnotu 5.

Míru naplnění potřeb ilustruje kapitola 10.5.1.

Data pro H11

Důvod setrvání ve vztahu byl automaticky převeden ze slovní do číselné podoby při exportu dat. Respondenti, kteří uvedli důvod „jiné“ nejsou ve statistickém testu zohledněni.

Hodnota dlouhodobé spokojenosti vychází z hodnocení na škále 1 až 7 bez nutnosti úprav.

17.7 Příloha č. 7 Metodika vyhodnocování statistických testů

17.7.1 Korelační koeficient

Interpretace zjištěného korelačního koeficientu „ r “ (r_s) se řídí následovně (Dostál, 2020):

$ r < 0,1$	<i>zanedbatelný vztah</i>
$ r < 0,3$	<i>slabý vztah</i>
$ r < 0,5$	<i>středně silný vztah</i>
$ r \geq 0,5$	<i>silný vztah</i>

Korelační koeficient „ r “ může nabývat hodnot $[-1;1]$, v uvedeném klíči je použitý zápis v absolutní hodnotě. Dosahuje-li „ r “ kladných hodnot blízkých hodnotě 1, jedná se o reprezentaci přímé úměry (s rostoucí hodnotou A roste i hodnota B). V případě, že „ r “ nabývá hodnot blízkých -1, jedná se o vztah nepřímé úměry (s rostoucí hodnotou A klesá hodnota B).

17.7.2 p hodnota

Interpretace zjištěné hodnoty „ p “, která může nabývat hodnot $[0;1]$, se řídí porovnáním vůči hladině významnosti „ α “ následovně (Dostál, 2020):

$p \geq \alpha; \alpha = 0,05$	<i>nulovou hypotézu nezamítáme</i>
$p < \alpha; \alpha = 0,05$	<i>nulovou hypotézu zamítáme, signifikantní výsledek</i>
$p < \alpha; \alpha = 0,01$	<i>nulovou hypotézu zamítáme, vysoce signifikantní výsledek</i>
$p < \alpha; \alpha = 0,001$	<i>nulovou hypotézu zamítáme, velmi vysoce signifikantní výsledek</i>

Pokud se „ p “ hodnota pohybuje na intervalu $[0,05;0,1]$ hovoříme o trendu.

17.7.3 Míra účinku

Míra účinku/vlivu jednotlivých aspektů (rozdělení do logických skupin), značená „ d “, je vypočtena vztahem (Dostál, 2020):

$$d = \frac{\bar{x} - \mu}{\sigma}$$

Kde:

d – míra účinku/vlivu [-]

\bar{x} – průměr zkoumané hodnoty v dané skupině – v rámci hodnoty N [-]

μ – průměr zkoumané hodnoty v rámci celého souboru – ve vzorku 567 probandů [-]

σ – směrodatná odchylka celého souboru – ve vzorku 567 probandů

Zjištěné míry vlivu pak lze, v rámci analyzovaných dat pro danou hypotézu, porovnat mezi sebou, kdy vyšší kladné číslo značí vyšší pozitivní vliv nebo naopak vysoké záporné číslo značí negativní vliv.

17.7.4 Síla testu

Test je považován za silný, pokud je zjištěná hodnota síly testu vyšší nebo rovna 0,7, z možného rozsahu [0;1] (Statsoft, 2014). Pro korelační koeficient je vypočtena skutečná síla testu na základě jeho velikosti, pro Mann-Whitneyův U-test a Kruskal-Wallisovu ANOVU je síla testu zvolena 0,95 a je kontrolována podmínka velikosti vzorku pro její dosažení.

17.8 Příloha č. 8 Metodika vyhodnocení dotazníku ECR

Postup při vyhodnocení dotazníku ECR byl subjektivně rozdělen na několik kroků, které jsou v detailu rozepsány níže.

Krok první

Prvním krokem při vyhodnocení výsledků je vlastní znalost typu použité variace dotazníku ECR, jelikož ECR 36 (ze které vychází ECR-CZ a ECR-S) a ECR-R 36 (ze které vychází ECR-R 16 a ECR-RS) mají odlišné pořadí otázek.

Pro vyjasnění situace je uveden *Obrázek 17-1* zobrazující varianty dotazníku ECR. Jeho smysl je podat přehled o počtu otázek, které otázky patří do jednotlivých variací dotazníku ECR, rozdělení otázek na subškály úzkostnosti a vyhýbavosti a ukázat, které hodnoty jsou při vyhodnocování převrácené (reverzní). Pro správnou funkci tabulky je stěžejní, že zápis pořadí otázek v dotazníku je vždy fixní a neměnný. Náhodné pořadí otázek vidí až samotný proband při vyplňování dotazníku. Čísla v tabulce 1-36 reprezentují číslo otázky ve výchozím formátu dotazníku (odpovídá sloupci „výchozí dotazník“)

Krok druhý

Druhým krokem je převod reverzních položek (otázky s označením **R**) na nereverzní. V překladu je myšleno, že pokud zvolil proband odpověď „vůbec nesouhlasím“, která po převodu na číselnou hodnotu odpovídá hodnotě „1“, je nutné ji převést na hodnotu „7“. Pokud proband volil odpověď „úplně souhlasím“, která odpovídá číselné hodnotě „7“, je nutné ji převést na hodnotu „1“. Stejný postup aplikovat pro všechny reverzní položky.

Matematický zápis převodu reverzních hodnot je následovný:

Při použití **sedmi**bodové škály:

$$\begin{array}{l} pře \quad á \quad ho \quad = \\ |r_i \quad í \quad p \quad žk \quad - \mathbf{8}| \end{array}$$

Při použití **pěti**bodové škály:

$$\begin{array}{l} pře \quad á \quad ho \quad = \\ |r_i \quad í \quad p \quad žk \quad - \mathbf{6}| \end{array}$$

Pro škálu libovolného rozsahu **X**:

$$pře \quad á \quad ho \quad = |r_i \quad í \quad p \quad žk \quad - (\mathbf{X} + \mathbf{1})|$$

Pozn: jedná se o zápis v absolutní hodnotě

Tímto krokem se všechny hodnoty převedou na jednotný bodový systém. V tuto chvíli se stále pracuje s počtem hodnot, který odpovídá počtu otázek zvolené verze dotazníku ECR.

Krok třetí

Ve třetím kroku je proveden součet hodnot dle barevného rozdělení, které odpovídá hodnoceným subškálám úzkostnosti a vyhýbavosti – viz barevné rozdělení *Obrázek 17-1* (modrá a oranžová barva). Součtem je získán celkový skóre v subškále úzkostnosti (modrá) a subškále vyhýbavosti (oranžová) – dvě unikátní hodnoty. Každý celkový skóre je pak podělen počtem členů, ze kterých vznikl (hodnoty *Obrázek 17-1* - „počty otázek dle subškál“ – závisí na zvolené variantě ECR). Jedná se o běžné zprůměrování.

Tímto krokem jsou získány skóre subškál úzkostnosti a vyhýbavosti, které se budou pohybovat v uzavřeném intervalu [1;7] s přesností na desetinná místa – ty jsou závislé na zvolené hodnotící škále, interval odpovídá sedmibodové hodnotící škále. V případě pětibodové škály by výsledné hodnoty skóre nabývaly hodnot v uzavřeném intervalu [1;5] s přesností na desetinná místa.

Obrázek 17-1 Přehled variant ECR

výchozí dotazník	označení	číselné označení otázek dle výchozího dotazníku																		počty otázek dle subškál																	
		1	2	3R	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15R	16	17	18		19R	20	21	22R	23	24	25R	26	27R	28	29R	30	31R	32	33R	34	35R
ECR 36	ECR (36)	1	2	3R	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15R	16	17	18	19R	20	21	22R	23	24	25R	26	27R	28	29R	30	31R	32	33R	34	35R	36
	ECR-CZ (31)	1	2	3R	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15R	16	17	18	19R	20	21	22R	23	24	25R	26	27R	28	29R	30	31R	32	33R	34	35R	36
	ECR-S (12)	1	2	3R	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15R	16	17	18	19R	20	21	22R	23	24	25R	26	27R	28	29R	30	31R	32	33R	34	35R	36
ECR-R 36	ECR-R (36)	1	2	3	4	5	6	7	8	9R	10	11R	12	13	14	15	16	17	18	19	20R	21	22R	23	24	25	26R	27R	28R	29R	30R	31R	32	33R	34R	35R	36R
	ECR-R (16)	1	2	3	4	5	6	7	8	9R	10	11R	12	13	14	15	16	17	18	19	20R	21	22R	23	24	25	26R	27R	28R	29R	30R	31R	32	33R	34R	35R	36R
ECR-RS 36	ECR-RS (9)	1	2	3	4	5	6	7	8	9R	10	11R	12	13	14	15	16	17	18	19	20R	21	22R	23	24	25	26R	27R	28R	29R	30R	31R	32	33R	34R	35R	36R

legenda:

- R reverzní hodnocení
- otázka není součástí dotazníku
- subškála vyřbavosti
- subškála úzkosti

Obrázek 17-2 Vyplněný vzor ECR-RS

označení	číselné označení otázek dle dotazníku ECR (36)																		počty otázek dle subškál																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9R	10	11R	12	13	14	15	16	17	18		19	20R	21	22R	23	24	25	26R	27R	28R	29R	30R	31R	32	33R	34R	35R	36R
ECR-RS (9)	N/A	2	1	3	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	5	N/A	N/A	N/A	4	N/A	N/A	N/A	N/A	2	3	N/A	2	N/A	N/A	5	N/A	N/A

hodnoty získané od probanda (sedmibodová hodnotící škála)

legenda:

- R reverzní hodnocení
- otázka není součástí dotazníku
- subškála vyřbavosti
- subškála úzkosti

Krok čtvrtý

Čtvrtým a posledním krokem je zařazení probanda do jedné z definovaných kategorií citové vazby v závislosti na zjištěných hodnotách obou subškál. V případě sedmibodové škály je hraniční hodnota rovna 4 – značící střední hodnotu intervalu, na kterém se mohou nacházet skóry subškál úzkostnosti a vyhýbavosti. Graficky znázorňuje *Tabulka 17-8*:

Tabulka 17-8 Zařazení do typu citové vazby (sedmibodová hodnotící škála)

Citová vazba	skór úzkostnosti	skór vyhýbavosti
Jistá	<1;4>	<1;4>
Úzkostná	(4;7>	<1;4>
Vyhýbavá	<1;4>	(4;7>
Úzkostně-vyhýbavá	(4;7>	(4;7>

Vzhledem k zavedení nového typu citové vazby – super jistá citová vazba, bylo přiřazení do definovaných kategorií citových vazeb provedeno dle následující *Tabulka 17-9*:

Tabulka 17-9 Zařazení do typu citové vazby Brlicová 2021

Citová vazba	skór úzkostnosti	skór vyhýbavosti
Super-Jistá	$\leq 2,1$	$\leq 2,1$
Jistá	≤ 4	≤ 4
Úzkostná	(4;7>	≤ 4
Vyhýbavá	≤ 4	(4;7>
Úzkostně-vyhýbavá	(4;7>	(4;7>

Došlo k rozdělení intervalu náležícího původní jisté citové vazbě, nebyl proveden zásah do ostatních citových vazeb. Hraniční hodnota 2,1 (pro sedmibodovou hodnotící škálu) byla určena na základě *cut-off score* závislosti dlouhodobé spokojenosti v partnerském vztahu na hodnocení subškál úzkostnosti a vyhýbavosti dotazníku ECR.

Pro ilustraci je uveden zkrácený příklad na smyšleném probandovi pro ECR-S:

Získané hodnoty od respondenta v úspornější grafické podobě *Tabulka 17-10*:

Tabulka 17-10 Hodnoty vyplněného dotazníku ECR-S (smyšlené)

číselné označení otázek dle dotazníku ECR (36)										počty otázek dle subškál	
označení	2	3	4	19	23	28R	29R	31R	34R		
ECR-RS (9)	2	1	3	5	4	2	3	2	5	3	6
hodnoty od probanda (sedmibodová hodnotící škála)											

V druhém kroku došlo k obrácení hodnot získaných u otázek 28, 29, 31 a 34 (změněná čísla ve žlutém podbarvení) a odstranění indexu „R“, *Tabulka 17-11*:

Tabulka 17-11 Hodnoty vyplněného dotazníku ECR-S (smyšlené) po převrácení reverzních položek

číselné označení otázek dle dotazníku ECR (36)										počty otázek dle subškál	
označení	2	3	4	19	23	28	29	31	34		
ECR-RS (9)	2	1	3	5	4	6	5	6	3	3	6
hodnoty od probanda (sedmibodová hodnotící škála)											

Třetím krokem je výpočet průměrů pro jednotlivé subškály:

$$s: \text{škála } \acute{u}z. = \frac{P2 + P3 + P4}{3} = \frac{2 + 1 + 3}{3} = \frac{6}{3} = 2$$

$$s: \text{škála } v \acute{y}b = \frac{P1 + P2 + P2 + P2 + P3 + P3}{6} = \frac{5 + 4 + 6 + 5 + 6 + 3}{6} = \frac{29}{6} = 4,833$$

Posledním krokem je přiřazení typu citové vazby pomocí *Tabulka 17-12*

Tabulka 17-12 Ukázka zařazení dle typu citové vazby

Citová vazba	skór úzkostnosti	skór vyhýbavosti
Jistá	<1;4>	<1;4>
Úzkostná	(4;7>	<1;4>
Vyhýbavá	<1;4>	(4;7>
Úzkostně-vyhýbavá	(4;7>	(4;7>

Vzhledem ke skóru 2 v rovině úzkostnosti a skóru 4,8 v rovině vyhýbavosti, výslednou citovou vazbou respondenta je vazba vyhýbavá.

18 Zpětná vazba respondentů

„Pekný Deň , Vyplnil som Váš výskumný dotazník . Máte ho veľmi profesionálny . Super držím Vám palce . Prepáčte , ale musím rešpektovať zásadu dobrovoľnosti , pretože priateľka poskytuje dáta iba najbližším osobám a dotazník som nepároval . Dúfam, že to nespôsobí problémy.

Prajem Vám pekné prázdniny a nech sa Vám darí.B-)“

„Milá Anito,

Vyplnila jsem Váš dotazník. Hodnoty u mladých párů mi přijde jako skvělé téma.

V průběhu jsem měla problém s pár částmi, proto bych ráda poslala zpětnou vazbu.

Otázka 16 pro mě byla opravdu oříšek. Nechápala jsem zadání ani slovní popis bodové škály. Bylo to myšleno jako moje aktuální spokojenost, porovnání s okolím nebo jak jsem na tom teď z hlediska výhledu do svého celého života? Strávila jsem tam opravdu dost času, tak snad jsem nakonec zvolila odpovědi správně.

Mátly mě občas i doplňující slova za pomlčkou či v závorce, jelikož dodaly dané podotázce úplně jiný kontext ve srovnání se zbytkem a bodová škála se najednou zdála mimo smysl otázky. A naopak, spíš drobnost, je seskládání stupnic v otázkách. Někde byly od negativ k pozitivům a pak najednou naopak. To mě překvapilo, málem jsem nejdřív odpověděla úplně obráceně.

Jinak díky za dotazník. Určitě je za ním spousta práce.

Přeji Vám vše nejlepší do studia i jinde v životě a užívejte si léto“

„Ahoj. Chtela bych te poprosit o radu. Vzhledem k tomu ze studujes psychologii, tak mi prijdes asi nejbliž tomu, co resim. S pritelem se hadame, to je prirodzene, ze se lidi neshodnou ve 100%... ale co me osobne hodne trapi a citim se pak hodne spatne jsou situace, kdy neco rekne a pak to neudela. Napr. vcera, sel do kina a kdyz jsem se ho zeptala jestli prijde rovnou domu pak nebo pujdou na pivo, rekl mi ze prijde domu. Vedela jsem ze kino uz skoncilo, tak jsem mu napsala, kde teda je. Odpoved byla “sli jsme na pivo, bez klidne spat.” Kdyz dosel tak jsem nespala, ne protoze bych se chtela hadat, ale protoze mi to proste neslo. Tohle se totiz deje pomerne casto. Zeptala jsem se ho proc mi lhal. Rekl ze mi nelhal, protoze mi nic neslibil. Ani, citim se jako by mnou manipuloval, kdyz mi tvrdi, ze to ze mi rekne ze prijde neni slib. O to hur kdyz mi rekne, ze to rekl, jen proto, ze vi, ze jsem to chtela slyset. Nechci delat z komara velblouda, ale vzdycky kdyz se tohle stane, tak se citim hezne. Nejdriv jsem smutna, potom se vztekam, pak se stahnu a rozklepu, mam pocit ze se mi toci hlava, jde na me zvlastni horko. A nevim co je spatne.“

19 Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázek 1-1 Různé pohledy na vývojové fáze dospívání člověka

Obrázek 12-1 Pyramida potřeb mladé dospělosti

Obrázek 17-1 Přehled variant ECR

Obrázek 17-2 Vyplněný vzor ECR-RS

Tabulka 4-1 Rozdělení a charakteristika citových vazeb (Domingue & Mollen, 2009)

Tabulka 10-1 Přehled metod testů spokojenosti partnerských vztahů

Tabulka 12-1 Výsledky hypotézy H00

Tabulka 12-2 Výsledky hypotézy H7

Tabulka 12-3 Výsledky hypotézy H8

Tabulka 12-4 Výsledky hypotézy H9

Tabulka 12-5 Výsledky hypotézy H10A

Tabulka 12-6 Závislost spokojenosti na typu citové vazby

Tabulka 12-7 Výsledky hypotézy H10B

Tabulka 12-8 Závislost naplnění potřeb na typu citové vazby

Tabulka 12-9 Výsledky hypotézy H11

Tabulka 12-10 Závislost spokojenosti na důvodu setrvání ve vztahu

Tabulka 12-11 Naplnění potřeb v mladé dospělosti část A

Tabulka 12-12 Závislost spokojenosti na důvodu setrvání ve vztahu

Tabulka 14-1 Přehled výsledků statistického testování hypotéz

Tabulka 17-1 Výsledky hypotézy H1

Tabulka 17-2 Výsledky hypotézy H2

Tabulka 17-3 Výsledky hypotézy H3

Tabulka 17-4 Výsledky hypotézy H4

Tabulka 17-5 Výsledky hypotézy H5

Tabulka 17-6 Výsledky hypotézy H6

Tabulka 17-7 Vyjádření naplněnosti potřeb

Tabulka 17-8 Zařazení do typu citové vazby (sedmibodová hodnotící škála)

Tabulka 17-9 Zařazení do typu citové vazby Brlicová 2021

Tabulka 17-10 Hodnoty vyplněného dotazníku ECR-S (smyšlené)

Tabulka 17-11 Hodnoty vyplněného dotazníku ECR-S (smyšlené)

Tabulka 17-12 Ukázka zařazení dle typu citové vazby

Graf 10-1 Rozložení probandů dle typu citové vazby

Graf 11-1 Rozložení probandů dle pohlaví

Graf 11-2 Rozložení probandů dle věkových skupin - muži

Graf 11-3 Rozložení probandů dle věkových skupin - ženy

Graf 11-4 Porovnání věku mezi partnery

Graf 11-5 Rozložení probandů dle dosaženého vzdělání

Graf 11-6 Rozložení probandů dle aktuální činnosti

Graf 11-7 Rozložení probandů dle aktuální činnosti

20 Seznam symbolů, indexů a značek

Dotazníky:

EES	– Emotional Empathy Scale
ECR	– Experiences in close relationships
ECR – CZ	– Experiences in close relationships – český překlad
ECR –R	– Experiences in close relationships – Revised
ECR –S	– Experiences in close relationships – Short
PCI	– Procrastinatory cognitions inventory
CSI	– Couples Satisfaction Index
RDAS/DAS	– Revised Dyadic Adjustment Scale / Dyadic Adjustment Scale
IMS	– Investment Model Scale
KMSS	– Kansas Marital Satisfaction Scale
MAT	– Marital Adjustment Test
MOQ	– Marital Opinion Questionnaire
SMD	– Semantic Differential
QMI	– Quality of Marriage Index

Matematické/Statistické

SD	– směrodatná odchylka [-]
d	– míra účinku nezávislé proměnné na závislou proměnnou [-]
p	– pravděpodobnost [%;-]
r	– korelační koeficient
r_s	– spearmanův korelační koeficient
\bar{x}	– průměr zkoumané hodnoty v dané skupině
α	– hladina významnosti statistického testu [-]
μ	– průměr zkoumané hodnoty v rámci celého souboru
σ	– směrodatná odchylka celého souboru

Jazykové

n. d.	– nedatováno
et al.	– a kolektiv

Specifické pro předloženou práci

H1 až H11	– hypotéza číslo 1 až hypotéza číslo 11
$H?_A$	– hypotéza alternativní (otazník je nahrazen číslem hypotézy 1-11)
$H?_0$	– hypotéza nulová (otazník je nahrazen číslem hypotézy 1-11)
N	– počet probandů [-]
PX	– položka X [-]
P1	– položka 1 [-]
R	– reverzní